

ΠΑΝΔΩΡΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ.

Συντάχται: Α. Ρ. ΡΑΓΚΑΒΗΣ, Κ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ, Ν. ΔΡΑΓΟΥΜΗΣ, κ.λ.

ΤΟΜΟΣ ΠΕΜΠΤΟΣ.

ΑΠΟ ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1854 ΜΕΧΡΙΣ ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1855.

ΑΘΗΝΗΣ,

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΠΑΝΔΩΡΑΣ.

ΠΙΝΑΞ ΚΑΘ'ΥΛΗΝ.

ΜΥΘΙΣΤΟΡΙΑΙ.

Ἐρ παραρτήματι.

Δασυπόλαξ, ΙΖ, ΙΗ, ΙΘ, Ρ, ΡΑ, ΡΒ, ΥΓ.
Ὁ Λευκός Λύκος, ΡΑ, ΡΕ, ΡΣΤ, ΡΖ, ΡΗ, ΡΘ,
ΡΙ, ΡΙΑ, ΡΙΒ, ΡΙΓ, ΡΙΑ, ΡΙΕ, ΡΙΣΤ, ΡΙΖ, ΡΙΗ.

—ο—

ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ.

Καισαρίνα, ΙΖ, 1.
Βέρθα Φρεμκουρ ΙΗ, 26.
Βανίνα Ὀρνάνου, ΙΘ, 49.
Ὁ φύλαξ παρακαταθήκης, Ρ, 74.
Ἡ Ἀνθοπόλαινα, ΡΑ, 97.
Λοδοβίκος-Φίλιππος, ΡΒ, 122.
Ἡ Κυρία Βωσελαί, ΡΓ, 145.
Ἄγγλοι καὶ Κινεζοί, ΡΔ, ΡΕ, ΡΣΤ, ΡΖ, 169,
191, 217, 241.
Οἱ μνηστῆρες τῆς Μυλωθροῦ, ΡΗ, 265.
Ἱστορία τοῦ τελευταίου ἵππου τοῦ Ναπολέοντος,
ΡΘ, ΡΙ, ΡΙΑ, 289, 313, 337.
Τὸ συνέδριον τῶν Φωκῶν, ΡΙΒ, ΡΙΓ, 361, 385.
Νομικὸς ἢ στρατιώτης, ΡΙΑ, ΡΙΕ, ΡΙΣΤ, ΡΙΖ,
409, 433, 457, 481.
Ὁ Καδῆς τῆς Ἑμέσης, ΡΙΣΤ, 466.
Οἱ κίνδυνοι τῆς νυκτὸς τοῦ Ἀγ. Βαρθολομαίου,
ΡΙΗ, ΡΙΘ, ΡΚ, 505, 537, 562.

—ο—

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΚΑΙ ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ.

Περὶ τοῦ τάγματος τῶν Ἰησουϊτῶν, ΙΖ, 15.
Ἀλέξ. Μαυροκορδάτος ὁ ἐξ ἀπορρήτων, ΙΗ, 42.
Λάμπρος Φωτιάδης, ΙΘ, 54.
Αἱ σταυροφορίαι, ΙΘ, ΡΓ, 55, 152.
Τίνα τὰ κέντρα τῆς ἐθνικῆς ἐνώσεως, αὐτ. 53.
Περὶ τῆς Ῥέας, ΙΘ, Ρ, 67, 79.
Περὶ τῶν ἀνθρωπίνων φυλῶν, ΡΒ, ΡΔ, 126, 174.
Ὁ πλοίαρχος Ἄσιγξ, ΡΑ, 104.
Βασίλειος ὁ Μακεδὼν, αὐτ. 106.
Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης, ΡΒ, 132.
Δημήτριος Ὑψηλάντης, ΡΓ, 151.
Περὶ τινῶν ἐν Γερμανίᾳ νεοκαθολικῶν χριστιανῶν,
ΡΔ, 181.
Πολιτικὴ Ῥωμαϊκὴ νομοθεσία ὑπὸ Φρεαρίτου, αὐ-
τόθι. 184.
Περὶ Κωνσταντίνου τοῦ τελευταίου αὐτοκράτο-
ρος, ΡΕ, 199.
Ἐπιστολὴ τοῦ Πατριάρχου Μαξίμου πρὸς τὸν
Δούκα Ἐνετίας, ΡΣΤ, 221.
Περὶ τῶν συμβόλων τῶν Ἁ Εὐαγγελιστῶν, ΡΣΤ,
ΡΖ, 227, 251, 263.
Λόρδος Βέρων, ΡΘ, ΡΙ, 301, 318.

Περὶ τῶν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἐπωνύμων, ΡΘ, 306.
Περὶ τῶν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις γραμματέων, αὐτόθι
307.

Περὶ τῶν ἐπινικίων, αὐτόθι 308.
Περὶ τῶν ἐν τῇ ἀγωνιστικῇ ἐρέδρων, αὐτ. 309.
Πανοῦτσος Νοταρᾶς, ΡΙ, 331.
Ἀνθρώποι νεροφόροι, ΡΙΑ, 351.
Περὶ ἐπιθαλαμίου καὶ ὑμεναίου, αὐτόθι 352.
Περὶ τῶν παρὰ Ῥωμαίοις ἀρχῶν, ΡΙΒ, ΡΙΣΤ, ΡΚ,
375, 473, 570.
Ἀνέκδοτον τοῦ Λόρδου Βέρωνος, ΡΙΒ, 381.
Ἀλέξανδρος Α'. αὐτόθι 382.
Πολύγλωσσος φιλόλογος, ΡΙΑ, 415.
Ὁ Σωκράτης, ΡΙΕ, ΡΙΣΤ, ΡΙΗ, 441, 469, 510.
Κάρολος Δίκηνς, ΡΙΖ, 489.
Ἰάκωβος Ῥίζος, ΡΙΗ, 517.
Περὶ Μίλτωνος ΡΙΘ, 552.
Ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους, αὐτ. 555.
Πάσκεβιτς, ΡΚ, 574.

—ο—

ΤΟΠΩΝ ΚΑΙ ΘΘΩΝ ΠΕΡΙΓΡΑΦΑΙ.

Διασκευάσεις ἐν Ῥωσίᾳ, ΙΗ, 46.
Βέρα Κρούζ, ΙΘ, 67.
Ὀδοιπορικαὶ ἀναμνήσεις, Ρ, 83.
Λαπωνία, ΡΑ, 119.
Πρέσβυς Νεπόλης, ΡΒ, 131.
Ἡθῆ Ῥωσικὰ, ΡΓ, 160.
Περὶ ἐνδύματος, ΡΔ, 183.
Ἰουδαϊκὰ, ΡΕ, 207.
Τὰ χειρόκτια τοῦ Ὁμέρ Πασᾶ, ΡΕ, 217.
Ἀλεξάνδρεια, αὐτ. 215.
Σιθῆρια, ΡΘ, 311.
Ἡ 24 Αὐγούστου, ΡΙ, 334.
Ἀφρική, ΡΙΑ, 356.
Σχέσεις τῶν Κινεζῶν πρὸς τὰ ξένα ἔθνη, ΡΙΒ, 380.
Ὁ βορειοδυτικὸς διάπλους, ΡΙΓ, ΡΙΑ, ΡΙΕ, 396,
418, 438.
Ἡ Ῥώμη περὶ τὸ θέρος, ΡΚ, 576.

—ο—

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΕΙΟΓΡΑΦΙΚΑ.

Ἐμπορικὸν ναυτικὸν τῆς Ἑλλάδος, ΙΖ, ΡΓ, ΡΑ,
ΡΗ, 8, 160, 192, 278.
Περὶ ἀνατροφῆς, ΡΑ, ΡΕ, ΡΣΤ, ΡΖ, ΡΗ, 186,
209, 231, 256, 272.
Ἐγκαθίδρυσις τῶν ἀρχῶν τοῦ Πανεπιστημίου,
ΡΙ, 325.
Κοινωνικὴ οἰκονομία, ΡΙΑ, 342.
Περὶ πατριωτισμοῦ, ΡΙΒ, 366.
Περὶ φιλομαθείας, ΡΙΓ, 392.
Διδακτικὰ, αὐτ. 407.

Ἀπόσπασμα ὑπομνημάτων ἀνεκδότων, ΡΙΕ, 449.
Μεταξουργεῖον ἐν Ἀθήναις, ΡΙΣΤ, 476.

ΒΟΤΑΝΙΚΑ.

Βήχιον τὸ εὐώδες, ΡΓ, 167.
Περὶ ἀμπελίτιδος, ΡΙ, 322.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ.

Περιγραφή τῆς Δωρίδος, ΙΖ, 13.
Ἐγχειρίδιον Ἑλ. Παλαιογραφίας, Ρ, ΡΑ, 92, 101.
Περὶ ἀστρονόμων, ΡΒ, 135.
Περὶ ἀστυνόμων, ΡΒ, 136.
Περὶ ἀνεκδότου συστήματος αὐτόθι.
Μιχαὴλ Ἀ. Δεσπότης Ἡπείρου καὶ Θεσσαλίας, αὐτόθι, 137.
Ἀνάκτορα Νινευί, ΡΓ, 162.
Ἀρχαιολογικὴ ἀνακάλυψις, ΡΒ, 143.
Ἀνακάλυψις ἀρχαίων ἐν Σαμοθράκῃ, ΡΗ, 286.
Ἀνασκαφαὶ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, αὐτ. 287.
Ἀρχαιολογικὰ ἐν Κοπενάγῃ, ΡΙ, 329.
Περὶ ἐξ χρυσῶν νομισμάτων τῶν Φιλίππων, ΡΙΒ, ΡΚ, 378, 581.
Κολοσσιαῖον, ΡΙΑ, 427.
Σφραγιδολίθοι ἀνεκδοτοί, ΡΙΣΤ, ΡΙΖ, ΡΙΗ, ΡΙΘ, ΡΚ, 461, 491, 514, 544, 566.
Περιήγησις ἐν Ἀσίᾳ ΡΙΣΤ, 478.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.

Ὁ ποιητικὸς ἀγὼν τοῦ 1854, ΙΗ, 29.
Περὶ τῆς παρίδος Εὐγενίου τοῦ Βουλγάρου Ρ, 90.
Θέμις, αὐτ. 92.
Ἱατρικὴ Μέλισσα, αὐτ. 95.
Νεοελληνικὴ φιλολογία κτλ. ὑπὸ Παπαδ. Βρετοῦ, ΡΣΤ, ΡΗ, 237, 283.
Περὶ τῆς τῶν ἀρχαίων φιλοσοφίας, ΡΣΤ, 238.
Ἡ πρόοδος τοῦ χριστιανισμοῦ, ΡΖ, 263.
Σαιν Μάρκος Γεραρδίνος, ΡΙΒ, 368.
Λεξικὸν Ἀγγλοελληνικόν, ΡΙΑ, 431.
Ἀστυκὸν δίκαιον τῶν Ῥωμαίων, ΡΙΖ, 503.
Τὸ μέλλον, ἦτοι περὶ ἀνατροφῆς καὶ παιδείσεως, ΡΙΗ, 525.
Σ. Τρικούπη, Ἱστορία τῆς Ἑλλάδος, ΡΚ, 581.
Βέγια Γραμματικὴ τῆς νεοελλ. γλώσσης, ΡΚ, 582.
Ἐπιτομὴ τῆς Γαλλικῆς ἱστορίας, αὐτ.
Times (Χρόνος), αὐτ.

ΦΥΣΙΚΗ.

Περιληθώσεις εἰς τὰς πηγὰς ὀρυκτῶν ὑδάτων, ΡΙΗ, 535.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΑ.

Μέθοδος τοῦ εὐρίσκειν τὸ ἔτος τῆς Ἐγείραξ, ΙΗ, 40.
Ἀστρονομικὸν διαγώνισμα, ΡΒ, 141.
Περὶ παραδόξου ἀναφορᾶς, ΡΣΤ, 236.
Ἵδρον δυναμικὴ στήλη, ΡΖ, 262.
Περὶ τεράτων, ΡΗ, 269.
Περὶ λιθογραφίας, αὐτ. 280.
Ἡλεκτρικὸς τηλεγράφος, αὐτ. 285.
Ἡλιακὸν φῶς, αὐτ. 287.
Ἀπαρίθνησις τῶν ἀνέμων, ΡΙ, 335.
Περὶ διδύμου τέρατος ΡΙΑ, 355.
Αἰγυπτιακὸς ἀστρονομ. πίναξ, ΡΙΕ, 454.
Διωρυγὴ τοῦ Σουεζίου Ἴσθμου, ΡΙΣΤ, 476.
Τερατομόρφον βρέφος, ΡΙΖ, 491.
Λατινικὴ στιχοιργία, αὐτ. 501.

ΖΩΟΛΟΓΙΚΑ.

Χῆνες γελαστικοί, ΙΖ, 23.
Ἐμβρυοτόκοι ἰχθύες, ΡΒ, 142.
Περὶ πιθήκων, ΡΓ, 165.
Λευκομύρμηκες, ΡΘ, 291.
Ὀρνιθοθήρια, ΡΙΑ, 349.
Ἴπποπόταμος, ΡΙΑ, 429.
Κύνος ὁ μέλας, ΡΙΣΤ, 480.
Μάχη ἀνθρώπων καὶ πιθήκων, ΡΙΗ, 533.

ΔΙΑΦΟΡΑ.

Μικροσκόπιον, ΙΖ, 24.
Γυναῖκες ἀξιοῦσαι δικαιοσύνην ἀνδρῶν, αὐτ.
Χαφίξ Πέρσης, ΙΗ, 47.
Καλίφης, αὐτ.
Λόγος Τερτσέτου τὴν 25 Μαρτίου, ΙΗ, 48.
Κύων φιλοδίτη, ΡΒ, 143.
Οἱ Παρίσιοι τὸ 1853, αὐτ.
Νόμοι Ἀγγλικοί, ΡΓ, 167.
Γνωμικὰ Ἀραβικὰ, ΡΕ, 215.
Ὅμοια ἀραβικὰ, περσικὰ καὶ περσικὰ, αὐτ. 216.
Ἵποθαλάστιος δίοδος ἐν Συρακούσαις, ΡΗ, 285.
Χημεῖα θεραπευοῦσα τὴν ἀλαζονείαν, αὐτ. 286.
Βδέλλα, αὐτ. 287.
Παράδοξον στοίχημα, ΡΘ, 309.
Ἀμερικανικὴ ῥητορικὴ, αὐτόθι, 310.
Δεισιδαιμονία, αὐτ. 311.
Ἀεροπορία, ΡΙ, 335.
Πλοῦς πρὸς τὸν ἀρκτικὸν πόλον, αὐτ. 336.
Περιογὸς ὁδοπορία, ΡΙΑ, 358.
Φάλαγξ Ἑλληνικὴ, ΡΙΒ, 381.
Θάνατος Σέριδαν, αὐτ. 382.
Πολυχρόνιος ὕπνος, αὐτ. 383.
Μακροβιότης, ΡΙΑ, 431.
Γεγκισχάν, αὐτόθι 432.

Ποιμενικὸς κύων, ΡΙΕ, 453.
Μικρὸς Βρετὸς, ΡΚ, 582.
ΠΟΙΗΣΙΣ.
Ἀνεμώνη, Πόθος, ΙΖ, 23.
Δημοτικὴ ἀνθολογία, ΙΖ, ΙΘ, ΡΒ, ΡΑ, ΡΕ, ΡΣΤ, ΡΗ, ΡΘ, ΡΙ, ΡΙΒ, ΡΙΑ, ΡΙΕ, ΡΙΗ, ΡΚ, 24, 71,

143, 191, 216, 239, 287, 312, 336, 383, 432, 456, 536, 584.
Τὸ ὄρφανόν παιδίον, ΡΑ, 119.
Τῆ Παρθενότη, ΡΒ, 143.
Ὁ θάνατος τῆς Χαίτης, ΡΓ, 167.
Στίχοι ἀραβικοί, ΡΕ, 216.
Ὁ μυστικὸς ἔρως, ΡΙΑ, 358.
Ἡ Κρήνη, ΡΙΕ, 455.
Τὸ δράμα τοῦ Κυνηγοῦ, ΡΙΗ, 536.

ΠΙΝΑΞ ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΟΣ.

Α.

Ἀνθοπόλαινα, ΡΑ, 97.
Ἄγγλοι καὶ Κινεζοί, ΡΑ, ΡΕ, ΡΣΤ, ΡΖ, 169, 191, 217, 241.
Ἀλεξανδρεία, ΡΕ, 215.
Ἀφρικὴ, ΡΙΕ, 356.
Αὐγούστου 21, ΡΙ, 334.
Ἀνατροφῆς περὶ, ΡΑ, ΡΕ, ΡΣΤ, ΡΖ, ΡΗ, 186, 209, 231, 256, 272.
Ἀπόσπασμα ὑπομνημάτων ἀνεκδότων, ΡΙΕ, 449.
Ἀμπελίτιδος περὶ, ΡΙ, 322.
Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, ΙΗ, 42.
Ἀνθρωπίνων φυλῶν περὶ, ΡΒ, ΡΑ, 126, 171.
Ἀλέξανδρος Ἰψηλάντης, ΡΒ, 132.
Ἀγορανόμων περὶ, ΡΒ, 135.
Ἀστυνόμων περὶ, ΡΒ, 136.
Ἀρχαιολογικὴ ἀνακάλυψις, ΡΒ, 143.
Ἀρχαίων ἀνακάλυψις ἐν Σαμοθράκῃ, ΡΗ, 286.
Ἀλεξανδρείας ἀνασκαφαί, ΡΗ, 287.
Ἀστιγὲς πλοίαρχος, ΡΑ, 104.
Ἀγγλοελληνικὸν λεξικόν, ΡΙΑ, 431.
Ἀστυκὸν δίκαιον Ῥωμαίων, ΡΙΖ, 503.
Ἀναφορὰ παραδόξου, ΡΣΤ, 236.
Ἀνέμων ἀπαρίθνησις, ΡΙ, 335.
Ἀσίας περιήγησις, ΡΙΣΤ, 478.
Ἀγὼν ποιητικὸς τοῦ 1854, ΙΗ, 29.
Ἀνθρώπων καὶ πιθήκων μάχη, ΡΙΗ, 533.
Ἀμερικανῶν ῥητορικὴ, ΡΘ, 309.
Ἀεροπορία, ΡΙ, 335.
Ἀρκτικὸν πόλον πλοῦς, ΡΙ, 336.
Ἀγωνιστικῆς ἐφεδροί, ΡΘ, 309.
Ἀνθρωποὶ κερκοφόροι, ΡΙΑ, 251.
Ἀλέξανδρος Α΄ ΡΙΒ, 382.
Ἀνεμώνη, ΙΖ, 23.

Β.

Ἀραβικοὶ στίχοι, ΡΕ, 216.
Ἀνθολογία δημοτικὴ, ΙΖ, ΙΘ, ΡΒ, ΡΑ, ΡΕ, ΡΣΤ, ΡΗ, ΡΘ, ΡΙ, ΡΙΒ, ΡΙΑ, ΡΙΕ, ΡΙΗ, ΡΚ, 24, 71, 143, 191, 216, 239, 287, 312, 336, 383, 432, 456, 536, 584.
Ἀναμνήσεις ὁδοπορικαί, Ρ, 83.
Βέρβα φρεμικοῦ, ΙΗ, 26.
Βανίνα Ὀργάνου, ΙΘ, 49.
Βέρα Κρού, ΙΘ, 67.
Βήχιον τὸ εὐώδες, ΡΙ, 322.
Βασίλειος ὁ Μακεδών, ΡΑ, 106.
Βρετοῦ Ἀνδ. Νεοελλ. φιλολογία, ΡΑ, 101.
Βέγια Γραμματικὴ, ΡΚ, 582.
Βρέφος τερατομόρφον, ΡΙΖ, 491.
Βδέλλα, ΙΗ, 287.

Γ.

Γαλλικῆς ἱστορίας ἐπιτομή, ΡΚ, 582.
Γυναῖκες ἀνδρικὰ δικαιώματα ἠθικὰ καὶ πολιτικά, ΙΖ, 21.
Γνωμικὰ ἀραβικὰ, ΡΕ, 215.
Γνωμικὰ ἀραβικὰ, περσικὰ καὶ περσικὰ, ΡΕ, 216.
Γεγκισχάν, ΡΙΑ, 432.
Γραμματεῖς παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, ΡΘ, 307.
Δασοφύλαξ, ΙΖ, ΙΗ, ΙΘ, ΡΑ, ΡΑ.
Διασκευάσεις ἐν Ῥωσίᾳ, ΙΗ, 46.

Διδακτικά, ΡΙΓ, 407.
Δωρίδος περιγραφή, ΙΖ, 13.
Διαγώνισμα αστρονομικόν, ΡΒ, 141.
Δεισιδαιμονία, ΡΘ, 311.
Διάπλους βορειοδυτικός, ΡΙΓ, ΡΙΑ, ΡΙΕ, 396,
418, 438.

—ο—

Ε.

Εμπορικόν ναυτικόν τῆς Ἑλλάδος, ΙΖ, ΡΕ, ΡΓ,
ΡΔ, 8, 278, 160, 192.
Εγκαθίδρυσις ἀρχῶν Πανεπιστημίου, ΡΙ, 325.
Ευγένιος Βούλγαρης, Ρ, 90.
Επώνυμοι παρὰ τοὺς ἀρχαίους, ΡΘ, 306.
Επινίγια, ΡΘ, 308.
Επιθαλαμίου περί, ΡΙΕ, 352.
Ἑλληνικὸν ἔθνος ἱστορία, ΡΙΘ, 555.
Ἔρως μυστικός ΡΙΑ, 358.
Ἐμέσης Καδῆς, ΡΙΣΤ, 466.
Ἐνδύματος περί, ΡΔ, 183.
Ἐυαγγελιστῶν σύμβολα, ΡΣΤ, ΡΖ, 227, 251,
263.
Ἐγείρας ἔτος, ΙΗ, 40.

—ο—

Θ.

Θέμις, Ρ, 92.

—ο—

Ι.

Ἰάκωβος ῥίζος, ΡΙΗ, 517.
Ἰησουτῶν τάγμα, ΙΖ, 15.
Ἰουδαϊκά, ΡΕ, 207.
Ἰχθύες ἐμβρυοτόκοι, ΡΒ, 142.
Ἰπποπόταμος, ΡΙΑ, 429.

—ο—

Κ.

Καλίφα, ΙΗ, 47.
Κύων φιλοδίτης, ΡΒ, 143.
Κύων ποιμενικός, ΡΙΗ, 453.
Κρίνοι, ΡΙΕ, 455.
Κυνηγοῦ δράμα, ΡΙΗ, 536.
Κάρολος Λύκαιος, ΡΙΖ, 489.
Καισαρίνα, ΙΖ, 1.
Κυρία Βωσσελαί, ΡΓ, 125.
Κέντρα τῆς ἐθνικῆς ἐνώσεως ποῖα, Ιθ, 53.
Κωστατῖνος τελευταῖος αὐτοκράτωρ, ΡΕ, 199.
Κινέζων σχέσεις, ΡΙΒ, 380.
Κοπενάγης ἀρχαιολογία, ΡΙ, 329.
Κολοσσαῖον, ΡΙΑ, 427.
Κύκνος ὁ Μέλας, ΡΙΣΤ, 480.

—ο—

Λ.

Λόρδος Βίρων, ΡΘ, ΡΙ, ΡΙΒ, 301, 318, 381.
Λάμπρος Φωτιάδης, Ιθ, 54.
Λύκος Λευκός, ΡΑ, ΡΕ, ΡΣΤ, ΡΖ, ΡΗ, ΡΕ, ΡΙ,
ΡΙΑ, ΡΙΒ, ΡΙΓ, ΡΙΑ, ΡΙΕ, ΡΙΣΤ, ΡΙΖ, ΡΙΗ.
Λοδοβίκος Φίλιππος, ΡΒ, 122.
Λαπονία, ΡΑ, 119.
Λιθογραφίας περί, ΡΗ, 280.
Λευκομύρμηκες, ΡΘ, 291.

—ο—

Μ.

Μικροσκόπιον, ΙΖ, 24.
Μακροβιότης, ΡΙΑ, 431.
Μαρίνος Βρετός, ΡΗ, 532,
Μίλων, ΡΙΘ, 552.
Μυλωθροῦ μνηστῆρες, ΡΗ, 265.
Μαξίμου πατριάρχου ἐπιστολή, ΡΣΤ, 221.
Μεταξουργεῖον ἐν Ἀθήναις, ΡΙΣΤ, 476.
Μέλισσα ἰατρική, Ρ, 95.

—ο—

Ν.

Νόμοι ἀγγλικοί, ΡΓ, 167.
Ναπολέωντος τελευταῖος ἵππος, ΡΘ, ΡΙ, ΡΙΑ, 289,
313, 337.
Νομικός ἢ στρατιώτης, ΡΙΑ, ΡΙΕ, ΡΙΣΤ, ΡΙΖ,
409, 433, 457, 481.
Νῦξ τοῦ Ἁγίου Βαρθολομαίου, ΡΙΗ, ΡΙΘ, ΡΚ,
505, 587, 562.
Νεοκαθολικοὶ Γερμανίας, ΡΑ, 181.
Νομοθεσίαι πολιτικῆ τῶν Ῥωμαίων, ΡΑ, 184.
Νεπώλης Πρέσβυς, ΡΒ, 139.
Νόμισμα ἀνέκδοτον Μιχαήλ α', ΡΒ, 137.
Νι εὐὶ ἀνάκτορον, ΡΓ, 162.

—ο—

Ο.

Ὄδοιπορία περιέργος, ΡΙΑ, 358.
Ὀμέρπασα χειρόκτια, ΡΕ, 213.
Ὀικονομία κοινωνική, ΡΙΑ, 342.
Ὀρυκτῶν ὑδάτων περιλήψεις, ΡΙΗ, 535.
Ὄρμηθηρία ΡΙΑ, 394.

—ο—

Π.

Παρίσιοι, ΡΒ, 143.
Πανοῦτσος Νοταρᾶς, ΡΙ, 331.
Παιδίον ὄρφανόν, ΡΑ, 119.
Παρθενόπη, ΡΒ, 143.

Πάσκαετες, ΡΗ, 574.
Πεθίκων περί, ΡΓ, 165.
Παρακαταθήκης φύλαξ, Ρ, 74.
Πατριωτισμὸς περί, ΡΙΒ, 366.
Παλαιογραφίας Ἑλλην. ἐγχειρίδιον, Ρ, ΡΑ, 92, 101.
Πίναξ ἀστρονομικὸς Αἰγυπτίων, ΡΙΕ, 454.

—ο—

Ρ.

Ῥέας περί, Ιθ, Ρ, 67, 79.
Ῥωσικὰ ἔθνη, ΡΓ, 160.
Ῥωμαίων Ἀρχαί, ΡΙΒ, ΡΙΣΤ, ΡΚ, 375, 473,
570.
Ῥώμη περί τὸ θέρος, ΡΚ, 576.

—ο—

Σ.

Σταυροφορίαι, Ιθ, ΡΓ, 55, 152.
Σιδηρία, ΡΘ, 311.
Σφραγιδολίθοι ἀνέκδοτοι, ΡΙΣΤ, ΡΙΖ, ΡΙΗ, ΡΙΘ,
ΡΚ, 461, 491, 514, 544, 566.
Σαιν-Μάρκος Γιραρδίνος, ΡΙΒ, 368.
Σ. Τρικούπης ἱστορία τοῦ Ἑλλάδος, ΡΚ, 521.
Στήλη ὑδροδυναμική, ΡΖ, 262.
Στοιχείμα παράδοξον, ΡΘ, 309.
Σουεζίου ἰσθμοῦ διωρυγή, ΡΙΣΤ, 476.
Σέριδαν θάνατος, ΡΙΒ, 382.
Στιγουργία λατινική, ΡΙΖ, 501.
Συρακουσῶν ὑποθαλάσσιος δίοδος, ΡΗ, 285.
Σωκράτης, ΡΙΕ, ΡΙΣΤ, ΡΙΗ, 41, 469, 510.

—ο—

Τ.

Τὸ μέλλον ἢ περί ἀνατροφῆς καὶ παιδείσεως, ΡΙΗ
525.
Τεράτων περί, ΡΗ, 269.
Τηλέγραφος ἠλεκτρικός, ΡΖ, 285.
Τέρας διδυμῶν, ΡΙΑ, 355.
Τερτσέτου Γ. λόγος, ΙΗ, 48.

—ο—

Υ.

Υπνος πολυχρόνιος, ΡΙΒ, 383.

—ο—

Φ.

Φωκῶν συνέδριον, ΡΙΒ, ΡΙΓ, 361, 385.
Φιλομαθείας περί, ΡΙΓ, 392.
Φιλιππων χρυσᾶ νομίσματα, ΡΙΒ, ΡΚ, 378, 581.
Φιλοσοφία ἀρχαίων, ΡΣΤ, 238.
Φῶς ἠλιακόν, ΡΗ, 287.
Φάλαγξ Ἑλληνική, ΡΙΒ, 381.
Φιλολόγος πολύγλωστος, ΡΙΑ, 415.

—ο—

Χ.

Χριστιανοῦ πρόδος, ΡΖ, 263.
Χρόνος (Times), ΡΚ, 532.
Χῆνες γελαστικοί, ΙΖ, 23.
Χαφίξ Πέρσης, ΙΗ, 47.
Χημεία θεραπεύουσα τὴν ἀλαζονείαν, ΡΗ, 286.
Χάμκιος θάνατος, ΡΓ, 167.

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΕΙΚΟΝΩΝ.

Φυλλίδ.	Σελ.	Ἀντικείμενον.	Φυλλίδ.	Σελ.	Ἀντικείμενον.
ΛΖ	9	Ἀνδρέας Μισουλῆς.	ΡΘ	296	Φώλεσ Λευκομυρμηκίων.
»	12	Γιακουμάκης Τουμπάζης.	»	298	Λευκομυρμηκίαι.
»	23	Χῆνες Γελαστικοί.	»	299	Ἀρχιτεκτονικὴ αὐτῶν.
ΛΗ	43	Ἄλξ. Μαυροκορδάτος ὁ ἐξ ἀποδότητων.	ΡΙ	321	Λόρδος Βίρων.
»	46	Ἀρματηλατίν.	»	332	Πανοῦστος Νοταρᾶς.
ΛΘ	54	Λάμπρος Φωτιάδης.	ΡΙΑ	350	Ὁμοφάτοι.
»	67	Βέρα Κρούζ.	»	356	Δίδυμον τέρας.
Ρ	86	Ἀρχηγὸς Ἰνδός.	ΡΙΒ	369	Σαιντ-Μάρκος Γεραρδίνος.
»	88	Μελίτη.	»	384	Νομίσματα Φιλίππων (ἐν παραρτήματι)
ΡΑ	105	Πλαίαρχος Ἀστυγῆς.	ΡΙΓ	400	Πλοῖον εἰς τὰς Βορ. θαλάσσας.
»	120	Λαπονία.	»	402	Ἑσκιμῶδες.
ΡΒ	133	Ἄλξ. Ὑψηλάντης.	ΡΙΑ	428	Κολοσσαίον.
»	140	Ἰνδός.	»	430	Ἴπποπόταμος.
ΡΓ	151	Δημ. Ὑψηλάντης.	ΡΙΕ	440	Χάρτης τῶν Βορειοδυτικῶν μερῶν (ἐν παραρτήματι)
»	160	Ἡθὴ Ρωσικῆ.	»	456	Τουρκαλθάνες.
ΡΑ	183	Γαλακτοπόλαιαι Ἑλβετίδες.	ΡΙΣΤ	467	Παγόδα, ἢ ναὸς Ἰνδικός.
»	184	Ἑλβετὶς πωλοῦσα τιγανήτας.	»	468	Φορεῖον Ἰνδικόν.
ΡΕ	208	Συναγωγὴ Ἰουδαϊκὴ.	ΡΙΖ	490	Κάρολος Δίκηνς.
»	215	Ἀλεξάνδρεια.	»	491	Τερατόμορφον τέρας.
ΡΣΤ	228	Εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος.	ΡΙΗ	518	Ἰάκωδος Ρίζος.
»	229	Εὐαγγελιστὴς Μάρκος.	»	533	Μάχη ἀνθρώπων καὶ πιθήκων.
ΡΖ	252	Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης.	ΡΙΘ	554	Μίλτων.
»	253	Εὐαγγελιστὴς Λουκάς.	ΡΚ	575	Πάσκεβιτς.
ΡΗ	271	Ἑλένη.	»	569	Σφραγιδολίθοι.
»	»	Ἰουδίθ.	»	»	Ἐπιγραφαὶ σφραγιδολιθῶν. } ἐν παραρτήματι.
»	»	Χριστίνα.			
»	272	Σινός.			

ΠΑΝΔΩΡΑ.

1. ΑΠΡΙΛΙΟΥ. 1854.

ΤΟΜΟΣ Ε΄.

ΦΥΛΛ. 97.

ΚΑΙΣΑΡΙΝΑ.

ὑπό

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΔΟΥΜΑ.

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ ὑπό * * *)

(Συνέχεια καὶ τέλος. Ἰδὲ φυλλίδ. 96.)

8.

Ἐνθ' οὗτοι συνδιελέγοντο ἐν Βαλγενκούση, ὁ Ἐκτωρ εἰσήρχετο εἰς τὴν Σενλίδα, ἀλλ' ἀντὶ νὰ ἐπανεέλθη παρὰ τῷ πατρὶ, ἐπορεύθη εἰς τινὰ τῶν φίλων του, καὶ διηγήθει αὐτῷ τὰ μετὰ τοῦ Ἑβρίκου συμβάντα, τὸν παρεκέλευσε ν' ἀπέλθῃ μετὰ τινος τῶν συναιτέρων του, ἵνα αἰτήσῃ ἐξηγήσεις παρὰ τοῦ Ἑβρίκου, καὶ τυχὸν μέχρι μονομαχίας.

Ὁ δὲ φίλος γινώσκων τὸν υἱὸν τοῦ συμβολαιογράφου ἀπειρον τῶν τοιούτων, τοῦναντίον δὲ τὸν Ἑβρίκον ἐγνωσμένον διὰ τὴν ἐπὶ τῶν ὅπλων ἰσχύν του, ἀπεπειράθη παντὶ σθένει ν' ἀποτρέψῃ αὐτόν. Ἄλλ' οὗτος ἐπέμενε ἀκλονήτως καὶ γενναίως.

Ὁ φίλος ἐδέχθη τὴν πρόσκλησιν τὴν ἐπιστευθεῖσαν αὐτῷ. ὁ δὲ Κ. Ἐκτωρ ἐπορεύθη, ἵνα ἐπανεῖδῃ τὸν πατέρα του, ὃν ἐνηγκαλίσθη, ὡς ἐναγκαλίζεται κατὰ τὴν παραμονὴν κινδύνου ἀγαθὸς υἱὸς τοὺς γονεῖς του.

Ἐφ' ὅλην τὴν ἡμέραν δὲν ἦτο πλέον τεθλιμμένος ἀλλὰ σύνους. Δὲν ἐφοβεῖτο διὰ τὴν μέλλουσαν σύγκρουσιν, τοῦναντίον. Ἠσθάνετο δὲ, ὅτι, τῆς Ἰουλίας ὑπανδρευθεῖσης τὸν Δ' Ἐμενῶνα, μὴ ἀμφιβάλλων περὶ τούτου, ὁ βίος θὰ ἦτο αὐτῷ θλιβερός, διότι τὸ συνοικεῖσιν τοῦτο ἀφήρει τὴν ἡδίστην αὐτοῦ ἐλπίδα. Ἡῤῥετο λοιπὸν νὰ συγκρουσθῇ μετὰ τοῦ Ἐκτορος, καὶ βαρέως πληγωθεὶς, δυνήθη διὰ τῶν τῆς πληγῆς ἀλγηδόνων νὰ καταπαύσῃ πρὸς καιρὸν τὸ ἠθικὸν πάθος.

Δὲν ἐλάνθανε δὲ ἡ προκατάληψις αὐτῆ τὸν Κ. Γρανδίνον, ὅστις, γινώσκων, ὅτι προήρχετο ἐκ τοῦ πρὸς τὴν νεανίδα Δε Βωζῆ ἔρωτος, ἐτόλμησε τὴν αὐτὴν ἐσπεῖραν ν' ἀπέλθῃ πρὸς αἰτησῆν αὐτῆς.

Μετὰ τέσσαρας ὥρας περίπου οἱ μάρτυρες τοῦ Ἐκτορος εἶδον τὸν Κ. Ἐρρίκου, καὶ εἶπον αὐτῷ τὰ τῆς ἀποστολῆς των.

Οὗτος δὲ ἀπήντησεν αὐτοῖς πάραυτα, ὅτι δὲν εἶδεν αὐδεμίαν διασάφην, καὶ ὅτι, ὅσον καὶ ἂν ἠλέγγετο, πράξας τι, οὐδέποτε τὸ ὁμολογεῖ, καὶ οὐδέποτε ἦται συγγνώμην πρὸς συγκρούσεως. Ἐπομένως τοὺς παρακάλει νὰ προσέλθωσι παρὰ τῷ θεῷ του, ἵνα μετ' αὐτῶν διαγράψωσι τὰ τῆς μονομαχίας.

Ὁ δὲ Κ. Δ' Ἐρμενῶν, ὁ θεῖος, ἤρεσκετο εἰς τὰ τοιαῦτα, ἀναμνησκόμενος τῶν ὥραίων χρόνων τῆς νεότητός του, καὶ ἀναπολῶν μονομύρους στρατιωτικὰς στολάς, ἐπωμίδας, καὶ τόπους κακοῦς.

Οἱ μάρτυρες εἶπον τὰ τῆς ἀποστολῆς των πρὸς τὸν θεῖον τοῦ Κ. Ἐρρίκου. Οὗτος δὲ ὑποδεχθεὶς αὐτοὺς, καὶ παρακαλέσας νὰ καθήσωσι φιλοφρόνως, εἶπε :

— Λοιπὸν εἶδετε τὸν ἀνεψιὸν μου ;

— Μάλιστα Κύριε.

— Δὲν θέλει νὰ αἰτήσῃ συγγνώμην ;

— Οὐδόλως.

— Ἡξέυρετε, ὅτι τὸ ἔλκει θαυμασίως ;

— Τὸ ἥξέυρομεν.

— Ὡσαύτως καὶ ὁ ἀντίπαλος ;

— Μάλιστα.

— Ἡ ὑπεροχὴ αὐτῆ ἴσως τὸν ἀναγκάσῃ ν' ἀνακαλέσῃ τὴν πρόσκλησιν.

— Ὅχι, Κύριε, εἶπεν ἀποτόμως εἰς τούτων. Ὁ Ἐκτωρ εἶναι γενναῖος, καὶ εἰς οὐδένα ὑπέκει.

— Εἶναι γενναῖος, ἀλλὰ θὰ προκρίνητε νὰ μὴ φρονεῖθῃ.

— Βεβαίως.

— Ὅθεν, ἐπειδὴ πρέπει νὰ γείνη μονομαχία, ἃς προσπαθίσωμεν νὰ μὴ ᾖ φονική. Ἐκλέξατε λοιπὸν τὸ ξίφος, καὶ θὰ προσέξωμεν, ὥστε νὰ ἰκανοποιηθῇ μόνον θὰ ἀρκεσθῇ εἰς τούτο ὁ Κ. Ἐκτωρ διότι δὲν πρέπει γενναῖος ἐν τῇ ἀκαμῆ του νὰ φονεῖθῃ δι' εὐταλῆς. Τί λέγετε περὶ τούτου ;

— Συμφωνοῦμεν.

— Ἄς ἐκλέξωμεν λοιπὸν τὸ ξίφος.

— Ἔστω.

— Ὡς οἶόν τε ἐχεμύθια.

— Βεβαίως.

— Ὁ Μαρκέσιος Δε Κ. θὰ ᾖ ἄλλος μάρτυς τοῦ ἀνεψιοῦ μου. Ἄν θέλητε λοιπὸν, εἰπατέ μοι ποῦ θυνάμεθα νὰ σᾶς εὐρωμεν αὐριον, ἵνα τελειώσῃ ἡ ὑπόθεσις αὕτη.

— Αὐριον κατὰ τὴν ἑκτὴν ὥραν τῆς πρωίας ἐν τῇ εἰσόδῳ τοῦ δάσους Πονταρμῆ.

— Καλά.

Οἱ δύο μάρτυρες ἀπῆλθον.

Συνεφάνησαν δὲ μετὰ τοῦ Ἐκτορος, ὥστε οὗτος νὰ ἐτοιμασθῇ τὴν ἐπαύριον κατὰ τὴν πέμπτην ὥραν, καὶ ν' ἀπέλθῃ μόνος, ἵνα μὴ ὁ πατὴρ του ὑποπτεῖται τι.

Πάντοτε ἡ πρώτη μονομαχία θεωρεῖται σπουδαία. Ἀναχωρησάντων τῶν φίλων, ἐκλείσθη ἐν τῷ αὐτοῦ δωματίῳ, καὶ ὑποθέτων, ὅτι ἤθελε φονεῖθῃ, ἔγραψε δύο ἐπιστολάς, τὴν μὲν πρὸς τὸν ἑαυτοῦ πατέρα, τὴν

δὲ πρὸς τὴν νεάνίδα Δε Βωζῆ. Διὰ μὲν τῆς πρώτης παρηγόρει τὸν ἑαυτοῦ πατέρα λυπηθησόμενον, διὰ δὲ τῆς δευτέρας ὁμολογεῖ πρὸς τὴν Ἰουλίαν, ὅτι τὴν ἤγάπα ἐκ ψυχῆς, καὶ ὅτι ἀπέθνησκεν ἕνεκεν αὐτῆς.

Γράψας ταῦτα, ἔκρυψεν ἐν τῷ σῦρτῳ, τὴν δὲ κλείδα ἐν τῷ κόλπῳ του.

Εἶτα δὲ καταβὰς πρὸς τὸν πατέρα του, καὶ γευθεὶς ὡς οἶόν τε φαιδρώς, προκατέλαβ' αὐτὸν, ὅτι τὴν ἐσπέραν ἔμελλε νὰ ἐξέλθῃ.

— Τόσον καλλίτερα, εἶπεν ὁ Κ. Γρανδίνος, διότι καὶ ἐγὼ θὰ ἐξέλθω.

Μετὰ δὲ τὸ γεῦμα ὁ μὲν Ἐκτωρ ἐπορεύθη πρὸς τὸν φίλον του, μετ' οὗ παρεσκεύασε τὰ ὄπλα διότι ἀγαπῶν τὸν πατέρα του, δὲν ἤθελε νὰ φονεῖθῃ ἀνυπερασπίστως, καὶ τοι ἀθυμῶν. Ὁ δὲ πατὴρ ὤδευεν εἰς τὴν Βαλγενκοῦσαν.

Ἄρου δὲ ἔφθασε, τὸν παρακάλεσαν νὰ προσμείνῃ ὀλίγον, διότι ἡ Κ. Δε Βωζῆ, συνδιαλεγόμενη μετὰ τοῦ Κ. Δ' Ἐρμενῶνος, ἀπηγόρευσε νὰ τὴν διακόψωσιν.

Ἄνωφελῶς ὤδευσα, εἶπε καθ' ἑαυτὸν ὁ πατὴρ τοῦ Ἐκτορος, καὶ περιέμενε.

Τῷ ὄντι περιμένοντος αὐτοῦ, ὁ Κ. Δ' Ἐρμενῶν ἤτει παρὰ τῆς Κ. Δε Βωζῆ τὴν θυγατέρα αὐτῆς διὰ τὸν ἀνεψιὸν του.

— Ἡξέυρετε πόσον ἀγαπῶ τὴν Ἰουλίαν, ἔλεγεν ἡ Κ. Δε Βωζῆ, ἥξέυρετε, ἐάν ἡ Ἰουλία δυστυχήσῃ θ' ἀποθάνω ἐξ ἀπελπισίας. Μάλιστα ! Εἰς τὴν πίστιν ἡμῶν, τιμίου ὄντος, μοὶ ὀρκίσεσθε, ὅτι ὡσαύτως ὁ ἀνεψιὸς σας ἀγαπᾷ τὴν θυγατέρα μου, ὥστε νὰ καταστήσῃ αὐτὴν εὐτυχῆ, καὶ ὅτι, ἂν δυστυχήσῃ, δὲν θὰ προέλθῃ ἐξ αὐτοῦ ;

— Δὲν ἥξέυρω, μόνον τοῦτο δύναμαι νὰ σᾶς εἶπω, εἶπεν ὁ Γαβριήλ, σπουδαίως ὁμιλῶν, ὅτι, ἂν ἀποποιήθῃτε τὴν θυγατέρα σας, ἀγνοῶ τί θὰ πράξῃ ὁ Ἐρρίκος, διότι μαίνεται δι' αὐτήν. Πρὸς δὲ σήμερον τὴν πρώτην προσεκάλεσε τὸν υἱὸν τοῦ Κ. Γρανδίνου εἰς μονομαχίαν, ὑποπτευόμενος μόνον, ὅτι ἐρᾷ τῆς θυγατρὸς σας.

— Ἄλλ' αὕτη ἡ πρόσκλησις, ἐλπίζω δὲν θὰ ἔχῃ συνεπίαι.

Ὁ Κ. Γαβριήλ γνοὺς, ὅτι ἀπερισκέπτως εἶπε τοῦτο, ἔσπευσε ν' ἀποκριθῇ.

— Ὅχι, ἡσυχάσατε, Κυρία.

— Λοιπὸν Κ. Βαρόνε, εἶπατε πρὸς τὸν ἀνεψιὸν σας, ὅτι ἡ θυγάτηρ μου ἀγαπᾷ αὐτὸν, καὶ ὅτι συναίνω εἰς τὸ συνοικέσιον.

— Σᾶς ὑπερευχαριστῶ, Κυρία, διὰ τὴν μέλλουσαν εὐτυχίαν μας.

— Ἰπολείπεται πλέον νὰ συντάξωμεν τὸ συμβόλαιον.

— Ἔχετε τὸν συμβολαιογράφον σας.

— Μάλιστα, ὁ συμβολαιογράφος μου εἶναι ὁ Κ. Γρανδίνος, ὅστις θὰ λυπηθῇ νὰ συντάξῃ διὰ τὸν Κ. Ἐρρίκου συμβόλαιον, ὅπερ ἐπεθύμει νὰ συντάξῃ διὰ τὸν υἱὸν του. Ἡθιανὸν λοιπὸν ν' ἀποποιήθῃ ἄλλ' ἔχετε τὸν ὑμέτερον.

— Μάλιστα, Κυρία.

— Ἄς ἐπιδοῦμεν ἐν τούτοις.

— Ὅχι.

— Ἄς σπεύσωμεν ἐν τούτοις.

— Ἄς σπεύσωμεν ἐν τούτοις.

— Λοιπὸν ὁ ὑμέτερος θ' ἀναλάβῃ τὴν σύνταξιν αὐτοῦ.

Ἡ Κ. Δε Βωζῆ ἔκρυψε τὸν κώδωνα.

— Ἄς ἐλθῇ ἡ θυγάτηρ μου νὰ τῇ ὁμιλήσω.

— Ὁ Κ. Γρανδίνος εἶναι ἐδῶ, καὶ ἐπιθυμῶ νὰ σᾶς ὁμιλήσῃ.

— Εἶπατε αὐτῷ, ὅτι τὸν παρακαλῶ νὰ περιμείνῃ ἐπι ὀλίγον.

Ἡ Ἰουλία εἰσῆλθεν.

— Ἡξέυρετε, εἶπεν ἡ Κ. Δε Βωζῆ, τί ζητεῖ ὁ Κ. Βαρόνος, ἐλθὼν, ταύτην τὴν ἐσπέραν ;

— Συμπεραίνω.

— Ὅθεν συγκατατίθεσαι ;

— Ναι, μητερ.

— Ἐσκέφθῃς κελῶς ;

— Μάλιστα.

— Ἡ δὲ μάντις, εἶπε σιγαλῆ τῇ φωνῇ, ἡ Κ. Δε Βωζῆ

— Οὐδὲ σκέπτομαι πλέον περὶ τούτου.

Λέγουσα δὲ τοῦτο, ἐψεύδετο διότι ἀπὸ πρώτης δὲν ἠδυνήθη νὰ κατασιγάσῃ τὴν μυστηριώδη φωνήν, λέγουσαν « Κακῶς πράττεις. »

— Λοιπὸν, τέκνον μου, ἀπὸ σήμερον εἶσαι σύζυγος τοῦ Κ. Ἐρρίκου Δ' Ἐρμενῶνος, ὅστις θὰ ἐλθῇ ταύτην τὴν ἐσπέραν, δὲν εἶναι ἀληθές, Κ. Βαρόνε ;

— Ἐπειδὴ πρέπει ν' ἀναγγεῖλωμεν εἰς αὐτόν.

— Τὸν στέλλω.

— Ὅχι, ἦναι ἐν τῇ οἰκίᾳ ;

— Περιμένει τὴν ἐπιστροφὴν μου ἀνυπομόνος.

Ὁ Κ. Βαρόνος ἀποχαιρετήσας τὴν Κ. Δε Βωζῆ, καὶ τὴν θυγατέρα αὐτῆς, ἐπανῆλθεν εἰς Σενλίδα φαιδρός.

Μετὰ ἡμίσειαν ὥραν ὁ Κ. Γρανδίνος ὤδευεν ὡσαύτως τὴν πρὸς τὴν πόλιν ὁδόν, ἀλλὰ τοσοῦτον τεθλιμμένος, καὶ ἠλλοιωμένος, ὅσον φαιδρός, καὶ θαρραλέος ἦτο ὁ Γαβριήλ.

Ὁ μὲν Κ. Ἐρρίκος διήγαγεν ὅλην τὴν ἐσπέραν μετὰ τῆς Ἰουλίας, καὶ τῆς Κ. Δε Βωζῆ, ὁ δὲ Κ. Γρανδίνος μετὰ τοῦ υἱοῦ του οὗτος μάλιστα ἠγνόει, ὅτι ὁ Ἐκτωρ, θὰ μονομαχήσῃ τὴν ἐπιούσαν. Καὶ ὅμως διηγῆθη αὐτῷ, ὅτι ἐπράξε, τὴν ἀποτυχίαν δηλ. καὶ τὸ μέλλον τῆς ἐρωμένης του μετὰ τοῦ Ἐρρίκου συνοικέσιον.

— Ἐάν τὸν ἐρόνευον, ἔλεγε καθ' ἑαυτὸν, μειδιῶν ὁ Ἐκτωρ, νῦν ἕνεκα ἀπαισιῶν σκέψεων μειδιάσας.

Κατὰ τὸ μεσονύκτιον ὁ πατὴρ καὶ ὁ υἱὸς ἀπεχωρίσθησαν. Ἄλλ' ὁ Ἐκτωρ δὲν ἐκοιμήθη.

Κατὰ δὲ τὴν πέμπτην τῆς πρωίας ἡμιάνοιξε τὴν θύραν τοῦ δωματίου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ ἰδὼν ὅτι ἐκοιμάτο, ἐνηγκαλίσθη αὐτόν, χωρὶς νὰ τὸν ἐξυπνίσῃ. Εἶτα δὲ ἐγκαταλίπων τὴν οἰκίαν, προσῆλθε πρὸς τοὺς φίλους, περιμένοντας καθ' ὁδόν.

— Ἐβράδυνα, Κύριε ; εἶπεν ὁ Ἐκτωρ.

— Ὅχι.

— Ἄς σπεύσωμεν ἐν τούτοις.

— Ἄς σπεύσωμεν ἐν τούτοις.

— Ἄς σπεύσωμεν ἐν τούτοις.

ἀλλ' εἶτα εἶδον τὸν Ἐρρίκου μετὰ τῶν δύο μαρτύρων μεγάλως βήμασιν ἐρχομένους.

— Ἄς βραδύσωμεν ἐπὶ ταύτης τῆς δεινροσταχίας διότι, ἂν ἀπαντήσωμεν χωροφύλακά τινα, θὰ ὑποπτεύσῃ ὅ,τι θὰ πράξωμεν σὺ δὲ μείνον ἐδῶ, καὶ εἶπε πρὸς τοὺς Κυρίους, ὅτι τοὺς περιμένωμεν πρὸς ἀριστερὰν ἅμα ἐξημερώσῃ. Ὁ Ἐκτωρ ἐγένετο ἄφαντος μετὰ τοῦ δευτέρου μάρτυρος. Μετὰ δὲ δέκα λεπτά ἅπαντες ἦσαν ἐπὶ τοῦ προσδιορισθέντος χωρίου.

— Κύριε, εἶπε τότε ὁ Ἐρρίκος πλησιάζων τὸν Ἐκτορα, μετανοῶ, καὶ σᾶς αἰτῶ συγγνώμην διὰ τὰ χθὲς συμβῆντα. Δότε μοι τὴν χεῖρά σας, ἵνα ἐπιβεβαιώσω, ὅτι μὲ συγχωρεῖτε.

— Τί σημαίνει τοῦτο ; εἶπεν ὁ Ἐκτωρ, ἐκπλαγεὶς ὑπὸ τῆς παρακαίρου μετανοίας, καὶ μὴ πιστεύων, ὅτι ὁ Ἐρρίκος, φοβούμενος, ἐπράττει ταῦτα.

— Σημαίνει, Κύριε, ὅτι, πράττων τοῦτο, ὑπεκούω εἰς τὴν πρώτην ἐντολήν τῆς συζύγου μου Ἰουλίας Δε Βωζῆ, ἥτις χθὲς μοὶ εἶπεν, ὅτι δὲν ἐπεθύμει νὰ διακῆμαι πρὸς ὑμᾶς ἄλλως, ἢ ὡς φίλος. Σᾶς λέγω λοιπὸν, ὅτι θὰ πράξω τοῦτο, ἀναγκαζόμενος ὑπὸ αἰσθημάτων.

Λέγων τοῦτο ὁ Ἐρρίκος, ἔτεινε τὴν χεῖρα τῷ Ἐκτορι, ὡσαύτως τὴν ἑαυτοῦ τείναντι.

— Ὅθεν, Κύριε, πρέπει νὰ λησμονήσωμεν πάντα ;

— Ναι, εἶπεν ὁ Ἐκτωρ, καὶ διὰ νὰ μὲ διαβεβαιώσῃτε θὰ μὲ τιμίσῃτε διὰ τῆς κατὰ τοὺς γάμους παρουσίας σας, εἶπεν ὁ Ἐρρίκος μετὰ ὕψους, δηλοῦντος, ὅχι πλέον σαρκασμὸν, ἀλλ' εὐλικρινῆ ἐπιθυμίαν πρὸς συμφιλίωσιν μετὰ τοῦ ἀντιπάλου του.

— Ἀδύνατον, εἶπεν ὁ Ἐκτωρ τεταραγμένος.

— Διὰ τί ;

— Διότι ἀπέρχομαι κατὰ ταύτην τὴν ἐσπέραν διὰ σπουδαίαν τινὰ ὑπόθεσιν, δι' ἣν θ' ἀποδημήσω τῆς Σενλίδος πέντε ἢ ἕξ μῆνας.

Οἱ δύο ἀντίπαλοι ἀντιχαιρετηθέντες ἐκ δευτέρου, ἀπεχωρίσθησαν.

Ὁ Ἐκτωρ ἐπανελθὼν οἰκαδὲ, ἔκαυσε τὰς γραφεῖσας δύο ἐπιστολάς, καὶ ἔκλειε δεινῶς.

Οὐδεὶς δ' ἐγίνωσκε τοῦτο. Ὁ δὲ πατὴρ του εὗρεν αὐτὸν καταβεβυσμένον ἐν τῇ ἀπελπισίᾳ.

— Ἄς ἰδωμεν, τέκνον μου, εἶπεν ὁ Κ. Γρανδίνος, τί θὰ γείνω, ἂν σὺ πάσχῃς οὕτως ἀσίποτα.

— Ὅχι, πατὴρ μου, ἀλλὰ διὰ τοῦτο πρέπει ν' ἀποδημήσω.

— Πράξον, ὅ,τι θέλεις, φίλτατε, ἀρκεῖ νὰ μανθάνω σὲ πάντοτε εὐτυχοῦντα. Ὁ Ἐκτωρ τὴν ἐσπέραν ἔμελλε ν' ἀπέλθῃ εἰς Παρισίους.

— Νὰ μοὶ γράψῃς συχνάκις, εἶπεν ὁ συμβολαιογράφος, ἀναγκαζόμενος αὐτὸν τελευταίον.

— Ἡσυχάσατε πάτερ μου.

— Ὁ Ἐκτωρ φθᾶς εἰς Παρισίους διὰ ταχυδρομικῆς ἀμάξης, ἀπῆλθε πρὸς τινὰ ἐν Μασσαλίᾳ συγγενῆ του, παρ' ᾧ κατέλυσε.

Ὁ δ' Ἐρρίκος μετὰ δώδεκα ἡμέρας ἐνυμφεῖθαι τὴν Ἰουλίαν, ἐτελέσθησαν δὲ οἱ γάμοι ἐν Σενλίδι, δημοτελῶς, ὄντων τῶν συζύγων γέων, ὥραίων, πλου-

είων, και εύτυχων φαινομένων· τὸ δὲ συνοικέσιον ἐγένετο αἰσίως, τοῦτο ἔμως δὲν ἐμπόδιζε τὴν Κεκίλην νὰ εἶπῃ πρὸς τὴν φίλην της,

— Γελᾷς ἴσως, ἀλλ' ἔμως ἐγὼ θὰ ἐνυμφεύω τὸν Ἐκτορα.

Ἡ δὲ Καισαρίνα ἐγένετο ἄφαντος μεθ' ἀπασῶν τῶν ἄλλων Ἀθιγγανίδων τῆς ἑορτῆς, καὶ διετέλει, περιερχομένη μετὰ τοῦ Βουρδαλοῦ τὰς πέριξ κώμας.

9.

Μετὰ τρία ἔτη ὄχημα ὁδοιπορικὸν ἐστάθη πρὸ τῆς οἰκίας, ἐν ἧ κατώκει ἡ μήτηρ τῆς Κεκίλης, θαλαμηπόλος δὲ τις καταβάσα τούτου, ἐκρούσε τὴν θύραν, ἣν ἠνέωξεν ὑπέρτης.

— Ἡ Κεκίλη Δε Κ. . . ἠρώτησεν ἡ θαλαμηπόλος εἶναι ἐδῶ;

— Ὑπανδρεύθη πρὸ δέκα ὀκτὼ ἡμερῶν, ἀπεκρίθη ὁ ὑπέρτης.

— Ποῦ κατοικεῖ τώρα;

— Ἐν Παρισίοις κατὰ τὴν ὁδὸν τῆς εἰρήνης ἀριθ. . .

— Καὶ καλεῖται;

— Κυρία Γρανδίνου.

Ἡ θαλαμηπόλος ἀναβάσα τὸ ὄχημα, εἶπε ταῦτα πρὸς τὴν κυρίαν της.

Τὸ δ' ὄχημα ἐπανελάβε τὴν ὁδοιπορίαν, καὶ στραφὲν ὀλίγον, ὤδευσεν τὴν πρὸς Παρισίους ὁδόν.

Μετὰ τρεῖς ὥρας ἐστάθη πρὸ τινος ξενοδοχείου τῆς ὁδοῦ Ρίβολι· ἡ δὲ ἐν τῷ ὀχήματι πενθοφοροῦσα γυνὴ ἐνοικίασασα ἀμάξιον, παρήγγειλε τῇ θαλαμηπόλῳ νὰ μετακομίσῃ τὰ σκεῦη εἰς τὸ οἰκημῆμα της. φθάσα δὲ τὴν ὁδὸν τῆς εἰρήνης κατὰ τὸν ῥηθέντα ἀριθμὸν, ἠρώτησε:

— Ποῦ κατοικεῖ ἡ Κ. Γρανδίνου;

— Ἐν τῷ δευτέρῳ πατώματι, εἶπεν ὁ θυρωρός. Ἀνέβη.

— Ἡ δὲ Κ. Γρανδίνου ἦτο ἐκεῖ.

— Τί ν' ἀναγγεῖλω; εἶπεν, ὁ ὑπέρτης πρὸς τὴν ἐπισκεπτομένην, ἐγχειρίσασαν γραμματίδιον.

Ἄμα ὁ ὑπέρτης ἐνεχείρισε τοῦτο τῇ ἑαυτοῦ Κυρίᾳ, αὐτὴ ἐγερθεῖσα, καὶ σπεύσασα πρὸς τὴν αἰθουσαν ἐρρίφθη εἰς τὰς ἀγκάλας ἐκείνης, δι' ἣν ἠρώτα, λέγουσα:

— Σὺ εἶσαι, Ἰουλίᾳ μου;

— Ἐγὼ, φιλιτάτη.

— Εἰσελθε λοιπὸν εἰς τὸ δωμάτιόν μου, ἵνα κατακλιθῆς, καὶ συνδιαλεχθῶμεν ἀνέτως.

Ἀμφότεροι εἰσῆλθον εἰς τὸ πλησιέστερον τῶν δωματίων, πολυτελῶς καὶ φιλοκάλως κεκοσμημένον.

— Ἡξέυρεις, ὅτι σὲ ἐνόμιζον ἀποθανούσαν, εἶπεν ἡ Κεκίλη, ἀπαλλάξασα τὴν φίλην της τοῦ ἐπενδύτου, καὶ πάλιν ἐναγκαλισθεῖσα αὐτήν.

— Παρ' ὀλίγον. Ἄλλ' εὐρίσκω παρὰ σοὶ μεταβολὴν, φιλιτάτη Κεκίλη.

— Τῷ ὄντι.

— Ὑπανδρεύθης;

— Ἡξέυρεις τίνα;

— Τὸν Κ. Ἐκτορα;

— Μάλιστα.

— Εὐτυχεῖς;

— Λίαν. Σὺ ἔλαιπες ἐκ τῆς εὐτυχίας μου, καὶ ἰδοὺ ἦλθες.

— Ὁ σύζυγός σου σὲ ἀγαπᾷ;

— Ὡ! οὔτε σὲ ἠγάπα τόσον, εἶπεν ἡ Κεκίλη, μειδιδῶσα.

— Ἀλλὰ πῶς ὑπανδρεύθης;

— Ἡ προφητεία τῆς Καισαρίνας μὲ κατετάραξεν. Ἐνθυμίζου, ὅτι τὴν αὐτὴν ἡμέραν τοῦ συνοικεσίου μου σοὶ εἶπον, ὅτι κακῶς πράττεις, μὴ ἀκολουθοῦσα τὴν συμβουλὴν αὐτῆς. Ἐξέτασα δὲ, ἂν καὶ ἐγὼ ἐμελλον νὰ εὐτυχίσω, ὑπανδρευθεῖσα αὐτόν. Πολλοὶ μὲ ἤτησαν ἀλλὰ πάντας ἀπεποιήθην. Κατὰ δὲ τὰς πανηγύρεις τοῦ μηνὸς Ὀκτωβρίου τέσσαρας μῆνας περίπου μετὰ τὸ συνοικέσιόν σου, αἱ τοῦ Μαιου μάντιδες ἐπανῆλθον. Ἐν αὐταῖς δὲ ἦτο καὶ ἡ Καισαρίνα.

Τὴν συμβουλεύθην. Καὶ ἐπειδὴ μ' ἔλεγεν, ὅτι προσέβλεπε μεγάλας δυστυχίας, ἀπειλοῦσάς σε, ἠρώτησά αὐτὴν ἐὰν ἠδύνατο ν' ἀποφύγῃς ταύτας. Ἀλλὰ μοὶ εἶπεν, ὅτι ἦτο ἀδύνατον· διότι αἱ δυστυχίαι αὐταὶ οὔτε παρὰ σοῦ, οὔτε παρὰ τοῦ συζύγου σου προήρχοντο, ἀλλὰ παρὰ τινος συγγενοῦς τοῦ συζύγου σου, ἀσώτως διάγοντος. Δὲν εἶναι ἀληθές;

— Φεῦ! καὶ, ἐψιθύρισεν ἡ Ἰουλίᾳ.

— Τότε, εἶπεν ἡ Κεκίλη, ἠρώτησα αὐτήν, ἂν ὁ Ἐκτωρ, νυμφευόμενος ἄλλην, θὰ καθίστα αὐτὴν εὐτυχή. Μοὶ εἶπεν, ὅτι ἐπὶ πολὺ θὰ μείνῃ ἀγαμος, ἵνα παρηγορηθῆ ἐκ τῆς λύπης. Ἄλλ' ἐὰν ἐγὼ περιποιούμην αὐτόν θὰ τὸν προσεῖλκυον. Πρὸς τούτοις δὲ, ὅτι οὐδὲν ἀπαίσιον προσέβλεπεν εἰς τὸ μέλλον μου.

Μετὰ τοῦτο ἡ ἀπόφασίς μου ἐκραταιώθη. Ὁ δ' Ἐκτωρ μετὰ δύο μῆνας περίπου ἐπανῆλθεν, τεθλιμμένος ἔτι ὢν. Ὁ πατήρ του ἐξηκολούθει τὸ ἐπάγγελμά του, καὶ ἀμφότεροι ἐσύχναζον παρὰ τοῖς γονεῦσί μου. Ὀλίγον κατ' ὀλίγον παρηγορούμενος ὑπ' ἐμοῦ, ἐσυνείθιζε νὰ μὲ ἐπισκέπτηται. Καὶ ἐν γένει ἀπορῆσασα νὰ τὸν ὑπανδρευθῶ, τὸ κατώρθωσα καὶ πρόπει νὰ σοὶ ὁμολογήσω, ὅτι οὐδὲν ἄλλο μετεμελήθην. Ἰδοὺ ἅπαντα ἡ ἱστορία μου.

— Σὺ τὸν ἀγαπᾷς;

— Πολύ· διότι οὔτε πάθος, οὔτε ἔριος δύναται νὰ κληθῆ τοῦτο, ἀλλὰ καλὴ καὶ ἀγαθὴ ἀγάπη, εὐλικρινής, ἀληθής, ἀφοσίωσις, καὶ ἐν γένει ὅ,τι ἀπαιτεῖται εἰς συνοικέσιον, ὅπερ μέλλει ἐπὶ πολὺ νὰ διαρκέσῃ.

— Ὁ πατήρ δὲ καὶ ἡ μήτηρ σου;

— Ἐχουσι καλῶς. Ἀπήνησαν, ὡς ἐνόησες, μεγάλας δυσκολίας, ἵνα μὲ ἀποτρέψωσι ἐκ τοῦ συνοικεσίου τούτου. Μοὶ ἐπανελάμβανον τὴν δυσαναλογίαν, μοὶ προεμήνυον παντοίας δυστυχίας. Ἐγὼ δὲ ἡ ἀενάως τὴν προφητείαν τηροῦσα, εἰς οὐδὲν ἐπήκουσα, καὶ ἐνέδωκαν, ὡς συνήθως, νὰ πράξω, ὅ,τι ἠδουλόμην. Νῦν δὲ ὑπερευχαριστοῦνται.

— Εἶσαι λοιπὸν ἀληθῶς εὐτυχιστάτη;

— Εὐτυχιστάτη.

Ἐν τούτοις ἐκρούσαν τὴν θύραν.

— Εἰσελθε, εἶπεν ἡ Κεκίλη.

Τροφός τις εἰσῆλθε, φέρουσα ἐν ταῖς ἀγκάλας ἐαυτῆς βρέφος.

— Ἄ! ἐλησμόνησα τὴν θυγατέρα μου, εἶπεν ἡ Κ. Γρανδίνου, δεκνύουσα τῇ Κ. Δ' Ἐρμενῶνος θελκτικὸν τέκνον, μειδιδῶν, καὶ πρὸς αὐτὴν τὰς χεῖρας ἐκτείνον. Ἴδε πόσον ὠραία εἶναι! Καὶ ἄμα ἡ Κεκίλη ἐπαρῆσασε τὸ βρέφος πρὸς τὴν φίλην της, ἐνηγκαλισθεῖσαν αὐτό.

— Ἡξέυρεις πῶς καλεῖται;

— Ὅχι.

— Ἰουλίᾳ, φιλιτάτη, ὡς σύ.

— Τυχαιῶς;

— Οὐδόλως· ἐπίτηδες, ἵνα εὐτυχίσῃ.

— Ὡ! εἶθε νὰ μὴ δυστυχίσῃ ὡς ἐγὼ!

— Θὰ μοὶ διηγήθῃς τὰς λύπας σου, ἐλπίζω.

— Ἀποκρύπτω τι ἀπὸ σοῦ; Εἶπεν ἡ Ἰουλίᾳ, τείνασα τὴν χεῖρα πρὸς τὴν Κ. Γρανδίνου.

— Λοιπὸν! Ἀνέντιτα, περιεῖθε ὀλίγον μετὰ τῆς μικρᾶς, καὶ πρόσεχε, εἶπεν ἡ Κεκίλη τῇ τροφῷ, ἐξελθούτῃ μετὰ τοῦ βρέφους.

— Ἐν πρώτοις διὰ τί πενήθεις εἰσέτι, τοσοῦτου χρόνου παρελθόντος ἀπὸ τοῦ θανάτου τῆς μητρὸς σου;

— Διὰ τὸν σύζυγόν μου.

— Τὸν Κύριον Δ' Ἐρμενῶνα!!!

— Ἀπέθανε πρὸ ἑξ ἑβδομάδων.

— Καὶ περὶ ἐμοῦ τότε ὁμιλεῖς, ἐνῶ σὺ δυστυχεῖς; ὦ θεέ μου! Ἐγὼ σοὶ ὁμιλῶ περὶ τῆς εὐτυχίας μου, ἐνῶ σὺ πάσχεις! Συγγνώμην, φιλιτάτη μου Ἰουλίᾳ, συγγνώμην σοῦ αἰτῶ!

— Παρηγοροῦμαι κἂν, διότι σὺ εὐτυχεῖς, ἄλλως, ἐὰν ἐπάσχεις ὡσαύτως, θὰ ἦμην ἀπαρηγόρητος.

Καὶ ἀπέμαξε τοὺς ὀφθαλμούς, οὓς πολλάκις ἀπὸ τοῦ συνοικεσίου ἀπέμαξε, διότι πολλάκις ἐκλαυσεν.

— Ἄλλ' εὐτυχῶ, ἐνῶ ἔπρεπε σὺ νὰ εὐτυχῆς; διὰ τί δὲν ἠθέλησας; εἶπεν ἡ Κεκίλη.

— Μὴ μὲ ἐλέγχεις.

— Τῷ ὄντι. Ἄς ἴδωμεν διηγήθητι ἅπαντα.

— Ἡξέυρεις, ὅτι ἡ μήτηρ μου ἀπέθανε πάραυτα, ἡ δυστυχὴς μήτηρ μου ἡ τοσοῦτον ἀγαπῶσά με! Καὶ δάκρυα κρονηθῶν ἐρρέυσαν ἐπὶ τῶν παρειῶν της. Καὶ αὐτὴ δὲ ἡ Κεκίλη δὲν ἠδύνατο νὰ κρατηθῆ ἐκ τῆς λύπης.

— Μετὰ τὸν θάνατον τῆς μητρὸς μου, εἶπεν ἡ Ἰουλίᾳ μὲ κατέπεισαν ὁ σύζυγός μου νὰ ἐγκαταλείψωμεν τὴν Γαλλίαν τὴν τοσαύτας ζοφερὰς ἀναμνήσεις παρέχουσάν μοι, καὶ νὰ περιηγηθῶμεν ὀλίγον πρὸς διασκέδασιν τῆς λύπης. Γινώσκεις πόσον ἠγάπων τὸν Ἐρρίκον. Ἐπραξα ὅ,τι ἠθέλησεν· ἐκτὸς τούτου μὲ συνεβούλευσε νὰ πωλήσωμεν τὴν Βαλγενκούσαν, λέγων, ὅτι δὲν ἠδύναμην νὰ διάγω ἐν αὐτῇ πλεονεφροσύνης. Ἐγὼ δὲ κεκμηκυῖα ὑπὸ τῶν τοσοῦτων ἀλγηδόνων, ἐνέδωκα. Πωλήσαντες δὲ τὴν Βαλγενκούσαν, ἀπεδημήσαμεν εἰς Ἴτκλίαν.

— Ὅτε δὲ ἀπεδημούμεν, ἠγνόουν, ὅτι ὁ Ἐρρίκος ἐγκατέλιπε τῷ θεῷ του Γαβριὴλ μέρος τῶν χρημάτων ἐκ τῆς πωλήσεως. Ἄδυναται νὰ ἐννοήσῃς, ὅποιος ἦτο οὗτος, φιλιτάτη Κεκίλη, καὶ μαθοῦσα ὅ ἀμφι-

βάλλης, ὅτι οὗτος παρέσχεν ἡμῖν τοσαύτας δυστυχίας, ὡς ἡ δυστυχὴς μήτηρ μου, εὐτυχῶς δὲν εἶδεν, καὶ ὅφ' ὧν ὁ σύζυγός μου ἀπέθανε τεθλιμμένος, καὶ ἀπαλπισμένος, ἐνῶ ἡ μήτηρ μου, ὡς εἶπον, πιστεύουσα, ὅτι ἐν τῷ μέλλοντι θὰ εὐτυχίσω. Ὁ δὲ θεὸς οὗτος διῆγεν ἀκολαστότητα. Ὑπανδρευθεῖσα καὶ τὰ τῶν περιουσιῶν ἡμῶν ἐξετάσασα, εἶδον, ὅτι ὁ Ἐρρίκος οὐκ ὑπῆρχεν ἦττον, ἢ ὅσον ἐνόμιζον πλούσιος. Μόλις ἐνέμενον αὐτῷ ἑξ χιλιάδες λιτρῶν εἰσοδήματος, ὁ δὲ Βαρόνος οὐδὲν ἐκέκτητο. Ἡ μήτηρ μου ἐπεφύλαξε δι' ἑαυτὴν δέκα χιλιάδας λιτρῶν εἰσόδημα, ἔδωσε δὲ εἰς ἡμᾶς δέκα πέντε, συμμοιῶσα μετ' ἡμῶν. Τὸ δέκα χιλιάδων εἰσόδημα, ὅπερ ἔτι ὁ Ἐρρίκος ἐκέκτητο, ἐδώρησε τῷ θεῷ του, ὑποσχθέντι νὰ βελτιωθῆ, καὶ ἐπαρκῆται εἰς τοῦτο.

Ἐπὶ ἐν ἔτος διηγώμεθα ἀρκετὰ εὐτυχῶς, εὐτυχῶς μὲν, εἰ καὶ ἐκάστοτε ἐταράττετο ἕνεκα τοῦ θεοῦ του, κρύπτων ὡς οἶόν τε τὴν ταραχὴν του, ἣν ὁμως ἐνόουν. Γινώσκεις, ὅτι ἡ ἀγαπῶσα γυνὴ διαγινώσκει τὰ ἀπόκρυφα τοῦ συζύγου ὡς ἐπὶ βιβλίου.

Ὁ θεὸς του Γαβριὴλ ἐπεσκέπτετο μὲν ἡμᾶς ἐκάστοτε, ἀλλὰ πάντοτε ἤριζον πρὸς ἀλλήλους. Δις δὲ ἡ τρίς ἠκροάσθη ἐν τῇ θύρᾳ, καὶ πάντοτε ἤκουσα τὸ ὄνομα τῆς Μαρκισίας Δε Κ. . . ἀναμιγνόμενον ἐν ταῖς συνδιαλέξεσιν.

— Ἡ Μαρκισία Δε Κ. . . εἶπεν ἡ Κεκίλη ἐκτετακτικῶς.

— Μάλιστα, φιλιτάτη, ἡ Μαρκισία Δε Κ. . . συντηρεῖτο ὑπὸ τοῦ Βαρόνου, καὶ ἕνεκα τούτου ὁ Δ' Ἐρμενῶν ἤλεγχεν ἀενάως τὸν θεῖόν του· διότι γινώσκεις πόσον ἀσώτως διάγει αὐτή.

— Τάλαινα! Πόσα ἐμελλες νὰ ὑποφέρῃς!

Ἄλλὰ τοῦτο εἶναι οὐδέν. Ἄδυναται νὰ ἐννοήσῃς τὸ ἐν τῇ καρδίᾳ μου αἰσχος, ὡσαύτως ἤκουον τὸν Βαρόνον, ἐλεγχόμενον ὑπὸ τοῦ συζύγου μου!

Ὁ ἄνθρωπος οὗτος ἡμικτηνωθεῖς ἐκ τοῦ παρελθόντος βίου, καὶ τοῦ τελευταίου πάθους, ἐμμανῶς ἐρῶν τῆς γυναικὸς ταύτης, μοὶ ἐνεποίει ἀπαρέσκευαν, ἣν ἀδυνατῶ νὰ σοὶ εἶπω. Ὁ Γέροντος οὗτος ὁ τριπλασίαν ἡλικίαν τοῦ ἀνεψιοῦ του ἔχων, ἐρυθριῶν πρὸ αὐτοῦ, μοὶ ἐνεποίει αἰσχος ἄμα καὶ οἶκτον. Ἄδυνατῶ πρὸς δὲ νὰ σοὶ περιγράψω τὸν εὐτελῆ αὐτοῦ χαρακτῆρα· ὅσον ἐγήρασκε, τοσοῦτον τὰ τελευταῖα τῆς τιμῆς καὶ χρηστότητος αἰσθήματα ἐσβέννυντο.

Ὁ δ' Ἐρρίκος ἐνίοτε μοὶ ἔλεγεν: Ὁ ἄνθρωπος οὗτος θὰ πράξῃ τι αἰσχρὸν, ἵνα προμηθευθῆ χρημάτων, ἂν δὲν δώσω αὐτῷ.

— Δίδε, φίλιτατε, ἔλεγα πάντοτε, ἴσως βελτιωθῆ.

— Οὐδέποτε ἀπεκρίνετο ὁ Ἐρρίκος, διάγων ὅλην τὴν ἡμέραν τεθλιμμένως.

Ἐνίοτε ἔλεγον πρὸς τὸν σύζυγόν μου.

— Κατάγγειλον τὸν θεῖόν σου ὡς παράφρονος, ἵνα ἀπαγορευθῆ αὐτῷ ἡ τῆς περιουσίας διαχειρίσις. Δὲν εἶναι δύσκολον.

— Δὲν δύναμαι, ἀπεκρίνετο· ἰδίᾳ μὲν τὸν ἐλέγχω ὡς οἶόν τε ἀστραφῶς, ἀλλὰ δὲν τολμῶ νὰ τὸν περιῦρῶ καὶ δημοσίᾳ. Εἰς τούτον μ' ἐνεπιστάθη

ὁ πατήρ μου οὗτος με ἀνέθρεψε με ἀγαπᾷ ἐκ φύσεως, γιγνώσκω, ἀλλὰ με καθιστᾷ δυστυχῆ.

Ἐν τούτοις ἀποθανούσης τῆς μητρός μου, ἐπέλασα τὴν Βαλγυνκούσαν. Ὁ δ' Ἑρρίκος μοι ἐκρούσε τὰς ἀληθεῖς αἰτίαι, δι' ἃς τὴν Γαλλίαν ἐγκατέλιπον. Ὁ θεὸς τοῦ Γαβριὴλ δαπανήσας τὰς ἑκατὸν εἰκοσι χιλιάδας φράγγων, ἀπερὸ ὁ σύζυγός μου πῶ ἀφῆσε, νυμφευόμενός με, κατήντησεν ἐκ νέου εἰς ἀπελπισίαν. Ὁ δ' Ἑρρίκος ἔκαμε καὶ τελευταίαν θυσίαν, δούς πεντήκοντα χιλιάδας φράγγων, καὶ ἵνα μὴ παρίσταται εἰς τὰς ἐξηκοντούσεις αὐτοῦ ἀσωτίας, ἀπέλυσε λέγων. Ἐπραξα, ὅτι ὦφελον, ὁ θεὸς μου ἄς γείνη, ὅτι γείνη.

Διὰ πάντα δὲ ταῦτα, συναφθέντα μετὰ τοῦ τῆς μητρός μου θανάτου, δὲν ἠτύχουν, ὡς ἐννοεῖς. Ἐθλίβωμην, ἠσθένουν ἢ οὐδέποτε ἀσθενήσασα!

Ὁ Ἑρρίκος δὲν εὐχαριστεῖτο τόσον νὰ διάγῃ μετ' ἐμοῦ. Ὁ χαρακτήρ μου ἐκ τῶν ἀπροσδοκῆτων δυστυχιῶν ἠλλοιώθη, καὶ πρέπει νὰ ὁμολογήσω, πολλὰκις ἀνεμνήσθην τῆς προφῆσεως τῆς Καισαρίνας. Ἴνα δὲ ἀποφύγωμεν τὰς προβλεπομένας λυπηρὰς εἰδήσεις, δὲν εἶπομεν εἰς οὐδένα ποῦ ἀπεδημούμεν, οὐδὲ εἰς σέ. Ἀλλὰ μὲ τῶν ἡμερῶν ὁ Ἑρρίκος ἔλαβεν ἐπιστολὴν, ὡχραίας ἐκ τῶν πρώτων αὐτῆς λέξεων.

Πλησιάζασα δὲ αὐτὸν, ἠρώτησα τί εἶχε. Μοὶ ἐνεχείρισε τὴν ἐπιστολὴν, παρὰ τοῦ θεοῦ τοῦ πεμπομένου, ἧς τὸ περιεχόμενον ἦτο τὸδε.

« Φιλτάτε ἀνεψιέ. Ὅταν θὰ λάβῃς τὴν ἐπιστολὴν ταύτην θὰ ἦμαι τεθηκώς. Δὲν ἔχω πλέον χρήματα. Ἡ Μαρκισσία Δε Κ. . . ἀνευ τοῦ ἐρωτος τῆς ὁποίας ἀδυνατῶ νὰ ζήσω, με ἀπέβαλε. Δὲν ἤξεύρω τί νὰ γείνω. Οὐτε πάντα δὲ σοὶ γράφω ταύτην τὴν ἐπιστολὴν ἐπεμψα εἰς ὅλας τὰς μεγαλοπόλεις τῆς Ἰταλίας. Συγχώρησόν μοι διὰ τὴν παρεχομένην σοὶ θλίψιν. Φεῦ! Ἡ εὐδαιμονοστετέρα τοῦ βίου μου στιγμή εἶναι ὁ ἐμὸς θάνατος. »

Ὁ ἀσιπότε ἀγαπῶν σε θεὸς σου

Γ. Δ' Ἑρμεῶν.

— Τὴν ἀνέγνωσες; εἶπε.

— Μάλιστα, εἶπον, ἀθυμήσασα ἐκ τῆς εἰδήσεως ταύτης.

— Ἀκουσον, εἶπε σιγαλῆ τῆ φωνῆ πρέπει ν' αναχωρήσωμεν.

— Διὰ τί;

— Ἐπειδὴ, μοὶ ἀπεκρίθη, διατάξας ἐπ' ὀλίγον, καὶ ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ταπεινῶν τὴν φωνὴν του, ὁ θεὸς μου, ἀν' ἀληθῆς ἦναι ὅ,τι μοὶ γράζει, δὲν θὰ τελειώσῃ πρὶν ἢ ἀτιμὸν τι πράξῃ.

— Ὡ! θεέ μου! ἀνέκραξα, ἄς αναχωρήσωμεν τάχιον.

— Ἀναχωρήσαντες, ἐφθάσαμεν εἰς Σενλίδα.

— Ναί, ἔμαθον ταῦτα, εἶπεν ἡ Κεκίλη.

— Παρὰ τίνος;

— Παρὰ τῆς μητρός μου.

— Λοιπὸν γινώσκεις, ὅ,τι συνέβη.

— Τῶ ὄντι, δὲν σοὶ ὠμίλησα, περὶ τούτου κα-

τ' ἀρχάς, φοβουμένη, μὴ σ' ἐνοχλήσω. Ὁ Κ. Δ' Ἑρμεῶν, ἀπειρα παθῶν, δὲν ἠδυνήθη νὰ διάγῃ ἀνευ χρημάτων, καὶ πρὸ πάντων νὰ μὴ βλέπῃ τὴν Μαρκισσίαν Δε Κ. . . ἐσφαλῆ. Ναί, εἶπεν ἡ Κεκίλη.

Καὶ ἤξευρες τίνα ἠπάτησεν;

— Ὅχι, διότι ὁ σύζυγός μου δὲν μοὶ εἶπε.

— Τὸν πατριὸν μου, ἢ δὲ ὑπογραφή ἦτο γνωστοῦ ἐμπόρου. Τὰ ἀποτελέσματα ἐγένοντο ἀνευ δυσκολίας. Ἡμέρας τινὰς πρὸ τῆς λήξεως ὁ Κ. Δ' Ἑρμεῶν προσπεσὼν εἰς τοὺς πόδας τοῦ Κ. Γρανδίνου, ὠμολόγησεν αὐτῶ πάντα.

Οὗτος μὲν ἤθελε νὰ περάνῃ τὴν ὑπόθεσιν, μὴ ἀνεχόμενος νὰ ὑπερβάλῃ ὁ σύζυγός σου τὸν υἱόν του.

Ὁ δ' Ἐκτωρ κατώρθωσε νὰ πληρωθῶσιν, οὐδενὸς γιγνώσκοντος τὰ συμβάντα διότι οὔτε αὐτὸς, οὔτε ὁ πατήρ αὐτοῦ, παρακληθεὶς, ὠμίλησε περὶ αὐτῶν. Ἀφοῦ δὲ ἐφθασεν ὁ σύζυγός σου εἰς Σενλίδα, ἔμαθε τὰ πάντα παρὰ τοῦ Ἐκτορος. Σὺ δὲ ἐν ταύτῃ διετρίβεις ἐν Παρισίοις. Δὲν εἶναι ἀληθές;

— Ναί.

— Ὁ σύζυγός σου πληρώσας τὰ συναλλάγματα, ἀνεχώρησε πάραυτα.

— Ναί, ἀλλὰ μὴ δυνήθεις νὰ κρατήσῃ τὴν ἀφάνισαν ἡμᾶς ὀργήν; διότι, τοῦ θεοῦ ἀποθανόντος, ἠδυνάμεθα νὰ εὐτυχήσωμεν Ὁ Ἑρρίκος μὴ δυνήθεις νὰ παρηγορηθῇ διὰ τὴν προσγενομένην ἑαυτῶ ἀτιμίαν, καὶ τὰ σφάλματα τοῦ Βαρόνου, ἐπερῆθη κατὰ τοῦ Μαρκισίου Δε Κ. . . , καὶ ἐράπισεν αὐτὸν διὰ τῆς ἑαυτοῦ συζύγου διάγοντα, καὶ αἴτιον τῶν δυστυχιῶν ἡμῶν ὄντα.

Οὗτος δὲ ῥαπισθεὶς, οὐδὲν εἶπεν, ἀλλ' ἔγραψε τοῦτο πρὸς τὸν υἱόν του, μὴ ἐκθέτων καὶ τὰ αἴτια. Ὁ δ' υἱός, ἀξιωματικὸς ἐν Ἀφρικῇ ὦν, ὡς εἶδομεν, καὶ γενναῖος, ἐζήτησεν ἄδειαν, ἵνα ἐκδικήσῃ τὸν πατέρα του, ἀτιμασθέντα.

Μετὰ δύο μῆνας πρῶταν τινὰ, ἐνῶ διετρίβομεν ἐν Νίκη, ἀναγκαῖον καθιστάντος τοῦ μεσημβρινοῦ ἀέρος ἐνεκα τῆς πασχούσης ἐκ τούτων ὑγείας ἐμοῦ, παρουσιαθεὶς ὁ κόμης Δε Κ. . . ἤτησε παρὰ τοῦ συζύγου μου λόγον τῆς κατὰ τοῦ πατρὸς ἑαυτοῦ ὕβρεως.

Ἐμονομάχησαν, καὶ μοὶ ἔφεραν τὸν σύζυγόν μου μετὰ σφαίρας ἐν τῷ στήθει.

Τρεῖς δὲ ἡμέρας μετὰ τὴν μονομαχίαν ταύτην ὁ Ἑρρίκος ἀπέθανεν.

Εγὼ δὲ ἠσθένησα βαρέως, καὶ ἅμα ἤρχισα ν' ἀναλαμβάνω, ἰδοὺ ἦλθον ἐνταῦθα. Καὶ τοι μὲ οὐσα εἰκασαστῆς, ὑπέστην τὸσαῦτα δεινὰ, καὶ τῶν ἐπακολούθων προστιθεμένων, ἀγνοῦ τί θὰ γείνη!

— Ἐλπίζουσα, εἶπεν ἡ Κεκίλη, λαβοῦσα τὰς χεῖρας τῆς φίλης τῆς, δὲν θὰ μᾶς ἐγκαταλείψῃς πλέον.

— Ἀστειεύουσαι.

— Καὶ ἐν γένει ζῶσα μεθ' ἡμῶν, θὰ διασκεδάσῃς τὴν λύπην σου, πρὸς δὲ θὰ ἴδῃς πόσον ὁ Ἐκτωρ εἶναι ἀγαθός, καὶ πόσον θὰ σὲ ἀγαπήσῃ, καὶ ἐκ τούτου θὰ παρηγορηθῇς. Ἐν τῇ ἡλικίᾳ ἡμῶν παρηγοροῦνται. Εἶσαι νέα, ὡραία, θὰ ὑπανδρευθῇς πάλιν.

— Οὐδέποτε.

— Οὐδέποτε.

— Οὐδέποτε.

— Οὐδέποτε.

— Οὐδέποτε.

— Οὐδέποτε.

— Οὐδέποτε.

— Οὐδέποτε.

— Οὐδέποτε.

— Οὐδέποτε.

— Οὐδέποτε.

— Οὐδέποτε.

Μὴ λέγε τούτο. Τί σοὶ ἐνάπελειφθη ἐκ τῆς παρουσίας σου;

— Πλέον τῶν ἑκατὸν πενήκοντα χιλιάδων φράγγων.

— Ἐμπιστεύητι ταῦτα εἰς τὸν Ἐκτωρ, καὶ μετὰ δέκα μῆνας θὰ διπλασιασθῶσιν. Ὡ! ὁ Ἐκτωρ εἶναι ἐπινοητικὸς, ὡς ὁ πατήρ του, ὅστις τὸσαῦτα ἐξετέλεσεν, τὸσαῦτα συνοικέσια, καὶ παντοίας ὑποθέσεις ἐξετέλεσεν, ἀφ' ὅτου ἤρχισεν νὰ μετέρχεται τὸ ἐπάγγελμα του, ὅσα οὐδέποτε. Νῦν θὰ ἴδῃς τὸν σύζυγόν μου, ἢ μᾶλλον τὸν σύζυγόν μας, εἶπεν ἡ Κεκίλη μειδιῶσα διότι ἐὰν ὑπῆκουσε, θὰ ἦτο σός.

— Φεῦ! κάλλιον θὰ ἐπραττόν.

— Νῦν εἶναι πάραυτα. Ἐὰν ἐγίνωσκον, ὅ,τι θὰ συνέβαινε, περιμένουσα, θὰ ὑπεχώρου.

— Πάντοτε λοιπὸν ἀστειεύουσαι;

— Πάντοτε, τὸ βλέπει.

Ἡ Κεκίλη ἔκρουσε τὸν κώδωνα.

— Παρακάλεσον τὸν Κ. Γρανδίνον νὰ ἔλθῃ, εἶπε τῆ θαλαμηπόλῳ.

Ὁ δ' Ἐκτωρ ἐφθασε μετ' ὀλίγον, οὐδόλως ἐλπίζων, ὅτι ἡ Ἰουλία ἦτο αὐτόθι.

— Φιλτάτη μου, εἶπεν ἡ Κεκίλη, σοὶ παρουσιάζω τὸν Κ. Ἐκτωρ Γρανδίνον, τὸν σύζυγόν μου.

Ἡ μὲν Ἰουλία ἠγέρθη, ὁ δὲ υἱὸς τοῦ συμβολαιογράφου δὲν ἠδυνήθη νὰ κρατήσῃ τὴν φωνὴν του, ἀναγαυρῶσας αὐτήν.

— Σοὶ ἀναγγέλλω, εἶπεν ἡ Κ. Γρανδίνου, στραφεῖσα πρὸς τὸν σύζυγον ἑαυτῆς, ὅτι ἡ Ἰουλία εἶναι χήρα, καὶ θὰ μείνῃ παρ' ἡμῖν. Ἀ! Νῦν χήρας οὐσης αὐτῆς, λυπεῖσαι νυμφευθεὶς με. Ἐὰν ἦσο ἄγαμος, τὴν περιουσίαν σου, τὸν ἐρωτα, τὸ ὄνομα θὰ παρεχώρεις αὐτῇ. Παρηγορήθητι, Ἐκτωρ μοι, ἀδύνατον πλέον.

Ἡ Κεκίλη προσπνέχθη τὸσοῦτον θελκτικῶς πρὸς τὴν ὄλως φυσικὴν κίνησιν τὴν ὑπὸ τῆς θεᾶς τῆς Ἰουλίας εἰς τὸν σύζυγον ἑαυτῆς προσγενομένην, ὥστε οὗτος αὐτὴν μὲν ἠσπάσατο ἐπὶ τοῦ μετώπου, πρὸς δὲ τὴν Ἰουλίαν ἐξέτεινε τὴν χεῖρα.

10.

Ἀπὸ δὲ ταύτης τῆς ἡμέρας ἡ Κ. Δ' Ἑρμεῶνος ἐμενεν ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Κ. Γρανδίνου. Ἐπανεῖδε πάντας τοὺς γνωστοὺς ἑαυτῆ, τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα τῆς Κεκίλης, καὶ τὸν ὡς ἑαυτοῦ θυγατέρα ἀγαπῶντα αὐτὴν πατέρα τοῦ Ἐκτορος.

— Ὅ,τι εἶπε πρὸς αὐτὴν ἡ φίλη τῆς, ἐγένετο. Ὁ Ἐκτωρ ἐδιπλασίασε τὴν περιουσίαν τῆς, ἀλλ' ἀκουσίας ἢ διηνεκῆς παρουσία τῆς γυναικὸς αὐτῆς, ἢ τὸσοῦτον ἠγάπησε, καὶ οὐδόλως ἠδύνατο νὰ λησμονήσῃ, ἐνεπαίει αὐτῶ ἐκάστοτε αἰφνιδίως θλίψεις, μὴ λανθασούσας οὔτε τὴν Κεκίλην, οὔτε τὸν πατέρα αὐτοῦ, οὔτε τὴν Ἰουλίαν.

Αὕτη δὲ διεκόνεωσεν τῇ φίλῃ ἑαυτῆς, ὅτι ἐμελλε νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν οἰκίαν τῆς.

— Ἐννοῶ τὸ εὐγενὲς αἰσθητικὸν ἀναγκάζον σε, εἶπεν ἡ Κεκίλη. Διέκρινες τὴν ἐπὶ τοῦ συζύγου μου ἐπιρροὴν σου, καὶ φοβεῖσαι, μὴ, μένουσα ἐνοχλήσῃς με. Δὲν ζηλοτυπῶ τὸν Ἐκτωρ, προτιμῶ μᾶλλον νὰ ἦ-

ναί τοιοῦτος ἢ ἄλλοιός; διότι ἐκ τούτου δηλοῦται ἡ αἰσθητικότης αὐτοῦ. Μείνον εἰσέτι μεθ' ἡμῶν, φιλιότητι, ἵν' ἀνακουρισθῇς ἐκ τῶν δεινῶν. Ἐὰν ἀπέλθῃς, ἴσως λυπηθῇ.

Αἱ δύο φίλαι ἐνηγκαλίσθησαν ἀλλήλας.

Ἡ Ἰουλία λοιπὸν ἔμεινε εἰσέτι.

Τὸ καθ' ἑαυτὸν ὁ πρῶν συμβολαιογράφος εἶπε ταῦτα τῶ ἑαυτοῦ υἱῷ.

— Μὴ ταράττεσαι ἐνεκα ἐμοῦ, εἶπεν, ἀγαπᾷς πάντοτε τὴν Κ. Δ' Ἑρμεῶνος.

— Ὅχι, πάτερ, δὲν τὴν ἀγαπῶ πλέον, ὡς ἄλλοτε, ἀλλ' ἀφ' ὅτου διατρίβεις ἐνταῦθα, μετεβλήθη κατὰ τι.

— Πρέπει νὰ διορθωθῇ ταῦτο πρὸς καθυσχάσιν σου καὶ τῆς σεαυτοῦ συζύγου.

— Δὲν δυνάμεθα, πάτερ, ν' ἀποπέμψωμεν τὴν Κ. Δ' Ἑρμεῶνος.

— Ὅχι, ἀλλὰ νὰ τὴν ὑπανδρεύσωμεν.

— Ἀληθῶς, ἐψέλλισεν ὁ νέος, μὴ προσδοκῶν τοῦτο. Κάλλιον εἶναι. Προσποκόντως λέγετε ταῦτα, πάτερ. Ἀλλὰ τίς θὰ νυμφευθῇ αὐτήν.

— Ὁ Ἰούλιος Δ' Ἰερού.

— Τὴν ἀγαπᾷ;

— Μάλιστα.

— Καὶ αὕτη;

— Αὕτη δὲν τὸν ἀγαπᾷ, ἀλλὰ θὰ τὸν ἀγαπήσῃ. Εἶναι νέος, πλούσιος, καὶ ὡραῖος.

— Τῶ ὄντι, θὰ τὸν ἀγαπήσῃ ἀδιστακτικῶς, ἐπιθύρσει ὁ Ἐκτωρ. Καὶ ἀφθεις διὰ τῆς χειρὸς τοῦ μετώπου αὐτοῦ, ὡς ν' ἀποδιώξῃ ἐπίμονον ἰδέαν, ἐξηκολούθησεν:

— Ὅστις νυμφευθῇ αὐτὴν θὰ εὐτυχήσῃ.

— Οὕτω νομίζεις;

— Ναί.

— Λοιπὸν θὰ εἶπω πρὸς τὴν Κεκίλην, ἵνα ὁμιλήσῃ τῇ Ἰουλίᾳ.

Ὁ Ἐκτωρ μετὰ τὴν συνδιάλεξιν ταύτην ἐνεκλείσθη ἐν τῷ δωματίῳ του. Δὲν γιγνώσκωμεν τί ἐπραττε, τοῦτο μόνον, ὅτι, ἐξελθὼν, εἶχε τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐρυθρούς, ὡς ἐὰν ἐκλαυσε.

Ἐν τούτῳ ὁ πατήρ τοῦ Γρανδίνου εἶπε τῇ νύμφῃ αὐτοῦ, ὅ,τι ἀπεφάσισε, καὶ παρεκάλεσεν αὐτὴν νὰ ἐρωτήσῃ περὶ τούτου τὴν Ἰουλίαν.

Αὕτη δὲ εἶπε τῇ Κεκίλῃ.

— Θὰ πράξω, ὅ,τι θέλεις.

— Λοιπὸν! Νὰ μὴ ὑπανδρευθῇς εἰσέτι.

— Διὰ τί;

— Ἴνα μὴ λυπήσωμεν τὸν Ἐκτωρ.

— Τί ἐννοεῖς;

— Ὅτι σὲ ἀγαπᾷ, καὶ ἐὰν ἐγκαταλείψῃς νῦν τὴν οἰκίαν ἡμῶν, ἐγὼ θὰ ὑποφέρω. Σὲ παρακαλῶ λοιπὸν νὰ μείνῃς εἰσέτι ἕξ μῆνας.

Ἡ Κεκίλη κατὰ ταῦτα δὲν ἐπραξεν ὡς εἰλικρινὲς σύζυγος, καὶ πνευματώδης γυνή;

Οἱ ἕξ μῆνες παρῆλθον, ἐν οἷς αὕτη περιποιήσατο οὕτω φιλοφρόνας καὶ πεφροντισμένως τὸν ἑαυτῆς σύζυγον, ὥστε ἐλησμονήσεν, ὅ,τι αὕτη ἐπεθύμει νὰ λησμονήσῃ.

Ο δὲ Κ. Ἰούλιος Δ' Ἰβρὺ τὸ καθ' ἑαυτὸν περι-
ποιεῖτο τὴν Ἰουλίαν, ἀνυπομότως περιμένουσαν τὴν
συγκατάθεσιν τῆς ἑαυτῆς φίλης.

— Συγκατατίθημι, εἶπεν ἡ Κεκίλη μὲ τῶν ἡμε-
ρῶν, ἐκτείνασα τὴν χεῖρα πρὸς αὐτήν.

— Ὁ δὲ Κ. Ἐκτωρ; εἶπεν ἡ Ἰουλία μετὰ μει-
διάματός, οὐ τὴν ἐννοίαν μόνη ἡ Κεκίλη ἠδύνατο νὰ
ἐννοήσῃ.

— Συγκατατίθεται, ὡς ἐγώ.
Τὸ συνοικέσιον ἐγένετο. Ἄλλ' ὁ Κ. Δ' Ἰβρὺ ἀσθε-
νεῖ σχεδὸν πάντοτε, ἐνῶ ἡ Κεκίλη μετὰ τοῦ συζύγου
ἑαυτῆς εὐτυχοῦσιν, οὐδενὸς κωλύοντος.

Ἐὰν διέλθῃτε ἐκ τῶν Ἠλυσίων πεδίων κατὰ τινὰ
ἐορτήν, εἰσέλθετε εἰς τὸ παράπηγμα, ἐπὶ τοῦ τεχνο-
σῆμου τοῦ ὁποίου θὰ ἴδῃτε: α Ζῶα ἄγρια, δαμαζό-
μενα ὑπὸ τῆς Καισαρίνας. »

Ὁμιλήσατε πρὸς ταύτην περὶ τῆς Κεκίλης καὶ Ἰ-
ουλίας, καὶ θὰ σὰς διηγηθῇ, ἐὰν ἐπιθυμήτε τὴν ἱστο-
ρίαν ταύτην ἐκτὸς τῶν περὶ τοῦ Κ. Γαβριήλ.

Ἡ Κεκίλη τυχοῦσα ποτὲ ἐν τῷ παραπήγματι τῆς
μάντιδος κατὰ τινὰ ἐπέτειον ἐορτῆν τοῦ Ἰουλίου, εἶ-
πε πρὸς αὐτήν, ὅτι ἀκριβῶς ἡ πρόρρησις ἐπραγματώ-
θη. Ἡ δὲ Καισαρίνα, ἐρωτώμενη διηγείται ταῦτα.

Ἄν δὲ πιστεύητε ταύτη, ἐρωτήσατε περὶ τοῦ μέλ-
λοντος τῆς Ἰουλίας, καὶ θὰ σὰς εἴπῃ, ὅτι τὸ δεύτε-
ρον συνοικέσιον δὲν θὰ ἦναι εὐτυχέστερον τοῦ πρώ-
του. Ἄλλ' ὅτι ὁ Ἰούλιος Δ' Ἰβρὺ θ' ἀποθάνῃ νέος, ἀλ-
λ' εὐτυχῶς θὰ ἐγκαταλείψῃ αὐτῇ τέκνον, παρηγοροῦν
τὰ δεινά τῆς. Ἄλλ' ἐὰν ὑπῆκουεν αὐτῇ, καὶ ὑπαν-
δρεύετο τὸν Ἐκτορα, θὰ ἦτο ἡ εὐτυχέστερα τῶν γυ-
ναϊκῶν, οἷα εἶναι ἡ Κεκίλη.

Ὁ δὲ Βουρδαλοῦς σκέπτεται πάντοτε, ἀλλὰ τῶν
δυνάμεων του ἐκλείπουσῶν, δὲν δύναται νὰ τέρψῃ, εἰ
μὴ διὰ πεντήκοντα λιτρῶν.

Τ Β Λ Ο Σ.

Γ. Δ. Ζ.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΝΑΥΤΙΚΟΥ

ΤΗΣ

ΕΛΛΑΔΟΣ. (*)

Ἀρθρον Πρῶτον.

Ἀφ' οὗτου ὁ Θεμιστοκλῆς, ἐλεγχθεὶς ὡς ἀνὴρ ἀπο-
λις, ἀπεκρίθη ὅτι πόλιν εἶχε μεγίστην τῶν Ἑλληνί-

(*) Μετεφράσθη, ἀλλ' οὐχὶ ὀλοσχερῶς, κατ' ἀληθινῶν
ναυτικῶν μὴ εἰδῶτων τὴν Γαλλικὴν, ἐκ τοῦ ἐν Ἀθήναις
ἐκδόμενου περιοδικοῦ συγγράμματος ὁ Θεατῆς τῆς
Ἀνατολῆς.

δων τὰς διακοσίας τριῆρεις αἰτίνες παρίσταντο αὐτῷ
βοηθοί, δὲν ἐπαυσαν οἱ Ἕλληνες τοῦ νὰ θεωρῶσι τὴν
θάλασσαν σύμμαχον μὲν ἰσχυρότατον ἐν ὧρα πο-
λέμου, πηγὴν δὲ θαυμάσιαν πλοῦτου καὶ πελιτι-
σμοῦ ἐν εἰρήνῃ· ἡ ἱστορία, εἰ καὶ ἀτελῶς περιεφασα
τὰ γεγονότα, ἀναμνησθεῖται μυρία κατὰ θάλασσαν
ἀνδραγαθήματα τῶν ἡμετέρων προγόνων. Ὅτε εἰσέτι
ἡ ναυτιλία δὲν εἶχεν ἐξελθῆ τῶν σπαργάνων αὐτῆς,
οἱ Ἕλληνες κατέκτησαν δι' ἀλλεπαλλήλων θριάμβων
τὸ κράτος τῶν ὠκεανῶν, καὶ ἐπεχείρησαν ἀτρόμητοι
μακρὰς καὶ ἐπικινδύνους ναυσιπορίας. Ἐπεσκέφθη-
σαν τὴν τε Μικρὰν Ἀσίαν, καὶ Θράκην, καὶ Πόντον,
καὶ Ἀφρικὴν, καὶ Ἰταλίαν, καὶ τὴν Γαλατικὴν, καὶ
καθίδρυσαν πολυαριθμούς ἀποικίας, αἰτίνες, ὑπερ-
βαλοῦσαι κατὰ τὴν ἐνέργειαν καὶ αὐτὰς τὰς μητρο-
πόλεις, ἐπεδόθησαν μετὰ πλείστου ζήλου εἰς τὴν ἐμ-
πορίαν, καὶ προεχώρησαν μέχρι θαλασσῶν τῶν ὀ-
ποιῶν ἢ ὑπαρξίς ἐθεωρήθη ἐπὶ πολλὸν χρόνον μυθώδης.
Ἡ ῥωμαϊκὴ ἐξουσία, εἰ καὶ ἀποπνίξασα τὴν ἐλευθε-
ρίαν τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τὰ τείχη τῆς Κορίνθου, τὰς
προόδους ὅμως καὶ τὴν ἐπικράτησιν τῆς ναυτιλίας
αὐτῆς δὲν ἐδυνήθη ν' ἀναχαιτίσῃ ὑποταχθεῖσα ὑπὸ
τῶν νικηφόρων ἀετῶν τῆς ἀσιδίου πόλεως, ἡ Ἑλλάς,
καθυπέταξε καὶ αὐτὴ τὴν πόλιν ταύτην εἰς τὸν ἴδιον
ζυγὸν τοῦ πολιτισμοῦ, τῶν ἐπιστημῶν, τῶν τεχνῶν
καὶ τῆς βιομηχανίας, καὶ διὰ πλοίων Ἑλληνικῶν ὁ
Ὀκτάβιος καὶ ὁ Ἀντώνιος ἀντηγωνίσθησαν ἐν Ἀκτίῳ
ὑπὲρ τῆς αὐτοκρατορίας τοῦ κόσμου.

Ὅτε δὲ μετὰ ταῦτα, τὰ σκῆπτρα τοῦ Ἀθηναϊκοῦ
πολιτισμοῦ μετεφέρθησαν εἰς Βυζάντιον, εἰς τὴν Ἑλ-
ληνικὴν ταύτην ἀποικίαν, γνωστοτάτην ἤδη διὰ τε
τὸν πλοῦτον καὶ τὴν πολυτέλειαν, οἱ κάτοικοι τῆς
ἀνατολικῆς αὐτοκρατορίας, καὶ τοὶ ἀνάως μαχόμενοι
πρὸς φύλα βάρβαρα, καὶ τοὶ διαιρούμενοι ὑπὸ ἐμφυ-
λίῳ ἐξιδῶν, ἐξηκολούθησαν ὅμως διασχίζοντες τὰ
πελάγη. Τὰ πλοῖα αὐτῶν ἐπεσκέπτοντο τοὺς λιμένας
τῆς Γαλατίας, τῆς Ἰσπανίας καὶ τῆς Ἀφρικῆς, με-
τέβαινον εἰς τὰς Ἰνδίας, ἢ Ταποβράνη κατέστη τὸ
κοινὸν αὐτῶν ἐμπορεῖον, καὶ ἡ σημαία τῶν αὐτο-
κρατόρων τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐκυματίζετο ἀπὸ
τοῦ Περσικοῦ κόλπου μέχρι τῶν Σινικῶν παραλίων.

Κατὰ τὴν ἱστορίαν, ποτὲ στόλοι τρομερώτεροι καὶ
πολυαριθμότεροι δὲν ἐξωπλίσθησαν, οὐδὲ κατὰ θά-
λασσαν ἐγένοντο ἀνδραγαθήματα, ὅποια ἐπὶ τῶν βυ-
ζαντινῶν αὐτοκρατόρων. Ἑλληνικαὶ ἦσαν ὅλαι σχε-
δὸν αἱ τριῆρεις, αἰτίνες, ἐξορμήσασαι ἐκ τοῦ Πειραι-
ῶς ὑπὸ Κρίσπον υἱὸν Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου,
καὶ διελθοῦσαι βίᾳ τὸν Ἑλλήσποντον, κατεναυμά-
γησαν τὰς δυνάμεις τοῦ Λικυνίου· ναύαρχος Ἕλληνας
ἦτο Νικήτας ὁ Ὀρίφας, ὅστις, ἐπὶ μὲν Βασιλείου τοῦ
Μακεδόνο, κατεπόντισε τὸν στόλον τῶν Ἀράβων ἐν
τῇ Προποντίδι, ἐν ἔτος δὲ μετὰ ταῦτα, τὸ 883, δια-
βιβάσας διὰ Ἐγῆας διὰ τοῦ Πελοποννησιακοῦ ἰσθμοῦ,
ἐντὸς μιᾶς μόνης νυκτὸς, τὰς τριῆρεις αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ
Σαρωνικοῦ εἰς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον, ἐπέπεσεν αἰ-
φνης κατὰ τῶν Ἀράβων καὶ ἐξήφάνισε τοὺς στό-
λους αὐτῶν.

Τὴν ἀκμὴν ταύτην τοῦ Ἑλληνικοῦ ναυτικοῦ οὐχ

ἤττον μαρτυρεῖ καὶ ἄλλη ναυτικὴ ἐκστρατεία ἐτέρου
στρατηγοῦ τοῦ Βυζαντίου, ὅστις ἐλάμπρυνεν ἀκολού-
θως διὰ τῶν ἀρετῶν καὶ τῶν ἡρωϊκῶν αὐτοῦ πρά-
ξεων τὸν θρόνον τοῦ Κωνσταντίνου. Οἱ Ἀράβες, κυ-
ριεύσαντες κατὰ τὴν ἐνάτην ἑκατονταετηρίδα τὴν
Κρήτην, ἐδέσποσαν αὐτῆς ἐπὶ ἑκατὸν τριάκοντα ἔτη,
καὶ ἐβίασαν μάλιστα πάντας τοὺς κατοίκους νὰ ἐναγ-
καλισθῶσι τὸν ἰσλαμισμόν. Ἄλλ' ὁ Νικηφόρος Φω-
κῆς, στρατηγὸς τότε Ῥωμανοῦ τοῦ Β', συνεκρότησεν
ἐντὸς ἑπτὰ μηνῶν στόλον ἐκ χιλίων δρομώνων, δια-

Ἐπὶ τρεῖς καὶ ἐπέκεινα ἑκατονταετηρίδας ἀπὸ τοῦ
1453 ἔτους, τὸ ναυτικὸν ἔκειτο, οὕτως εἰπεῖν, ἀ-
πνουν. Εὐάριθμοὶ τινες ἄλιᾶδες, καὶ μικρὰ τινὰ ἄλλα
πλοῖα περιήρχοντο τὰς ἀκτὰς περὶ τὰ τέλη τοῦ δε-
κάτου ὀγδόου αἰῶνος, ὅτε τὸ ναυτικὸν τῆς Ἑλλάδος
ἔλαβεν αἰφνης ἀπροσδόκητόν τινα ἀνάπτυξιν.

Ἦτο τότε τὸ 1775 ἔτος. Τὰς συμφορὰς τῶν Πε-
λοποννησίων συνησθάνθησαν ἅπαντες οἱ ὁμογενεῖς,
πιστεύσαντες ὅτι ὅλα τὰ χριστιανικὰ ἔθνη κατέλι-

Ἀνδρέας Μιαούλης.

κοσίων παμφυλίδων καὶ χιλίων τριακοσίων ἐπτὰ φορ-
τηγῶν, παρέλαβεν ἐπ' αὐτῶν ἑκατὸν χιλιάδας ἀν-
δρῶν, πλὴν τῶν ναυτῶν, καὶ μεταβάς εἰς τὴν δούλην
νῆσον, ἀνέκτησεν αὐτὴν καὶ ἀπέδιώξε τοὺς Ἀράβας.
Τοιαύτη ἡ κατάστασις τοῦ Ἑλληνικοῦ ναυτικοῦ
ἐπὶ τῶν ἡμετέρων αὐτοκρατόρων. Τὰ δυσκαταμαχη-
τητότερα ἐμπόδια κατεβάλλοντο ὑπὸ τοῦ καρτερικοῦ
καὶ ἐφευρετικοῦ νοῦς τῶν ναυσιπόρων τῆς Ἑλλάδος·
καὶ μόνον ὅτε τὸ οἰκοδόμημα τοῦ Κωνσταντίνου, δια-
σεισθέν πανταχόθεν, ἐγένετο ἐτοιμῶρόπονον, αἱ κοιναὶ
συμφοραὶ ἀνεχάτισαν τὴν ἐνέργειαν ταύτην, ἐκλεί-
ψασαν ὅλως μετὰ τὴν Ὀθωμανικὴν κατάκτησιν.

ποὺ ἀμετατρέπτως τὴν Ἑλληνικὴν φυλὴν ἄλλ' ἢ ἐν
Καϊναρζικίῳ συνθήκῃ ἀνεπτέρωσε τὰς ἐλπίδας αὐ-
τῶν. Ἡ Ῥωσία ἀπέκτησέ τινὰς ἐγγυήσεις ὑπὲρ τῶν
ὁμοθρήσκων ὑπηκόων τῆς Τουρκίας· αὐταὶ δὲ, εἰ καὶ
ἀσθενεῖς, ἤθελον προστεθῆ καὶ νεαί. Καὶ τῶνόντι, ἡ Ῥω-
σία ἐχορήγει προθύμως τὴν προστασίαν αὐτῆς πρὸς
τοὺς Ἕλληνας, οἵτινες συνεκέντρωσαν οὕτω εἰς ἑαυ-
τοὺς, καθ' ὅλον τὸν Βόσπορον καὶ τὴν Ἀνατολήν,
τὴν ἐμπορίαν τῶν σιτηρῶν.

Ἡ Γαλλικὴ ἐπανάστασις ἐξωγόνησεν ἐτι μάλ-
λον τὴν Ἑλληνικὴν ναυτιλίαν· διότι, μόλις μαθόντες
οἱ ἡμέτεροι ὅτι ἡ Γαλλία ἐπαυχε σιτοδείαν, κατέ-

κλυσαν τὴν Μεσόγειον διὰ πλοίων, ἅτινα μετεκόμιζον σίτον ἐκ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, καὶ τῆς Ταυρικῆς, καὶ τῆς μεσημβρινῆς Ρωσίας εἰς τοὺς λιμένας τῆς Γαλλίας, τῆς Ἰταλίας καὶ τῆς Ἰσπανίας. Τὸ Αὐστριακὸν ναυτικὸν, τοσοῦτον πολυάριθμον σήμερον, δὲν ὑπῆρχε τότε, τὸ δὲ τῆς Γαλλίας, ἠλαττώθη κατὰ πολὺ ἐκ τῶν πολεμικῶν περιστάσεων ὥστε πᾶσα ἡ διὰ θαλάσσης ἐμπορία περιήλθεν εἰς χεῖρας τῶν ἡμετέρων. Οἱκοὶ ἐμπορικοὶ ἰδρύθησαν ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει, καὶ Σμύρῃ, καὶ Θεσσαλονίκῃ, καθὼς καὶ ἐν Τεργέστη, καὶ Ὀδησσῷ, καὶ Μελίτῃ, καὶ Λιβόρνῳ, καὶ Μασσαλίᾳ, καὶ ἀλλαγῷ τῆς Τουρκίας καὶ τῆς Εὐρώπης.

Ἡ κομψότης καὶ ἡ ταχύτης τῶν Ἑλληνικῶν πλοίων, ὡς καὶ ἡ ἐπιδεξιότης καὶ ἡ ἀνδρεία τῶν ναυτῶν, διεφημίσθησαν πανταχοῦ διότι, ἐπιχειροῦντες νὰ εἰσχωρήσωσιν εἰς λιμένας ἀποκλεισμένους ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν τῆς Γαλλίας, ἠναγκάζοντο νὰ πολεμήσωσι πρὸς αὐτοὺς. Καὶ τῷ ὄντι ἐπολέμουν μανιωδῶς, καθόσον μάλιστα ἕκαστος ναύτης εἶχε καὶ ἰδίαν μερίδα ἐκ τοῦ φορτίου, ἐνίκων συνήθως, εἰσέρχοντο εἰς τοὺς λιμένας, ἀπεφόρτιζον τὰ ἐμπορεύματα, καὶ παραλαμβάνοντες ἄλλα, μετεβίβαζον καὶ ἐπώλουν ἀλλαγῷ μετὰ πολλοῦ κέρδους. Τοσοῦτῳ δὲ ἦσαν δραστήριοι ὥστε καὶ τετράκις καὶ πεντάκις τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐπανελάμβανον τὸν πλοῦν.

Ἄλλ' οὐχ ἦττον καὶ ὁ κατὰ τῆς Ἀγγλίας ἠπειρωτικὸς ἀποκλεισμός τοῦ Ναπολέοντος, συνετέλεσεν εἰς τὴν ἐπαύξεισιν τῆς Ἑλληνικῆς ναυτιλίας διότι οἱ Ἄγγλοι, στέλλοντες εἰς τὴν Τουρκίαν τὰ ἀλλαγῶσε ἀποδιωκόμενα ἐμπορεύματα αὐτῶν, διεβίβαζον αὐτὰ διὰ τῶν ἡμετέρων εἰς τὴν Εὐρώπην.

Οὕτω, κατὰ περιεργον σύμπτωσιν, τὰ τρία ἔθνη, τὰ ὁποῖα, συμμαχήσαντα μετὰ τινα ἔτη, ἀνεγνώρισαν ἀνεξάρτητον μικρὸν τι μέρος τῆς Ἑλληνικῆς χώρας, συνένευσαν τότε, ἀσκόπως βέβαια, εἰς τὴν ἐνίσχυσιν τοῦ ναυτικοῦ, ὅπερ πρὸ παντὸς ἄλλου συνετέλεσεν εἰς τὴν θεμελίωσιν τῆς ἀνεξαρτησίας ταύτης.

Τοιαῦται ὑπῆρχαν αἱ πρῶται ἀρχαὶ τῆς ἀναγεννήσεως τῆς Ἑλληνικῆς ναυτιλίας. Ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ Ὀθωμανικὴ ἐξουσία ἠναγκάσθη νὰ ἐπιδοθῆται τὴν ἀνάπτωσιν ταύτην. Ἀπ' αὐτῆς τῆς ἀλώσεως τοῦ Βυζαντίου ἠσθάνθη τὴν ἀνάγκην τοῦ ν' ἀποκτήσῃ δύναμιν ναυτικὴν διότι, τῆς Βενετίας οὕσης τότε θαλασσοκράτορος, ὡς ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις ἡ Ἀγγλία, καὶ βασιλίδος τοῦ Αἰγαίου καὶ τῆς Πελοποννήσου, οἱ Ὀθωμανοὶ ἐπεθύμουν ν' ἀποδιώξωσιν αὐτὴν. Ὄθεν, καταρτίσαντες στόλον ἄξιον λόγου, συνεκρότησαν τὰ πληρώματα ὅπως καὶ τὸν κατὰ ζῆρὰν τῶν γένειο-σάρων στρατὸν, καὶ ἔχοντες ὀδηγούς Γενοσησίους, ἀδιαλλάκτους τῶν Βενετῶν ἐχθρούς, ἐπεχείρησαν τὸν πόλεμον.

Ἀλλὰ μετὰ τὴν ἐν Ναυπάκτῳ πανολεθρίαν, (1571) ἡ ναυτικὴ δύναμις τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐξουσίας παρέλυσε κατὰ κράτος. Μετὰ δὲ τὰ συμβάντα τὸ 1770 καὶ 1775 ἔτος, ἡ Τουρκία προσέλαβε μετὰ τῶν πληρωμάτων τῶν

πλοίων αὐτῆς καὶ ναύτας Ἑλλήνας, ἰδίως δὲ Ὑδραῖους, Σπετσιώτας καὶ Ψαριανούς.

Ἡ ἐπίσημος αὐτῆ ἀναγνώρισις τῆς περὶ τὴν ναυτικὴν ἰκανότητος τῶν Ἑλλήνων ἐνεθάρρυνεν αὐτοὺς ὥστε διὰ τῶν ἀμέσων σχέσεων αὐτῶν πρὸς τοὺς κρατοῦντας, ἐπλάτυνον τὸν κύκλον τῶν ἰδίων ἐμπορικῶν ἐπιχειρημάτων, ἀνυψώσαντες καὶ εἰς πολλὰ τῶν μεγάλων πλοίων σημαίαν Ὀθωμανικὴν.

Τὸ 1813, τὸ Ἑλληνικὸν ναυτικὸν συνέκειτο ἐκ πλοίων 615, φερόντων τόνους 153,580, καὶ ὠδηγεῖτο ὑπὸ 17,526 ναυτῶν.

Τὸ 1816, ὁ μὲν ἀριθμὸς τῶν πλοίων τῶν νήσων, τῆς Θράκης, τῆς Μακεδονίας καὶ τῆς ἀνεξαρτήτου Ἑλλάδος, ἀνέβαινον εἰς ἑπτακόσια, ὁ δὲ τῶν ἐπ' αὐτῶν ναυτῶν εἰς 18,000. Ἐπερὸν δὲ καὶ κανόνια οὐκ ὀλίγα.

Περὶ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν ἡ Ἑταιρεία, ὀργανωθείσα ἐπιτηδειότερον, ἐλαβε μορφήν καὶ σύστασιν κανονικωτέραν διότι ὁ πλοῦτος, καρπὸς πρὸ πάντων τῆς ἐμπορίας περὶ ἧς ὁ λόγος ἐνταῦθα, διευκολύνει τοὺς τρόπους τῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ τῆς ἐλευθεριώτερης ἀγωγῆς, κατέστησεν ἐπαισητοτέρα τὴν ἀνάγκην τῆς διαστάσεως. Τὰς κυριώτερας ἀρα ἐλπίδας περὶ τῆς ἐπιτυχίας τῶν παρατόλμων σχεδίων αὐτῆς ἀνέθηκεν ἡ Ἑταιρεία ἐκείνη εἰς τὸ ναυτικὸν τοῦτο. Ὄθεν κατὰ τὸ 1821 ἔτος, ἀπὸ τῶν νήσων τῆς Μικρᾶς Ἀσίας μέχρι τῶν μεσημβρινοτέρων νήσων τοῦ Αἰγαίου, καὶ ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἑβρου μέχρι τῶν μυγῶν τοῦ Παγασσητικοῦ κόλπου, ὅλα σχεδὸν τὰ Ἑλληνικὰ πλοῖα ἀνύψωσαν τὴν σημαίαν τῆς ἐπαναστάσεως. Ἀλλὰ τὸ 1833 ἔτος, τὰ τῆς Κάσσου, τῆς Χίου, τῆς Μιτυλήνης, τῆς Λίμνου, τῆς Θεσσαλίας, τοῦ Ἀργυροκάστρου καὶ ἄλλων λιμένων, ἠναγκάσθησαν ὑπὸ τῶν πρωτοκόλλων νὰ τεθῶσι καὶ αὐθις ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Ὀθωμανικῆς ἐξουσίας.

Ἐπειδὴ δυσκολώτατον ν' ἀνεύρωμεν τὴν δύναμιν ὅλου τοῦ ἡμετέρου ναυτικοῦ κατὰ τὴν τελευταίαν ταύτην ἐποχὴν, θέλομεν σημειώσαι μόνην τὴν τοῦ ναυτικοῦ τῆς ἐλευθερίας Ἑλλάδος.

Ἑλληνικὸν Ναυτικὸν τὸ 1821. (*)

	Τόνοι τοῦ 1821.
Ὑδρα.	27492
Πειραιεύς.	—
Σπέτσαι.	15797
Πόρος.	500
Ναυπλία.	—
Κορινθίς.	—
Σύρα.	870
Μύκονος.	2200
Ἄνδρος.	2100
Θήρα.	5000
Μήλος.	140
Σκιάθος.	1000
Καλιχίς.	500

(*) Ἴδε καὶ τὸ Φυλλῶδ. Ὁθ'. τῆς Πανώρας φύλ. 174.

Σκόπελος.	—
Ἀμαλιόπολις.	—
Κύμη.	500
Μεσολόγγιον.	350
Πάτρα.	3600
Γαλαξείδιον.	1400
Πύλος.	—
Καλάμαι.	—
Κυλλήνη.	—
	61449

Πρὸ πολλοῦ ἐθαύμαζεν ἡ Εὐρώπη τὰ ἐπὶ δεκαετίαν ἀνδραγαθήματα τοῦ ναυτικοῦ τοῦτου τοιαύτην δὲ φθορὰν ὑπέστησαν τὰ πλοῖα, καὶ τοσαῦται ὑπῆρχαν αἱ χρηματικαὶ θυσίαι τῶν ἰδιοκτητῶν αὐτῶν, ὥστε, ὅτε ἐτελείωσεν ὁ πόλεμος, οὐχὶ μόνον δὲν ἐδύναντο νὰ ἐπισκευάσωσιν αὐτὰ, ἀλλ' οὐδὲ νὰ μεταφέρωσιν ἀπὸ ἐνὸς εἰς ἄλλον λιμένα.

Ἴδομεν ὁποῖα ἦτο τὸ 1830 ἔτος ἡ κατάστασις τοῦ ναυτικοῦ τῆς ἀνεξαρτήτου Ἑλλάδος καὶ τὰ μὲν χρηματικὰ κεφάλαια εἶχον ὅλως ἐξαντληθῆ, ἡ δὲ κυβέρνησις, ἐν τῇ σμικρότητι τῶν δημοσίων πόρων, ἠδυνάτει νὰ συνδράμῃ αὐτῷ. Οἱ πλοίαρχοι ὅμως, ἐν τῇ δικαίᾳ μάλιστα αὐτῶν ὑπερηφανίᾳ τοῦ νὰ ἐπιδείξωσι τὴν νέαν σημαίαν, ἐπεσκεύασαν εὐάριθμά τινα πλοῖα καὶ μετέβησαν εἰς τὸν Βόσπορον. Ἀλλὰ τοσοῦτον ἦσαν σσαθρωμένα, ὥστε ἠναγκάσθησαν μετ' οὐ πολὺ νὰ ἐγκαταλείψωσιν αὐτὰ. Τοσαύτη ὁμως καὶ ἡ ἐνέργεια καὶ ἡ καρτερία τῶν Ἑλλήνων ναυτῶν, ὥστε ἐντὸς τεσσάρων ἐτῶν, διακόσια ὀγδοήκοντα καὶ ἐν νέα πλοῖα, ὅλα ναυπηγηθέντα ἐν Ἑλλάδι, διέσχισον τὸν Εὐξείνιον καὶ τὴν Μεσόγειον.

Ἴδου πίναξ συνοπτικὸς μὲν ἀλλ' ἀκριβὴς τοῦ ἐμπορικοῦ ναυτικοῦ ἀπὸ τοῦ 1834 μέχρι τοῦ 1852, συνταχθεὶς ἐπὶ τῇ βάσει εἰδήσεων χορηγηθεισῶν ὑπὸ τοῦ ἐπὶ τῶν ναυτικῶν ὑπουργείου.

Ἔτος.	Πλοῖα.	Τόνοι.
1834.	2891.	
1835.	3370.	
1838.	3269.	88502.
1839.	3315.	89642.
1840.	3814.	110690.
1843.	3169.	137558.
1844.	3414.	146703.
1845.	3581.	161103.
1848.	3983.	255233.
1850.	4016.	266201.
1851.	4327.	257093.
1852.	4230.	247751.

Ἴδου δὲ καὶ εἰς τίνες λιμένας ἀνήκον τὰ πλοῖα ταῦτα, κατὰ τὸ τέλος τοῦ 1852 ἔτους.

	Τόνοι τοῦ 1852.
Ἑδρα.	19177
Πειραιεύς.	11745
Σπέτσαι.	38699
Πόρος.	2604
Ναυπλία.	1542

Κορινθίς.	5777
Σύρα.	83501
Μύκονος.	3436
Ἄνδρος.	7980
Θήρα.	14755
Μήλος.	2203
Σκιάθος.	5499
Καλιχίς.	3447
Σκόπελος.	6231
Ἀμαλιόπολις.	4847
Κύμη.	2568
Μεσολόγγιον.	1486
Πάτρα.	2926
Γαλαξείδιον.	28950
Πύλος.	293
Καλάμαι.	449
Κυλλήνη.	86
	247661

Ἐκ τῆς συγκρίσεως τῶν δύο τελευταίων πινάκων συνάγομεν τὰ ἐφεξῆς πορίσματα.

α'. Ὅτι ἐν τῷ διαστήματι τριακονταδύο, ἡ μᾶλλον εἰκοσιτεσσάρων ἐτῶν, ἐπειδὴ κατὰ τὰ ἐννέα ἐξ αὐτῶν ἐπεκράτει πόλεμος, ἐρήμωσις, καὶ καταστροφή, τὸ ἐμπορικὸν ναυτικὸν, ἀπέκτησε δύναμιν τριπλασίαν τῆς τοῦ 1821.

β'. Ὅτι ἡ δύναμις τῶν πλοίων πάντων τῶν λιμένων, πλὴν τῶν τῆς Ὑδρας, ἠύξησε κατὰ τὴν αὐτὴν ἀναλογίαν, ἐνίοτε δὲ καὶ πολὺ πλέον. Μόνη ἡ τῶν τῆς νήσου ἐκείνης ἠλαττώθη τῆς πρὸ τοῦ ἀγῶνος, διότι αἱ θυσίαι τῶν κατοίκων αὐτῆς ὑπῆρχαν μέγισται.

γ'. Ὅτι ὁκτώ λιμένες, πάντῃ στερούμενοι πρὸ τοῦ ἀγῶνος ναυτῶν, ἀπέκτησαν πλοῖα, δύναμιν ἔχοντα σήμερον 30,790 τόνων, ἴσην μὲν πρὸς τὸ ἡμισυ τῆς ὅλης δυνάμεως τοῦ κατὰ τὸ 1821 ναυτικοῦ, ἀποτελοῦσαν δὲ τὸ ὄγδοον μέρος τῆς τοῦ 1852.

δ'. Ὅτι ἀπὸ τοῦ 1837 μέχρι τοῦ 1850, ἦτοι ἐντὸς δεκαεπτά ἐτῶν, ἡ πρόοδος ὑπῆρξεν ἀξία λόγου καὶ μάλιστα κατὰ τὸ 1848, ὅτε τὰ πλοῖα ὑπερέβησαν καὶ κατ' ἀριθμὸν καὶ κατὰ τόνους τὰ δύο προηγηθέντα ἔτη.

ε'. Ὅτι, ἐπειδὴ τὸ Ἑλληνικὸν ναυτικὸν, καταγίνεται ἰδίως εἰς τὴν μετακομιστικὴν ἐμπορίαν καὶ μάλιστα τὴν τῶν σιτηρῶν, ἡ πρόοδος ἀνεχαιτίσθη ἐξ ἀνάγκης τὸ 1851 καὶ 1852, διὰ τὴν ἀφθονίαν τῶν δημητριακῶν καρπῶν τῆς μεσημβρινῆς Εὐρώπης.

ς'. Ὅτι, ἐνῶ ἡ δύναμις τοῦ ναυτικοῦ ἠύξησε κατὰ τοὺς τόνους, ἠλαττώθη κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν πλοίων, ἡ δὲν ἐπέδωκεν ἀναλόγως καὶ κατ' ἀμφοτέρα διότι, τὰ πλοῖα ἐπιχειροῦντα ἤδη διεξοδικωτέρους διάπλους μέχρι τῶν ἀρκτικῶν τῆς Εὐρώπης θαλασσῶν καὶ τοῦ ἀτλαντικοῦ, κατεσκευάζοντο εὐρυχωρότερα.

Ταῦτα ἐν γένει τὰ κυριώτερα συμπεράσματα τῶν τριῶν πινάκων τοὺς ὁποίους παρεθέσαμεν. Ἐὰν ἀναλογισθῶμεν τὴν δεινὴν κατάστασιν εἰς ἣν εὐρέθη τὸ Ἑλληνικὸν ναυτικὸν τὸ 1830 ἔτος, ἐὰν μετὰ ταῦτα λάδωμεν ὑπ' ὄψιν τὴν ἐπι δεινότεραν ἀπορίαν εἰς ἣν κατήντησαν ἐπὶ τοῦ δεκαετοῦς πολέμου οἱ πρὸ αὐ-

του έχοντες χρηματικήν περιουσίαν, θέλομεν θαυμάσει δια τὴν ἀνάπτυξιν εἰς ἣν περιήλθε τὸ ναυτικὸν τοῦτο ἐντὸς βραχέος χρόνου. Ἐπειδὴ δὲ κατὰ τὸ ἐνεστὼς ἔτος ἡ Εὐρώπη ἔλαθεν ἀνάγκην ξένων σιτηρῶν, ἡ ἡμετέρα ναυτιλία ἐπανελάβε δραστηρίως τὰς ἐπιχειρήσεις αὐτῆς, ὥστε δὲν διστάζομεν νὰ προειπώμεν ὅτι οὐχὶ μόνον θέλει ἀναπληρωθῆ ἡ ἐλάττωσις τοῦ 1853 καὶ 1852, ἀλλ' ὅτι καὶ θέλει ἐπελθῆ αὐτοῖς ἀνωτέρα καὶ τῆς τοῦ 1850 ἔτους.

Κατὰ τὰ δύο πρῶτα τριτημῆρια τοῦ ἐνεστῶτος ἐ-

πρὸ τοῦ 1821 ἔτους, ἕκαστον πλοῖον ἐκ τῶν τῆς ἀνωτέρας κλάσεως, ὠδηγεῖτο ὑπὸ τεσσαράκοντα τουλάχιστον ναυτῶν, πολλὰ δὲ καὶ ὑπὸ διπλασίου ἢ καὶ ἐπέκεινα ἀριθμοῦ. Εὐκόλον ἄρα νὰ συμπεράνωμεν τὸν μέγαν ἀριθμὸν τῶν ναυτῶν οἵτινες ὑπηρετοῦν ἐπὶ τῶν Ἑλληνικῶν καὶ τῶν Ὀθωμανικῶν πλοίων τῶν τε ἐμπορικῶν καὶ τῶν πολεμικῶν, καὶ ἐν τοῖς ναυστάθμοις τῆς Τουρκίας.

Ἀλλὰ σήμερον, ὅτε τὸ σύστημα τῶν μεριδίων ἐγκατελείφθη, τὰ πληρώματα συγκροτοῦνται ἐξ ὀλι-

Giacomachi Tombasi

τους, ἐν Σύρῳ μόνον ἐνευπηγήθησαν καὶ ναυπηγοῦνται τεσσαρακονταεπτὰ πλοῖα, δύναμιν ἔχοντα ἐπτὰ χιλιάδων καὶ πεντακοσίων τόνων.

Ἄλλ' οὐδ' ἡ ποσότης οὐδ' ἡ ποιότης τῶν πλοίων ἀποτελεῖ κυρίως τὴν ἀληθῆ δύναμιν τοῦ Ἑλληνικοῦ ναυτικοῦ. Οἱ Ἕλληνες, κατοικοῦντες γῆν περιεβρεχόμενῃ ὑπὸ ὕδατων, πλήθουσιν ὄρμων καὶ λιμένων, καὶ κατάτεμνομένην ὑπὸ βράχων καὶ νήσων, ἐξοικεῖονται ἐκ νεαρῆς ἡλικίας μετὰ τοῦ φοβερωτέρου στοιχείου τῆς φύσεως. Ἐντεῦθεν ἡ ἀκράτητος αὐτῶν ῥοπή πρὸς τὴν θάλασσαν, καὶ ὁ ὑπερβάλλον ἀριθμὸς τῶν ναυτῶν, ἐξ ὧν πλείστοι ἀργοῦντες ἀναμένουσιν ὑπηρεσίαν, ἢ ἀναγκάζονται νὰ ἐπιβῶσιν εἰς ξένα πλοῖα.

κατέρωτων ναυτῶν καὶ ὁμοῦ οἱ ἐν ἐνεργείᾳ συμποσοῦνται ἐκ τριάκοντα περίπου χιλιάδων.

Ἐπειδὴ τὸ σύστημα τῆς ναυτικῆς ἀπογραφῆς δὲν εἰσῆλθε εἰς τὴν Ἑλλάδα, δὲν δυνάμεθα νὰ ὀρίσωμεν ἀκριβῶς τὸν ὅλον ἀριθμὸν τῶν ναυτῶν προσυπολογίζοντες ὁμοῦ τὸς τε ὑπηρετοῦντας ἐπὶ πλοίων βασιλικῶν καὶ τοὺς ἐν τῷ ναυστάθμῳ, τοὺς ἐπιβαίνοντας εἰς πλοῖα Δακικὰ ὡς καὶ τοὺς ἀναμένοντας ὑπηρεσίαν, συμπεραίνομεν ὅτι μόνη ἡ ἐλευθέρη Ἑλλάς κέκτηται πεντήκοντα χιλιάδας ναυτῶν. Τὸ δὲ ναυτικὸν τῆς δούλης Ἑλλάδος, εἰ καὶ μὴ ἀπολαύον τῶν αὐτῶν ἐλευθεριῶν, ἀνεπτύχθη ὁμοῦ καὶ αὐτό. Κατὰ τὰς ἀτελεῖς πληροφωρίας τὰς ὁποίας κατωρθώσαμεν νὰ πο-

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ.

(Συνέχεια. Ἴδε φυλλάδ. 96.)

—o—

ρισθῶμεν, οἱ μὲν τόνοι αὐτοῦ συγκροτοῦσιν ἀριθμὸν πεντακοσίων περίπου χιλιάδων, οἱ δὲ ναῦται ὀκτὼ μυριάδων.

Ἄστε ἡ Ἑλλάς, ἢ τε ἀνεξάρτητος καὶ μὴ, κέκτηται ἐπὶ τοῦ παρόντος ἑπτακοσίας καὶ πενήκοντα χιλιάδας τόνων, καὶ ἑκατὸν τριάκοντα χιλιάδας ναυτῶν, πλὴν τῶν τοῦ Ἰονίου Κράτους.

Καὶ σημειωτέον ὅτι μετὰ τοῦ ναυτικοῦ τούτου πλήθος, οὐδὲ εἰς ξένος ναυτικῆς ὑπάρχει· διότι ἐκ τῶν τριῶν ἢ τεσσάρων χριστιανικῶν φυλῶν αἰτινες κατοικοῦσιν ἐν τῇ Ἀνατολῇ, μόνη ἡ ἐπιδημιόμενη εἰς ναυτικὰς ἐπιχειρήσεις καὶ ἐντροπῶσα, οὕτως εἶπεν, ἐν τοῖς θλασσίοις κινδύνοις, εἶναι ἡ Ἑλληνική.

Ἐξέθεσάμεν ἐν συντόμῳ τὴν κατάστασιν τοῦ Ἑλληνικοῦ ναυτικοῦ πρὸ τοῦ ἀγῶνος καὶ μετ' αὐτόν. Ὅστις ἀναπολήσει τὸν βαθμὸν τῆς εὐδαιμονίας εἰς ἣν ἀνυψώθη πρὸ τοῦ 1821 ἔτους, βαθμὸν οὗτινος παράδειγμα ὁμοιον δὲν εὐρίσκεται ἀναλόγως μετὰ τῶν ἄλλων τῆς Εὐρώπης ἐθνῶν, λάθει δὲ τυγχρόνως ὑπ' ὅσιν τὴν ταχυτάτην καὶ βεβαίως ἀξιοθαύμαστον ἀνάπτυξιν εἰς ἣν περιήλθεν ἐντὸς τινῶν ἐτῶν, μετὰ τὴν ἀξιοδάκρυτον ἀπυρίαν εἰς ἣν εἶχε καταντήσει κατὰ τὸ 1830 ἔτος, θέλει νομίσει ὅτι νόμοι σοφοί, δικαιοσύνη αὐστηρὰ ἐπαγρυπνοῦσα διὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ὑποχρεώσεων, ὅροι ποινικοὶ ἱκανοὶ νὰ περιστείλωσι τὴν ἀδικίαν, ἢ τουλάχιστον κανονισμοὶ διαγράφοντες τὰ δικαιώματα, τὰ καθήκοντα καὶ τὰς ἀμειβθείας ὑποχρεώσεις, ἐκυβέρνων τὸ ναυτικὸν τῆς Ἑλλάδος. Καὶ ὁμοῦ νόμοι, καὶ ὅροι, καὶ κανονισμοὶ τοιοῦτοι δὲν ὑπῆρχον τὴν ἐποχὴν ἐκείνην· διότι.....

Ἄλλ' ἂν δικαιοσύνη ἔγγραφος δὲν ὑπῆρχεν, ὁμοῦ ἐσώζετο τις ἄλλη, ἥτις, ἀνευ δικαστηρίων καὶ ἀνευ φυλακῶν, κατέστειλε τὰς παρεκτροπὰς, καὶ διετήρει ἀνεπηρέαστον τὴν τιμὴν τοῦ ναυτικοῦ τῆς Ἑλλάδος. Ἄξιον δὲ παρατηρήσεως ὅτι ἡ δικαιοσύνη αὕτη, ἢ τοσοῦτω οἰκεία καὶ τοσοῦτω σεδαστῆ μετὰ τοῦ ἀμαθούς πολλὰκις δὲ καὶ ἀγρίου ἐκείνου πλήθους, ἦτο ἐκείνη ἥτις ἐν Εὐρώπῃ θεωρεῖται ὡς τὸ τελευταῖον πόρισμα τοῦ πολιτισμοῦ· δηλαδὴ, ἡ κοινὴ γνώμη ὁ φόβος αὐτῆς, ἀβῶγὸν ἔχων καὶ τὴν αὐστηρότητα τοῦ χαρακτῆρος τῶν ναυτῶν, ἐπέιχε τόπον καὶ νόμων καὶ διατάξεων.

Εἰς τὴν κοινὴν ἄρα ταύτην γνώμην ὀφείλεται πρὸ πάντων ἡ ἀκμὴ τοῦ Ἑλληνικοῦ ναυτικοῦ πρὸ τοῦ 1821 ἔτους· ἀνευ δὲ ταύτης καὶ ζήλος, καὶ δραστηριότης, καὶ ἀνδρεία, καὶ εὐφυΐα πάντα ἤθελον ἀποβῆ μάταια. Ἀλλὰ καὶ μετὰ τὸ 1830 ἔτος, ὅτε, ἐγκαθιδρυθείσης τακτικῆς κυβερνήσεως, σύστημά τι, ἀτελεῖς εἰσέτι, ναυτικῆς νομοθεσίας, ἤρξατο νὰ διευθύνῃ τὰς ἐμπορικὰς ἐπιχειρήσεις, ἢ ἀνάπτυξιν αὐτῶν δὲν ἤθελε βεβαίως προῆλθῆ εἰς τὸν βαθμὸν τὸν ὅποιον ἴδομεν, ἀνευ τῶν ἀρχαίων παραδόσεων.

Δι' ἄλλου ἀθροῦ θέλομεν ὁμιλήσει περὶ τῶν ἐθίμων καὶ τῶν νόμων, τῶν ἐπικρατησάντων κατὰ τὰς δύο περιόδους περὶ ὧν διελαβομεν.

Ἀναχωρήσας ἀπὸ Πεντεῦσιος, καὶ διευθυνόμενος πρὸς τὴν Ἀρτοτίναν, δὲν ἀπήντησα οὐδαμοῦ ἀρχαιοτήτας, καὶ οὐδ' εἰς αὐτὴν τὴν Ἀρτοτίναν μαθὼν δ' ἐκ τύχης, ὅτι μακρὰν αὐτῆς εἰς μίαν θέσιν Γουγκλισιᾶ, κειμένην ἐπὶ λόφου ὑψηλοῦ, ὑπάρχει ἐντὸς τῆς γῆς μαρμαρινὸς τις οἰκοδομὴ, ἔσπευσα νὰ μεταβῶ ἐκεῖ· θέλω ὁμοῦ περιγράψαι τὴν πορείαν μου, πρὸς ὁδηγίαν παντός ἐπιθυμοῦντος νὰ ἐπισκεφθῆ τὸ ἀρχαῖον οἰκοδόμημα.

Ἐκκινήσας ἀπὸ Ἀρτοτίνης, ἔλαβον τὴν πρὸς ἄρκτον ὁδὸν, καὶ μετέβην εἰς τὴν ἡμίσειαν ὥραν ἀπέχουσαν διαλελυμένην μονὴν τοῦ Προδρομοῦ, ὅπου διενυκτέρευσα. Τὴν ἐπιούσαν ἀφήκα ἔωθεν τὴν μονὴν, καὶ κατελθὼν πρὸς ἀρκοτούσιν, ἔφθασα εἰς τὸν ποταμὸν Λυκάρμαν, Φίδαριν σήμερον καλούμενον, ὅστις κυλίων τὰ ἦτυχα, ἀλλὰ θρομβωδῆ ρεῖθρά του, ἐπήγαγε νὰ ἐκβάλῃ εἰς Μεσολόγγιον, ὑπὸ τὸ ὄνομα « Εὐόνος » διαβὰς δὲ αὐτόν, ἀνῆλθον δι' ὁδοῦ, ἀνοιγομένης εἰς τὴν δυτικὴν πλευρὰν τοῦ λόφου, ἐφ' οὗ κεῖται ἡ οἰκοδομὴ, καὶ περιεχομένης εἰς τὰ ὅρια τοῦ χωρίου Σιτίστας τοῦ δήμου Ἀποδοτίας τῆς ἐπαρχίας Ναυπακτίας. Τέλος ἔφθασα μετὰ μίαν ὥραν (ἀπὸ τῆς Μονῆς) εἰς τὴν θέσιν, ὅπου κεῖται ἡ οἰκοδομὴ, γραφεῖς πρὸς δεξιὰν καὶ ἀφήσας τὴν ὁδὸν ὀπισθέν μου ὡσεὶ δέκα βήματα.

Τὰ πρῶτα σημεία, τὰ μακρυροῦντα τὴν ὑπαρξίν τοῦ ἀρχαίου οἰκοδομήματος, εἶναι ἐπτὰ λίθοι ἑτερομήκεις, ἐξηγμένοι ἀπὸ τὴν ὄροφὴν του, καὶ ἐσπαρμένοι τῆδε κἀκεῖσε. Αἱ φαινόμεναι ὑπὲρ τὴν γῆν ἐξοχαὶ λίθων τινῶν τῆς ὄροφης, καὶ τέλος στόμιον, ἠνεωγμένον πρὸς ἀνατολὰς τῆς οἰκοδομῆς ἐπὶ τῆς ὄροφης δι' ἀφαιρέσεως δύο λίθων μεγάλων.

Ἐκ τοῦ στομίου τούτου κατήλθον, πατῶν εἰς λίθους, χῶματα καὶ φύλλα δένδρων, συσσωρευθέντα ἀπὸ τοὺς ἀφιλοκάλους ποιμένας, τὰς πνοὰς τῶν ἀνέμων καὶ τὰς βροχάς.

Τὸ ἐμβαδὸν εἶναι τετράγωνον κατὰ μῆκος καὶ πλάτος (διότι τὸ ὕψος δὲν φαίνεται)· πᾶσα δὲ πλευρὰ περιλαμβάνουσα πέντε λίθους ἴσου σχεδὸν μεγέθους, ἔχει ἕκτασιν τριῶν βασιλικῶν μέτρων ὡς ἔγιστα· ἡ ὄροφὴ εἶναι θολωτῆ, καὶ ἔχει τὴν αὐτὴν ἀναλογίαν, μετὰ τὴν εἰδικὴν παρατήρησιν, ὅτι, ἀν μίᾳ σειρᾷ περιέχει τέσσαρας λίθους, ἄλλους τόσους περιέχει καὶ ἡ ἀντιστοιχοῦσα, ἀν δὲ, πέντε, ἐπίσης, μόνος δὲ ὁ δεσμὸς αὐτῆς σύγκειται ἀπὸ λίθους στερεωτέρους καὶ μικροτέρους, καὶ σχηματίζει εἶδος ταινίας τοξοειδοῦς. Αἱ πλευραὶ καὶ τὸ ἐσωτερικὸν τῆς ὄροφης σύγκεινται ἐκ λίθων λελαξευμένων καὶ εὐρύθμων, εἰς πᾶσαν δὲ ἐνωσίαν τῶν οἱ λίθοι παρυσιαζοῦσι τετμημένας τὰς γωνίας των, καὶ σχηματίζουσι μικρὸν αὐλακα.

Τὸ ἔδαφός του ἐστάθη ἀδύνατον νὰ τὸ ἴδω, ὡς καλυπτόμενον ἀπὸ σωρὸν πετρῶν καὶ χωμάτων πρὸς τὴν δυτικὴν ὄριον ὁμοίως γωνίαν παρετήρησα μακρὸν λίθον, παριστῶντα ἀνώφλιον θύρας, καὶ κύψας εἶδον ὀπὴν, ἐξ ἧς διὰ τῆς βοήθειας κηροῦ ἀναμμένου παρετήρησα ἄλλην διαίρεσιν, ἐπίσης καλῶς ἐξεργασμένην μὲ χωριστὴν ὄροφην, πλήρη ὁμοίως γῆς, εἰσρευσάσης ἐς ἄλλης ὀπῆς, ἠνεωγμένης πρὸς τὸ δυτικὸν μέρος τῆς ὄροφης.

Τὸ οἰκοδόμημα ἐν γένει εἶναι κοψὸν καὶ θυμασίον, ἀλλ' ὡς ὑπόγειον, δὲν παριστᾷ οὐδαμῶθεν εἰσοδόν, ἥτις δὲν δύναται ν' ἀνευρεθῆ εἰμὴ μετὰ μίαν ἀνασκαφὴν. Ὑποτίθεται ὁμοίως αὕτη πρὸς τὸ δυτικὸν μέρος, καὶ κοινῶν βεβαίως μὲ τὴν ἄλλην διαίρεσιν, ὡς πρότερον.

Οἱ λίθοι, ἐξ ὧν σύγκειται τὸ οἰκοδόμημα, εἶναι οἱ λεγόμενοι σχίσται αἱ φαινόμεναι ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς ἐξοχαί τῶν λίθων τῆς ὄροφης ἀποδεικνύουσιν, ὅτι ὁλόκληρος ἡ οἰκοδομὴ παριστᾷ ἐξωτερικῶς ἀπότομόν τι καὶ ἀρρυθμὸν. Ἄν δὲ ἀνασκαφῆ ἡ γῆ, ἐξῶθεν μὲν θέλουσιν φαίνεσθαι θόλοι τραχεῖς καὶ ἀτεχνοί, ἐσῶθεν δὲ δώματα ἀριστα ἐξεργασμένα καὶ εὐρυθμα. Διὰ τῆς ἀπὸ 28 Ἰουλίου καὶ ὑπ' ἀριθ. 1784 πρὸς τὴν Νομαρχίαν ἀναφορᾶς μου ἐτόλμησα νὰ χαρακτηρίσω τὴν οἰκοδομὴν ταύτην ὡς *Μαντεῖον*. Ἄλλ' ἤδη μελετήσας τοὺς ἀρχαίους Γεωγράφους, διατείνομαι μετ' εὐλόγου πεποιθήσεως, ὅτι ὁ μὲν λόφος, ὅπου κείται, εἶναι ὁ *Ταφιασσός*, ἡ δὲ οἰκοδομὴ εἶναι τὸ *Μνημεῖον τοῦ Κερατάρου Νέσσου*. Ἰδοὺ δὲ εἰς ποίας μαρτυρίας στηρίζω τὴν πεποίθησίν μου.

Ὁ Στράβων, περιγράφων τὰς Λοκρῆς χώρας, ἐξακολουθεῖ ἰσπορῶν ἐν βιβλίῳ θ'. Κεφ. Δ'. §. 7. καὶ 8. οὕτω « Τῶν γε μὴν ἐσπερίων Λοκρῶν Ὀμηρος οὐ μέμνηται, ἢ οὐ ῥητῶς γε ἀλλὰ μόνον τῷ δοκεῖν ἀντιδιαστέλλεσθαι τούτοις ἐκείνους, περὶ ὧν εἰρήκαμεν, (α)

« Λοκρῶν, οἱ ναίουσι πέραν Ἰερῆς Εὐβοίης; « Ὡς καὶ ἐτέρων ὄντων. Ἄλλ' οὐδ' ὑπὸ τῶν ἄλλων τεθρόλληται ποιητῶν. Πόλις δ' ἔσχον Ἀμφισσάν τε καὶ Ναύπακτον, ὧν ἡ Ναύπακτος συμμένει τοῦ Ἀντιρρίου πλησίον ὠνόμασται δὲ ἀπὸ τῆς ναυπηγίας τῆς ἐκεῖ γενομένης, εἴτε τῶν Ἡρακλειδῶν ἐκεῖ ναυπηγησάμενων τὸν στόλον, εἴθ' ὡς φησὶν Ἐφορος, Λοκρῶν ἐτι πρότερον παρασκευασάντων. Ἔστι δὲ νῦν Αἰτωλῶν, Φιλίππου προσκρίναντος.»

§. 8. « Αὐτοῦ δὲ καὶ ἡ Χαλκίς, ἧς μέμνηται καὶ ὁ ποιητὴς ἐν τῷ Αἰτωλικῷ καταλόγῳ, ὑποκάτω Καλυδῶνος. Αὐτοῦ δὲ καὶ ὁ Ταφιασσός, λόφος, ἐν ᾧ τὸ τοῦ Νέσσου Μνημεῖον καὶ τῶν ἄλλων Κερατάρων, ὧν ἀπὸ τῆς οὐπεδόνος γασὶ τὸ ὑπὸ τῆς ῥίζης τοῦ λόφου προερχόμενον δυσῶδες καὶ θρόμβους ἔχον ὕδωρ ρεῖν διὰ δὲ τοῦτο καὶ Ὀλύλια καλεῖσθαι τὸ ἔθνος κλπ.»

Ὁ ὑπὸ τῆς ῥίζης τοῦ λόφου ῥέων ποταμὸς εἶναι ὁ

(α) Ὁρα βιβλ. θ'. Κεφ. Δ'. §. 1.

Λυκόρμας, πηγάζων ἀπὸ τοῦ ὄρους Βωμίας, καὶ ἔστινος ὑστερον ἐπωνομασθεῖς, κατὰ τὸν Ἀπολλοδώρον. Τὸ δὲ ὅτι τὸ ὕδωρ αὐτοῦ ἦτον δυσῶδες εἶναι καθαρὸς μύθος, ὡς συνείθιζον οἱ ἀρχαῖοι νὰ μυθολογῶσι πολλὰ πράγματα. Τὸ ἐμυθολογοῦν δὲ κατ' ἐμὲ οὕτω, (α.) διότι ἐπὶ τοῦ λόφου, εἰς τὴν ῥίζαν τοῦ ὀπίου ῥέει, ὑπῆρχε τὸ μνημεῖον τοῦ Νέσσου καὶ τῶν ἄλλων Κερατάρων καὶ β'.) διότι ἀληθῶς εἶχε καὶ εἶχε καὶ σήμερον ἐτι θρόμβους, τουτέστιν εἶναι ὡς διαλελυμένον (κεκομμένον) αἶμα, ἐπειδὴ καὶ ἡ γῆ, ὅθεν ἐκπηγάζει, καὶ αἱ ἀκταὶ δι' ὧν διέρχεται, εἶναι εὐθροπαι καὶ γ'.) διὰ νὰ δικαιολογήσῃ τὴν ἐπίκλησιν α' Ὀλύλια β'.

Ἐπειτα, κατὰ τὰ Γεωγραφικὰ Λεξικά, ἡ Καλυδῶν ἦτον μίαν τῶν ἀρχαιοτέρων Ἑλληνικῶν πόλεων ἐν τῇ Αἰτωλίᾳ, κειμένη ἐπὶ τοῦ Εὐήνου ποταμοῦ ὁ δ' Εὐήνος ποταμὸς, καλούμενος πρότερον Λυκόρμας, ἐπωνομασθη ὑστερον Εὐήνος, καὶ καλεῖται σήμερον κοινῶς «Φίδαρις». Ὁ δὲ Ταφιασσός, λόφος ἔκειτο ἐν τῇ Καλυδωνίᾳ χώρᾳ.

Ὅλαι αὐταὶ αἱ μαρτυρίαι, ὡς καὶ τὸ σχῆμα τῆς οἰκοδομῆς, μὲ πείθουσι νὰ χαρακτηρίσω αὐτὴν μὲν ὡς τὸ μνημεῖον τοῦ Νέσσου, τὸν δὲ λόφον, ἐν ᾧ κείται, ὡς τὸν Ταφιασσόν.

Διὰ τὴν νέαν ταύτην ἀνακάλυψιν αἰσθάνομαι μεγίστην χαρὰν καὶ εὐχόμαι ν' ἀναγνωρισθῆ ἐπιτυχῆς καὶ ἀπὸ τοὺς σοφοὺς Ἀρχαιολόγους.

Περὶ τῶν μετὰ τὴν ἀπ' Ἀρσινόης ἀναχώρησίν μου πολλὰ χωρία, δὲν ἀπῆντησα ἀλλοῦ Ἀρχαιότητος, εἰμὴ εἰς τὴν θέσιν Βελοῦχιον, τὸ τερπνὸν καὶ τὸ κάλλος τῆς ὁποίας περιέγραψα ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν « Συνοκισμοί ».

Αὐτόθι περὶ τὴν ἀνατολικὴν κλίσιν ἐντὸς λόφου ὑψηλοῦ φαίνονται σειραὶ τετραγώνου περιτειγισμάτων, ἀρχομένου ἀπὸ μιᾶς γερύρας, φηροδομημένης κατ' ἔθος ἀρχαϊκῶν, καὶ ἐνοουμένης πρὸς ἄρκτον καὶ μεσημβρίαν, μὲ λαμπρὰν ἀκρόπολιν, κειμένην ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ λόφου, τῆς ὁποίας σώζονται ἐτι καὶ νῦν πολλὰ, ἐρείπια μὲν, ἀλλὰ μεγαλοπρεπῆ μνημεῖα τῆς δόξης τῶν προγόνων μας. Τὰ μακρὰ τεῖχη δεικνύουσιν, ὅτι ἡ πόλις ἦτον πολυάνθρωπος, ἡ δ' ἀκρόπολις, ὅτι κατοικεῖτο καὶ ὑπὸ πλουσίων ἀνδρῶν. Ἀλλὰ μολονότι κατέβαλον πολλὴν κόπον διὰ νὰ δυνηθῶ νὰ δώσω εἰς αὐτὴν ἀρχαῖόν τι ὄνομα, δὲν ἤθνην, διότι, ὡς παρετήρησα, καμμία ἐκ τῶν ἀπαρτιζουσῶν τὴν τετράπολιν τεσσάρων πόλεων, Ἐρινεοῦ, Βοίου, Πίνδος καὶ Κυπνίου δὲν δύναται νὰ ὑποθεθῆ αὐτόθι, κατὰ τὸ ὑπ' ὄψιν μου Γεωγραφικὸν Λεξικὸν τοῦ Λωρέντου, λέγοντος, ὅτι ὁ μὲν Ἐρινεὸς κείται περὶ τὸ ὄρος Πίνδος, τὸ δὲ Βοῖον πλησίον τοῦ Ἐρινεοῦ ἐπὶ τοῦ ὄρους Παρνασσῶ, ἡ δὲ Πίνδος, ἐπὶ τοῦ ὁμωνύμου ποταμοῦ. ὅστις, κατὰ Στράβ. Βιβλ. θ'. Κεφ. Δ'. § 10. α παραρῆει αὐτὴν, ἐμβάλλων εἰς τὸν Κηφισόν, οὐ πολὺ τῆς Αἰλαίας ἄνωθεν καὶ τὸ Κυτίνιον ἐπὶ τοῦ ὄρους Παρνασσῶ.

Ἡ ἀκρόπολις τῆς ἀνωτέρω ἠρειπωμένης ἀρχαίας πόλεως κείται ἐπὶ τῆς Γερύρας ἐνδὸς ποταμοῦ, τὸν ὁποῖον κοινῶς μὲν ὀνομάζουσι *Μόριον*, ὁ δὲ

Σκαρλάτος Βυζάντιος ἐπικαλεῖ *Πίνδον*. Ὁ Πίνδος δὲ ποταμὸς, κατὰ τὸν Στράβωνα, ἐμβάλλει εἰς τὸν Κηφισόν, οὐ πολὺ τῆς Αἰλαίας ἄνωθεν, κειμένης εἰς τὴν Φωκικὴν χώραν, ἐν ᾧ ὁ Μόριος πηγάζει μὲν ἀπὸ τὸ ὄρος Οἶτην, ἐμβάλλει δὲ εἰς τὸν Κηφισαῖον κόλπον μεσημβρινῶς τῆς Ναυπάκτου. Ἐνδέχεται ὁμοίως νὰ ἴναι εἰς καὶ ὁ αὐτὸς ποταμὸς ὑπὸ τὸ ἴδιον ὄνομα, καὶ νὰ διαιρῆται εἰς δύο κλάδους, ἐξ ὧν ὁ εἰς ἐμβάλλει εἰς τὸν Κηφισόν τῆς Φωκίδος, καὶ ὁ ἕτερος εἰς τὸν Κηφισαῖον κόλπον.

Ἄν ὑποθεθῆ τοῦτο, τότε εἶναι πολὺ πιθανὸν νὰ ἴναι ἐσφαλμένη ἡ ἐν τῷ Λεξικῷ τοῦ Λωρέντη γραφή. « Ἐρινεὸς πόλις Λοκρῆς περὶ τὸ ὄρος Πίνδος » ἀντὶ α' *περὶ τὸν ποταμὸν Πίνδος* » διότι τὸ ὄρος Πίνδος (τανῦν Μιτσοβόν) εἶναι τὸ μεταξὺ Θεσσαλίας καὶ Ἡπείρου, καὶ ἀπέχει πολὺ τῆς Λοκρῆς χώρας. Τότε ἴσως ἐπιτρέπεται εἰς τινα νὰ χαρακτηρίσῃ τὰ περὶ ὧν πρόκειται ἀρχαῖα ἐρείπια ὡς τὴν ἀρχαίαν πόλιν Ἐρινεόν, τοσοῦτω μᾶλλον, καθόσον, ἂν ἡ Πίνδος προσδιορισθῆ ὡς κειμένη ἐπὶ τῆς Οἴτης, κατὰ τὸ ἀνωτέρω Λεξικόν, θεωρεῖται ὡς ὑπερκειμένης τοῦ Ἐρινεοῦ (ὑπέκειται δὲ Πίνδος τοῦ Ἐρινεοῦ Στράβ.)

Εἰς τὸν τοῖχον ἐνδὸς τῶν κατὰ τὴν θέσιν Βελοῦχιον ὑπαρχόντων Μύλων παρετήρησα καὶ μίαν ἐπιγραφὴν, ἔχουσαν οὕτω, « ΕΥΑΝΔΡΑ ΕΙΔΕΙΟΥ ΔΙ... » ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη ἦτον βεβαίως Ἐπιτάφιος, ἀλλ' ἔμεινεν ἐκτοτε ἀτελής.

Ἀναχωρήσας ἐκεῖθεν μετέβην εἰς τὸ παραποτάμιον χωρίον Λευκαδίτι, εἰσελθὼν μεσημβρινῶς κατὰ τὴν κοινὴν ὁδὸν ψαύει ὁ διαβάτης μικρὰν τινα σειρὰν ἀρχαίου τεύχους, ἀλλὰ δὲν διακρίνει, ἂν τὸ μέρος ἐκεῖνο ἦδύνατο νὰ ἐκλεχθῆ ὡς κατοικία πολλῶν. Ἐπειδὴ δ' ὁ Στράβων ὀνομάζει τὰς τέσσαρας Λοκρῆς πόλεις μικρὰς καὶ λυπρόχωρος, (τῶς μὲν οὖν ἦσαν ἐν ἀξιώματι αἱ πόλεις, καὶ περὶ μικρὰ καὶ λυπρόχωροι §. 11.) Ἐνδέχεται νὰ ὑπῆρχεν αὐτόθι τὸ Βοῖον, καθόσον μάλιστα περιγράφεται ἀπὸ τὰ γεωγρ. λεξικά, ὡς κείμενον πλησίον τοῦ Ἐρινεοῦ, ἂν Ἐρινεὸς θεωρηθῆ ἡ ἐν Βελοῦχιῳ ἠρειπωμένη πόλις, κατὰ τὰ ἀνωτέρω ἐκτεθέντα, καὶ καθόσον τὸ Λευκαδίτι ἀπέχει τοῦ Βελοῦχιου δύο ὄρας, καὶ κείται εἰς τὰς δυτικὰς ὕψους ὄρους ὑψηλοῦ « Γκιάνης » καλούμενου, καὶ ἀποτελοῦντος ἓνα κλάδον τοῦ Παρνασσῶ.

Ἄν τὰ ἐν Βελοῦχιῳ ἐρείπια χαρακτηρισθῶσιν ὡς ἡ πόλις Ἐρινεός, τὰ δὲ κατὰ τὸ χωρίον Λευκαδίτι, ὡς τὸ Βοῖον, τότε ἔρχεται κατὰ σειρὰν ἡ πόλις Πίνδος, κειμένη περὶ τὴν ἐσπερίαν πλευρὰν τῆς Οἴτης, καὶ οὐ μακρὰν ἡ πόλις Κυτίνιον, ὁποῖον θεωρεῖται πιθανῶς σήμερον τὸ χωρίον Μαυρολιθάρη, ὅπου ὑπάρχουν, ὡς μοι εἶπον, πολλαὶ ἀρχαιότητες, καὶ ὅπου εἶναι ἤδη ἡ πρωτεύουσα τοῦ Δήμου Κυτνίου τῆς Ἐπαρχίας Παρνασσίδος.

Ἄλλας ἀρχαιότητας δὲν ἀπῆντησα, πλὴν μόνον, εἰς τὴν ἀρκτικὴν πλευρὰν τοῦ χωρίου Λιδωρικίου, καὶ ταύτας συνισταμένας ἀνωτέρω μὲν εἰς ἐνὸς πύργου, ἐγγίστερον δὲ εἰς τὰς τῶν ὁμοίων, τῆς

ὡς ἔμαθον, ἀνευρέθησαν μετ' ἀνασκαφῆν καὶ πολυτιμὰ τινα εἶδη.

Ἐνταῦθα περατοῦται ἡ περιγραφὴ τῶν κατὰ τὴν Λωριδα ὑπαρχουσῶν ἀρχαιοτήτων. Ἄν δὲ παρέλειψα τυχὸν καὶ τινὰς, ἡ ἔλλειψις αὕτη ἀς ἀποδοθῆ εἰς τὴν ἀθλιότητα τῶν κατοίκων, μὴ ὄντων εἰς κατάστασιν νὰ μοι χορηγήσωσιν ἀκριβεστεράς πληροφορίας.

Κ. ΚΑΛΑΜΙΔΑΣ.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΤΑΓΜΑΤΟΣ

ΤΩΝ

ΙΗΣΟΥΙΤΩΝ.

—ο—

Περὶ οὐδεμιᾶς θρησκευτικῆς κοινότητος ἔχομεν τόσας ἀντιφατικὰς πληροφορίας, ὅσας περὶ τῶν Ἰησουιτῶν οὐδεὶς ἄλλος θρησκευτικὸς σύνδεσμος εὗρε θερμοτέρους ὑπερκασιστάς, καὶ σφοδροτέρους ἀντιπάλους, ὅς ὦν ἐγράφησαν πλεῖστα καὶ ὑπὲρ καὶ κατὰ.

Τὸ τάγμα τῶν Ἰησουιτῶν, τὸ καὶ ἀδελφότης Ἰησοῦ, ὑπὸ δὲ τῶν ἀντιπάλων αὐτοῦ *Λοῦολίται* καλούμενον, ἐσυστήθη κατὰ πρῶτον διὰ Ἰγνατίου Λοῦολα, γεννηθέντος τὸ 1491 ἐξ ἐπισήμου τινος οικογενείας ἐν τῇ Γουίπουσκῇ, ἐπαρχίᾳ τῆς Βισκαυίας ὅστις, ἔκδοτος παιδιόθεν εἰς τὰς εὐθυμίας τοῦ κόσμου, ἦτον εἰς τὴν αὐλὴν τῆς Μαδρίτης θαλαμηπόλων φερδινάνδου τοῦ Καθολικοῦ, μεθ' οὗ καὶ τινὰς ἐκστρατείας ἔκαμε καὶ εἰς τὴν ὑπὸ τῶν Γάλλων πολιτορικίαν τῆς Παμπλουσῆς, κατὰ τὸ ἔτος 1521, βαρέως πληγωθεὶς τὸν πόδα ἠναγκάσθη διὰ πολὺν χρόνον νὰ ἀποσυρθῆ εἰς τὴν πατρικὴν του οἰκίαν, καθ' ἣ διδάσθη ἀνεσχολεῖτο εἰς ἀνάγνωσιν συναξαρίων καὶ ἄλλων βιβλίων ἐκκλησιαστικῶν. Μετὰ δὲ τὴν ἀνάβρωσίν του ὁ Ἰσπανὸς ἦρως, κατεχόμενος οὐδὲν ἦτον ὑπὸ ζωνῆς φαντασίας, ἡ ὑπὸ ἀμετατρέπτου θελήσεως, ἀπεφάσισε νὰ ἀφιερῶθῆ ὅλως εἰς ἐν τῶν πνευματικῶν ἱποτικῶν ταγμάτων, καὶ εἰσελθὼν εἰς μοναστήριόν τι ἐν τῇ πόλει Μινόρισσα ἐξήσκει τὰς αὐστηροτάτας σωματικὰς κολάσεις προτρέπων καὶ ἄλλους εἰς τοῦτο, καὶ συνθεὶς τότε πρῶτον τὰ *Πνευματικὰ αὐτοῦ Γυμνάσια*, τὰ κατὰ τὸ 1548 ἐν Ῥώμῃ ἐκδοθέντα. Μετὰ ταῦτα ἀπεδήμησεν εἰς Ἰερουσαλὴμ μὲ σκοπὸν νὰ κηρύξῃ τὸ Εὐαγγέλιον εἰς τοὺς Μωαμεθανούς· ἀλλ' ἐμποδίσθη ὑπὸ τοῦ ἐν Παλαιστίνῃ ἡγουμένου τῶν Φραγκισκανῶν, καθότι ὁ Ἰγνατίος, μὴ ἔχων τὰς πρὸς τοῦτο ἀπαιτούμενας θεολογικὰς γνώσεις, ἠδύνατο μὲ τὸν ἀπότομον αὐτοῦ τρόπον νὰ ἐρεθίσῃ τοὺς Μωαμεθανούς νὰ βλάψωσι τοὺς ἐν τῇ Ἀνατολῇ χριστιανούς. Μολοντούτῳ δὲν παρήτησεν τὴν ἀπόφασιν τοῦ νὰ διαδώσῃ τὴν Καθολικὴν

πίστιν· ἀλλὰ συναισθανόμενος ὅτι ἐστέρητε τῶν εἰς πάντα ἱεραπόστολον ἀναγκαίων γνώσεων τῶν θεολογικῶν ἐπιστημῶν, καίτοι τριάκοντα τριῶν ἐτῶν, καὶ τὰ τοῦ σχολείου μαθήματα λίαν ἀμελῶς ἀκούσας, δὲν ἐθεώρησε δεινὸν νὰ τὰ ἐπαναλάβῃ ἐξ ἀρχῆς, καὶ ἀκολούθως νὰ σπουδάσῃ μετὰ πολλοῦ ζήλου εἰς τινὰ Πανεπιστήμια τῆς πατρίδος αὐτοῦ, ἐξακολουθῶν ἐν τῷ μεταξύ τὸν ἀσκητικὸν αὐτοῦ βίον, καὶ δεικνύων τὴν πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπην μὲ σημαντικὰς θυσίας. Ἀλλὰ δι' αὐτῶν τούτων τῶν ιδιοτροπιῶν, καὶ τοῦ ἀλλοκότου βίου αὐτοῦ ἔδωκεν ἀφορμὴν νὰ τὸν ὑπονοήσουν ὡς ἀνήκοντα εἰς φανατικὴν τινὰ αἵρεσιν, καὶ διὰ τοῦτο ἐκλήθη ἐνώπιον τῆς ἱερᾶς ἐξετάσεως, ἀμέσως ὅμως ἀπελύθη ὡς ἀθῶος. Κατὰ δὲ τὸ ἔτος 1528 εἰσῆλθεν εἰς τὸ περίφημον Πανεπιστήμιον τῶν Παρισίων διὰ νὰ τελειοποιήσῃ τὰς φιλοσοφικὰς καὶ θεολογικὰς γνώσεις του, ἐξήκολούθησεν καὶ ἐκεῖ τὴν ἀπαρδειγμάτιστον διαίτην του, καὶ τὸ δημοσίως κηρύττειν, τὸ ὅποιον νέας δυσαρσεκείας ἐπροξένησεν εἰς αὐτόν. Ἀλλ' ὀλίγω ὕστερον προσετέθησεν εἰς αὐτόν οἱ ὁμόφρονες φίλοι του, οἱ Ἴσπανοὶ Φραγγίσκος Εἰθέρος, Ἰακώβος Λαϊνέζος, Νικόλαος Βοβαδίλλας, καὶ Ἀλφόνσος Σαλμερόν, ὁ Σαβοῦαρδὸς Πέτρος Φέβριος (Pierre le Fèvre), καὶ ὁ Πορτογάλλος Ροδριγουέζος. Οὗτοι συστήσαντες ἐταιρείαν, ὡμοσαν νὰ ὑποφέρωσιν ἐκούσιον πέναν, νὰ ἐπιστρέψωσι τοὺς ἀπίστους εἰς τὸν χριστιανισμὸν, καὶ νὰ ταξιδεύσωσιν εἰς Ἱερουσαλήμ. Ἀλλὰ τὸ τελευταῖον τοῦτο μὴ δυνθέντες νὰ κατορθώσωσι ἕνεκα τοῦ Τουρκικοῦ πολέμου, ἔμειναν καθ' ὁδὸν ἐν Βενετίᾳ (1537), καὶ ἐμαθήτευσαν ἐκεῖ εἰς τὸ ὑπὸ τοῦ Καρδινάλιου Καράφρα νεωστὶ συστηθὲν τάγμα τῶν Θεατίνων, καὶ κατὰ τοῦτο τὸ πρωτότυπον ἐσχημάτισαν καὶ αὐτοὶ τὴν ἀδελφότητα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ὅτε δὲ ὁ Ἰγνάτιος μετὰ τινων φίλων του ἐλθὼν εἰς τὴν Ῥώμην, ἐδίδασκεν ἐνταῦθα καὶ ἐκέρυττε, προέτειναν εἰς τὸν Πάπαν Παῦλον Γ'. τοὺς ὄρους τοῦ νέου τάγματος πρὸς ἐπικύρωσιν, προσθεῖς εἰς τὰς προϋπαρχούσας τρεῖς ὑποσχέσεις καὶ τετάρτην, περὶ ἀπολύτου ὑπακοῆς εἰς τὰς τοῦ Πάπα διαταγὰς! Ἐκαστον μέλος τοῦ νέου τάγματος ὄφειλε νὰ πράξῃ πᾶν ὅ, τι διέταττεν ὁ Πάπας, καὶ νὰ ὑπάγῃ πανταχοῦ ὅπου ἠθελεν ἀποσταλῆ παρ' αὐτοῦ, πρὸς ἐπιστροφὴν τῶν ἐθνικῶν καὶ τῶν αἰρετικῶν, ἀνευ ἀμοιβῆς, ἀνευ συνθήκης, ἀνευ ἀναβολῆς. Ὁ Πάπας μετὰ ὄριμον σκέψιν εὐρών ὅτι εἰς καιροῦς, καθ' οὓς ἡ Δυτικὴ ἐκκλησία εἶχεν ὑποφέρει μεγάλας ζημίας ἕνεκα τῆς ἐξαπλώσεως τοῦ Προτεσταντισμοῦ εἰς Γερμανίαν καὶ εἰς τὰς Βορείους χώρας τῆς Εὐρώπης, τίποτε δὲν ἠδύνατο νὰ ἦναι συμφερότερον, παρὰ νὰ ἐπικυρώσῃ τοιοῦτόν τι τάγμα καὶ νὰ τὸ ὑποστηρίξῃ δραστηρίως, ἐξέδωκε τὴν 27 Σεπτεμβρίου 1540 τὴν ἐπικυρωτικὴν Βουλᾶν, δι' ἧς ὁ ἀριθμὸς τῶν μελῶν τῆς νέας κοινότητος κατὰ πρῶτον προσδιωρίζετο εἰς ἐξήκοντα· ἀλλ' ἀμέσως μετ' ὀλίγα ἔτη ἀφῆρσε τὸν περιορισμὸν τούτον. Ὁ Ἰγνάτιος Λουῖζας, ἐκλεχθεὶς ἀρχηγὸς τοῦ νέου τάγματος, ἔμελλε νὰ ἔχῃ τὴν διαμονὴν του ἐν τῇ Ῥώμῃ, καὶ ἐντεύθεν νὰ ἀποστείλῃ τοὺς ἱεραπο-

στόλους του εἰς ὅλας τὰς χώρας. Τὸ σύνθημά των ἦτο· Πάντα εἰς μεγαλειέταν δόξαν τοῦ Θεοῦ. (O. A. M. D. G.). Τὸ δὲ τάγμα δὲν εἶχεν ἰδιαιτέρον τινὰ μοναστηριακὸν ὄργανισμὸν, οὔτε μοναστηριακὴν στολήν· καθότι οὔτε εἶχε τὴν ἀξίωσιν νὰ γίνῃ μοναχικὸν τι τάγμα, τουτέστι νὰ ἀποσύρῃται εἰς μοναχίαν καὶ ἐνδον τῶν τειχῶν τοῦ μοναστηρίου, ἀλλ' ἔμελλε κυρίως νὰ εἰσδύσῃ εἰς τὴν κοινωσίαν, εἰς τὸν λαόν, εἰς τὸν κόσμον, ἵνα ἐνεργήσῃ ἐπὶ τῶν ἡθῶν διὰ τοῦ παραδείγματος, διὰ τῶν ἐπ' ἀμβωνος διδασκῶν, διὰ τῶν παραινέσεων ἐπὶ τῆς πνευματικῆς ἔδρας, διὰ τῆς ἐν τοῖς Σχολείοις καὶ Πανεπιστημίοις διδασκαλίας κτλ.

Πάντοτε ἀποβλέποντες πρὸς ὑψηλοτάτους σκοποῦς, τὴν θεραπείαν τῶν ἀσθενῶν, ἀποτελοῦσαν κατ' ἀρχὰς μέρος τῶν καθηκόντων τοῦ τάγματος, παρεχώρησαν μετ' ὀλίγον εἰς ἄλλας θρησκευτικὰς κοινότητας ἀφιερωμένας ἀποκλειστικῶς εἰς τοῦτο τὸ φιλανθρωπικὸν ἔργον. Καὶ τῶντι ἅμα ἐφάνησαν τὰ θαυμαστά ἀποτελέσματα τῆς δραστηριότητος τοῦ τάγματος τῶν Ἰησοῦϊτῶν, οἱ Πάπαι ἀπένευμαν πρὸς αὐτοὺς προνόμια ὅπως διαφορητικὰ, οἷον τὰ προνόμια τῶν Προσαιτούντων Μοναχῶν καὶ τῶν ἐρημηριῶν, προσέτι νὰ ἦναι ἐλεύθεροι ἀπὸ τῆς δικαιοδοσίας τῶν ἐπισκόπων καὶ ἀπὸ παντὸς δασμοῦ, νὰ ἐκτελοῦν πνευματικὰς ὑπηρεσίας καὶ εἰς αὐτὰς τὰς ἐπαρχίας, καθ' ὧν εἶχον ἐκδοθῆ ἀφορισμοὶ, νὰ ἀπονέμωσι Ἀκαδημαϊκὰς τιμὰς, ὡς τὰ Πανεπιστήμια, νὰ ἐξασκοῦν τὴν βιβλιοκρισίαν κτλ. Ὁ Ἰγνάτιος Λουῖζας δέκα πέντε ἔτη προεδρεύσας τοῦ τάγματος καὶ μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ (τὴν 31 Ἰουλίου 1556) ἀναγορευθεὶς Ἅγιος ὑπὸ τοῦ Πάπα Γρηγορίου ΙΕ', ἐτι ζῶν εἶχεν ἰδεῖ τὴν διὰ τῶν δραστηριοτήτων ἱεραποστολῶν αὐτοῦ διάδοσιν τοῦ τάγματος καὶ εἰς τὰς ἀπωτάτας χώρας τῆς γῆς. Οἱ Ἰησοῦϊται κατὰ πρῶτον εὗρον ὑποδοχὴν εἰς τὴν Πορτογαλίαν, τῆς ὁποίας ἡ Κυβέρνησις παρεχώρησεν εἰς αὐτοὺς τὸ ἐν Κοιμβρα Πανεπιστήμιον· ὁ δὲ Φραγγίσκος Εἰθέρος ἐξήκολούθηε τὰς εἰς τὰς Ἀνατολικὰς Ἰνδίας ἱεραποστολικὰς του περιουδίας, καθιδρύσας καὶ σύλλογον εἰς τὴν πόλιν Γόαν.

Μέχρι τῶν Ἰαπωνίων νήσων εἶχε διαδοθῆ ὁ χριστιανισμὸς, συγχρόνως δὲ διεσπάρησαν οἱ Ἰησοῦϊται εἰς τὴν Βρασιλίαν, εἰς τὴν Αἰθιοπίαν, ὥστε ἦτο ἀξιοσημειώτόν τι θέαμα κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον, καὶ εἰς τὰ τέσσαρα μέρη τοῦ κόσμου, νὰ ἴδῃ τις τὰ μεγάλα ἀποτελέσματα τῆς Ἰησοῦϊτικῆς δραστηριότητος. Ἐν Ἰσπανίᾳ ἀμέσως ἀπέκτησαν οἱ Ἰησοῦϊται σταθερὰν διαμονήν· ὅχι ὅμως καὶ ἐν Γαλλίᾳ κατ' ἀρχὰς, ὅπου ὁ κλήρος καὶ τὸ Πανεπιστήμιον, ὡς καὶ τὸ κοινοβούλιον τῶν Παρισίων ἀντέπραττον κατ' αὐτῶν. Τούναντίον στερεωθέντες εἰς τὰς Κάτω Χώρας, καὶ εἰς τὴν Καθολικὴν Γερμανίαν, διεσπάρησαν καὶ μέχρι τοῦ κάτω Ῥήνου καὶ ἀκολούθως εἰς τὴν Βυαρίαν καὶ Αὐστρίαν· ὥστε ὅτε ἀπέθανεν ὁ Ἰγνάτιος τὸ τάγμα συνίστατο ἀπὸ δώδεκα ἐπαρχίας, ἕνεκα μὲν εἰς τὴν Εὐρώπην, καὶ τρεῖς εἰς τὰ ἄλλα μέρη τοῦ κόσμου, καὶ περιεῖχε μέλη πλείονα τῶν χιλίων.

Τὸν δὲ ἰδιαιτέρον του ἐσωτερικὸν διοργανισμὸν

ἔλαβε τὸ τάγμα κυρίως ἐπὶ τοῦ πρώτου διαδόχου τοῦ Ἰγνατίου, τοῦ Ἰσπανοῦ Ἰακώβου Λαϊνέζου, ἀνδρὸς πλουτισμένου μὲ μεγάλην πείραν τοῦ κόσμου, καὶ μὲ ἐξόχους ἀρετάς. Ἐν διαστήματι τῆς ἑνεαετοῦς ἀρχηγίας αὐτοῦ, ἀπὸ τοῦ ἔτους 1556—1565, ἐξηπλοῦτο ὅλον ἐν τὸ τάγμα εἰς τὰς Κάτω Χώρας καὶ εἰς τὸ Γερμανικὸν Κράτος, εἰσχωρήσαν καὶ εἰς τὴν Γαλλίαν διὰ βασιλικῆς ἀδείας μ' ὅλην τὴν ἀντίστασιν ἐκ διαφόρων μερῶν. Ὁ Λαϊνέζος ἔδωκεν ἰδίως εἰς τὸ τάγμα τὸ πολίτευμα αὐτοῦ, πολίτευμα ὅπως μοναρχικόν. Εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Ἀρχηγῶ, ἐδρεύοντος πάντοτε εἰς τὴν Ῥώμην, καὶ οὐδένα ἀναγνωρίζοντος κυρίαρχον ἐκτὸς τοῦ Πάπα, συνεκέντρουτο ἅπανα ἡ ἐπὶ τοῦ τάγματος ἐξουσία. Ἀμέσως μετὰ τὸν Ἀρχηγὸν ἦσαν οἱ προϊστάμενοι τῶν κατὰ μέρος ἐπαρχιῶν, οἱ ἐπαρχιακοὶ, ἔχοντες καὶ αὐτοὶ ἀπόλυτον ἐξουσίαν εἰς τὰς ἐπαρχίας αὐτῶν, ὅπως ὁ ἀρχηγὸς ἐπ' αὐτῶν καὶ ἐπὶ τοῦ ὅλου τάγματος τῶν Ἰησοῦϊτῶν. Εἰς τὴν ἱεραρχικὴν ταύτην πειθαρχίαν εἶποντο μετὰ τοὺς ἐπαρχιακοὺς οἱ πρόεδροι τῶν καταστημάτων, ἔνθα ἐδίδον τὴν ὁμολογίαν τοῦ τάγματος. οἱ διευθυνταὶ τῶν συλλόγων, καὶ οἱ προσετώτες τῶν καθεδρῶν. Ἄν καὶ ὅλη ἡ ἐξουσία, καὶ ἡ τελευταία ἀπόφασις εἰς ὅλας τὰς ὑποθέσεις τοῦ τάγματος ἀνέκειτο εἰς τὸν Ἀρχηγόν, καὶ ἐπ' ὄρω ζωῆς ἀπενέμετο ἡ θέσις αὐτῆ, ἐνῶ ὅλα τὰ λοιπὰ ἀξιώματα καὶ αἱ θέσεις κατὰ πᾶν τρίτον ἔτος ἐκ νέου ἀντικαθίσταντο. καὶ ὅμως ἀνάξιον τινὰ Ἀρχηγὸν ἠδύνατο νὰ πύσωσι τῆς ἀρχῆς, καὶ νὰ ζητῶσι παρ' αὐτοῦ λόγον τῶν πράξεών του· μολονότι κενὸν τοιοῦτον παράδειγμα δὲν μᾶς ἀναφέρει ἡ ἱστορία. Ὡς σύμβουλοι καὶ συνεπιθεωρηταὶ τρόπον τινὰ προσετίθεντο εἰς τὸν Ἀρχηγόν καὶ τινες συμπράκτορες, καθὼς ἐπίσης καὶ εἰς τοὺς ἐπαρχιακοὺς καὶ εἰς τοὺς προέδρους, ὄντες συνηθῶς ἐπτά. Ἡ δὲ θεμελιώδης ἰδέα ἐφ' ἧς ἐστηρίζετο ὁ διοργανισμὸς τοῦ τάγματος ἦτο τὸ νὰ ὑψώσωσι τὸν ἄνθρωπον, ἀπὸ τῶν περιορισμένων σχέσεων τοῦ οἰκογενειακοῦ βίου καὶ τῆς πολιτείας, εἰς ἀνώτερον τινὰ βαθμὸν πνευματικῆς καὶ χριστιανικῆς κοσμοπολιτείας. Ὅστις ἅπασι καταγράφεται εἰς τὸ τάγμα τῶν Ἰησοῦϊτῶν λογίζεται νεκρὸς ὡς πρὸς τὴν οἰκογένειαν, τὴν πατρίδα, καὶ τὸ ἔθνος αὐτοῦ, καὶ πρὸς πᾶν εἴτι ἔχει πολῦτιμον ἀνήκει ὅπως καὶ μόνον εἰς τὸ τάγμα, εἰς ὃ πρέπει νὰ ἀφιέρωσῃ ὅλας του τὰς δυνάμεις καὶ τὰς κλίσεις. Ἐκτοτε ἀντὶ τοῦ σωματικοῦ πατρὸς παρουσιάζεται εἰς αὐτόν ὁ γενετὴς τοῦ ὑψηλοτέρου πνευματικοῦ βίου, ἀντὶ δὲ τοῦ ἔθνους, ἡ χριστιανικὴ κοσμοπολιτεία. Μετὰ τὴν τυπικὴν ἐκπαίδευσιν, διαρκούσαν ἔτη τινὰ, τελευταῖον γίνεται παραδεκτὸς ὡς μέλος εἰς μίαν ἐκ τῶν διαφόρων τάξεων τοῦ τάγματος. Αἱ τάξεις δὲ αὐταὶ εἶναι· 1) ἡ τῶν κυρίως Ἰησοῦϊτῶν, ὀρκιζομένων καὶ εἰς τὰς τέσσαρας ὑποσχέσεις τοῦ τάγματος, ἀφ' ὧν μόνον δύνανται νὰ κατέχωνται καὶ αἱ ἀνώτεροι θέσεις τοῦ τάγματος, καὶ τῶν ὁποίων ὁ ἀριθμὸς πάντοτε εἶναι πολλὰ μικρὸς ὡς πρὸς τὰ λοιπὰ μέλη τοῦ τάγματος, μόλις τὸ 25ον. ἡ τὸ 50ον. μέρος τῆς ὅλης κοινότητος 2) ἡ τάξις τῶν

συμβοθηῶν διαιρουμένων εἰς πνευματικούς, ὀρκιζομένους ἐπίσης καὶ εἰς τὰς τέσσαρας ὑποσχέσεις, καὶ ὁμοτίμους μὲ τοὺς τῆς αἰῆς τάξεως, καὶ εἰς κοσμικούς, ὀνομαζομένους καὶ *συμβολιωμένους*, ἡ ἀδιαφόρους· 3) ἡ τάξις τῶν σχολαστικῶν, ἐπαγγελιομένων τὴν ἐκπαίδευσιν τῆς νεολαίας, καὶ 4) ἡ τῶν δοκιμῶν. Κατὰ τὰς διαφόρους ταύτας τάξεις κατοικοῦσι καὶ εἰς ἰδιαιτέρα καταστήματα, κυβερνῶμενοι ἀπὸ τοὺς προέδρους καὶ ἀνωτέρους αὐτῶν. Δύο ἔτη πρέπει νὰ διαμένωσιν εἰς τὴν τάξιν τῶν δοκιμῶν, ἕνεκα δὲ ἔτη ἀπαιτοῦνται συνήθως εἰς τὰς ἀκαδημαϊκὰς σπουδὰς, καὶ ἐν ἔτος ἀκόμη πρὸς δοκιμὴν πρὶν ἢ ὀρκισθῶσι τὰς κυρίας ὑποσχέσεις, ὥστε δώδεκα περίπου ἔτη ἀπαιτοῦνται διὰ νὰ γίνῃ τις παραδεκτὸς εἰς τὴν τάξιν τῶν κυρίως Ἰησοῦϊτῶν. Οὗτοι, οἱ κυρίως Ἰησοῦϊται λεγόμενοι, ζοῦν εἰς τὰς οἰκίας των ἀπὸ ἐλεημοσύνας. Εἰς δὲ τοὺς συμβοθητοὺς καὶ τοὺς σχολαστικούς εἶναι συγγωρημένον νὰ ἔχωσι δημοσίως προσόδους, ἀλλ' ἡ διαχείρησις αὐτῶν ἀνήκει μόνον εἰς τοὺς κυρίως Ἰησοῦϊτας, οἱ ὅποιοι δύνανται νὰ βοηθῶνται καὶ ἀπὸ κοσμικοὺς συμβοθητοὺς τοὺς ἀδυσφόρους λεγόμενους. Ἀλλὰ τότε ὄφειλον αὐτοὶ ὅλην τὴν ἐνέργειαν νὰ ἀφιερῶσωσιν εἰς τὸ τάγμα, καὶ οὐδὲν ἄλλο ἔργον νὰ ἐπαγγέλλωνται. Οἱ νόμοι τῶν Ἰησοῦϊτῶν ἀποδεικνύουσι μετ' ὁποίας περιουσίας καὶ σοφίας ἐκυβερνᾶτο καὶ συνείχετο ἡ πνευματικὴ αὐτῆ κοινότης, καὶ ἡ ἀρχικὴ νομοθεσία ἐμφαίνει προδήλως ἀξιόλογα προτερήματα, ὅπως ἀντίθετα εἰς τὰς μεταγενεστέρους τροποποιήσεις καὶ παρεκτροπὰς, αἱ ὁποῖαι βαθμηδὸν παρεξέφεραν πρὸς μεγίστην βλάβην τοῦ τάγματος. Κατ' ἀρχὰς ὄφειλον ἦν τῶς ἄνθρωποι περιορισμένον νοῦς, ἀνάπηροι, ἀσθενεῖς, μοχθηροὶ, καὶ δεισιδαιμόνες νὰ ἀποβάλλωνται τοῦ τάγματος, μόνον σοφοὶ, δραστήριοι καὶ αὐστηροὶ ἠθικῆς ἄνδρες ἠδύνατο μετὰ ἐπανηλυμμένας δοκιμὰς νὰ γίνωνται παραδεκτοὶ εἰς τὴν κλάσιν τῶν κυρίως Ἰησοῦϊτῶν. Εἰς οὐδένα ἐπετρέπετο νὰ ἔχῃ ἀξιώματα καὶ θέσεις ἐκτὸς τοῦ τάγματος· κανεὶς τῶν Ἰησοῦϊτῶν δὲν εἶχε τὴν ἀδειαν νὰ ζῇ εἰς τὰς βασιλικὰς αὐλὰς, κανεὶς δὲν ἠδύνατο νὰ ἐξασκῇ ὀποιανδήποτε βιομηχανίαν, ἢ γεωργίαν, ἢ ἐμπόριον, ἢ ἄλλως πολιτικὸν τι ἐπιτήδευμα. Κατὰ τὴν δεκάτην ὀγδόην ὅμως ἑκατονταετηρίδα πολλὰ τῶν διατάξεων τούτων εἶχον παραμεληθῆ ὅχι ἀνευ μεγάλης βλάβης τοῦ τάγματος.

Ὁ τρίτος Ἀρχηγὸς τοῦ τάγματος τῶν Ἰησοῦϊτῶν, ὁ Φραγγίσκος Βοργίας, ἐκ τῆς Βελεγκίας τῆς Ἰσπανίας (ἀπὸ τοῦ ἔτους 1565—1572) ἐπεχείρησε τὴν ἐπὶ τοῦ Λαϊνέζου χαλαρωθεῖσαν αὐστηρότητα νὰ ἀποκαταστήσῃ πάλιν, ὅπως ὑπῆρχεν καὶ ἐπὶ τοῦ Ἰγνατίου Λουῖζα. Ἐψεγε πικρῶς ὅτι μέλη τινὰ τοῦ τάγματος ἀνεμίγνυντο εἰς πολιτικὰς ὑποθέσεις, καὶ ἕνεκα τῆς σπουδῆς τῶν ἐπιστημῶν παρημέλουν τὴν θεραπείαν τῶν θρησκευτικῶν καὶ ἀπηγόρευσε τὸ νὰ προχειρίζωνται ἐπίσκοποι ἐκ τῶν Ἰησοῦϊτῶν. — Μετὰ τὸν Ἐβερχάρδον Μερκουριανὸν (ἀπὸ τοῦ 1573—1586) τὸν ἐκ Λουξεμβούργης ἐξελέθη ἀρχηγὸς τοῦ τάγματος ὁ Νεαπολίτης Κλαύδιος Ἀκουαβίβας πρὸς 3.

εδρεύσας 35 σχεδόν ἔτη. Εἰς τούτον τὸν περίφημον ἀρχηγὸν χρεωστεῖται ὁ ἰδιαιτέρος ὀργανισμὸς τῶν σχολείων τῶν Ἰησοῦϊτῶν, καὶ ἡ ἐποχὴ τοῦ Ἀκουαβίδου ὡς πρὸς τὴν ἱστορίαν τῶν Ἰησοῦϊτῶν εἶναι μία τῶν ἀξιολογωτέρων αὐτῆς ἐποχῶν. Ἐνταῦθα μόνον ὀλίγα τινὰ τὰ οὐσιωδέστερα θέλομεν σημειώσαι διὰ βραχείων. Ἐπ' αὐτοῦ ἐσχηματίσθησαν παρὰ τοῖς Ἰησοῦϊταῖς πολυάριθμα τάγματα ἱεραποστολῶν πρὸς καταπολέμησιν τοῦ Προτεσταντισμοῦ, καὶ διεσπάρησαν εἰς τὰς Βορείους ἐπικρατείας τῆς Ἑυρώπης, εἰς τὴν Πολωνίαν, Λιθουανίαν καὶ Τρανσυλβανίαν, ὅπου ἡ ἐκκλησιαστικὴ μεταρρυθμισίς εἶχε καταλίψει ὁλως τὸν Καθολικισμόν. Ταυτοχρόνως ὁ Ἰησοῦϊτης Ποσειβίνος ἐλθὼς εἰς Σουηδίαν καὶ προστατεύμενος ὑπὸ Καθολικῆς Κυβερνήσεως, ἀνεδέχθη τὴν ἐντελῶς προτεσταντικὴν χώραν νὰ ἐπαναγάγῃ εἰς τὸν Καθολικισμόν. Ἐπὶ τούτῳ καθιδρύθη ἐν Στοκχόλμῃ Πανεπιστήμιον, ἐν ᾧ ἐμελλον νὰ διδάξωσιν Ἰησοῦϊται καθηγηταί. Ἄλλ' εἰς τὴν μεταπολίτευσιν τοῦ 1607 ἔτους ὄχι μόνον οἱ Ἰησοῦϊται, ἀλλ' ἐν γένει οἱ Καθολικοὶ ἐξωρίσθησαν ἐκ τῆς Σουηδίας ὀλίγα δ' ἔτη πρότερον ἡ βασίλισσα Ἐλισάβετ εἶχεν ἐξορίσει (τὸ 1602) διὰ βασιλικῆς διαταγῆς ἀπὸ τῆς Ἀγγλίας τὸ τάγμα τῶν Ἰησοῦϊτῶν. Ἐπίσης καὶ ὁ τῆς Τρανσυλβανίας ἡγεμὼν Χριστόφορος Βαθορῦς, καὶ τοῖ φίλος τῶν Ἰησοῦϊτῶν, ἀναγκασθεὶς ἀπὸ τοῦ βουλευτῆς εἶχεν ἀπαγορεύσει εἰς αὐτοὺς (τὸ ἔτος 1588) τὴν ἐν τῇ χώρᾳ αὐτοῦ διαμονήν. Ἰδίως δὲ δυστυχῆς ἦεν ἡ κατάστασις τῶν Ἰησοῦϊτῶν ἐν τῇ Ρωσίᾳ, ὅτε ὁ Ψευδοδημητρίος, ὁ προσπαθῆσας νὰ εἰσάξῃ τὴν Καθολικὴν θρησκείαν παρὰ τοῖς Ρώσοις, ἐγένει ἐκπτώτος τοῦ θρόνου, καὶ οἱ Ἰησοῦϊται, ὡς καὶ οἱ Πολωνοὶ, ἐδιώχθησαν ἀπ' ὅλον τὸ Ρωσικὸν Κράτος. Ἄλλ' ὄχι μόνον αἱ Προτεσταντικαὶ καὶ αἱ Ὀρθόδοξοὶ Κυβερνήσεις δὲν ἠνείχοντο τοῖς Ἰησοῦϊταῖς ἐνεκα τῆς προσηλυτομανίας αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς Καθολικὰς ἐπικρατείας ἀπέκτισαν ἤδη ἐχθρούς καὶ ἤρχισαν νὰ καταδιώκωνται. Μάλιστα δὲ ἐγέναν μισητοὶ ἐν τῇ Γαλλίᾳ ὅπου κατηγοροῦντο πικρῶς διὰ τὰς ἐπικινδύνους διδασκαλίας αὐτῶν, ἰδίως δὲ ὡς εὐνοϊκὴν διάθεσιν τρέφοντες πρὸς τὰς κατὰ τῶν βασιλέων συνωμοσίας. Ὅσα κακουργήματα ἐπραττον οἱ μαθηταὶ τῶν Ἰησοῦϊτῶν, ἢ οἱ κατὰ μέρος Ἰησοῦϊται ἀνεφέροντο εἰς ὄνειδος ὀλοκλήρου τοῦ τάγματος. Τὸ Πανεπιστήμιον καὶ τὸ Κοινοβούλιον τῶν Παρισίων ἐξέβιασαν τὴν ἐξορίαν τῶν Ἰησοῦϊτῶν καὶ ὁ Ἡρόδικος Δ' ἐξέδωκε τὸ ἔτος 1595 περὶ τούτου διαταγὴν, τὴν ὁποῖαν μόλις μετὰ ἑνῆς ἔτη κατὰ παράκλησιν τοῦ Πάπα ἀντεκατέστησεν εὐνοικωτέρα διαταγὴ, μ' ὅλην τὴν ἀντίστασιν τοῦ Παρισίου Κοινοβουλίου. Ἐν δὲ τῇ Βενετίᾳ ἐπειδὴ εἰς τὰς μετὰ τῆς Βενετικῆς δημοκρατίας διενέξεις τοῦ Πάπα Παύλου Ε' οἱ Ἰησοῦϊται, κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ τάγματος αὐτῶν, εἰς τὰς Παπικὰς διαταγὰς ὑπέκουν μᾶλλον ἢ εἰς τὴν Κυβέρνησιν, ἀπέβλήθησαν ἀπὸ τῶν ὀρίων τῆς δημοκρατικῆς ἐπικρατείας, καὶ ἡμίσειαν ἑκατονταετηρίδα ἔμειναν ἐξοριστοὶ αὐτῆς, μέχρις οὗ ὁ Πάπας Ἀλέξανδρος Ζ' κατώρθωσε νὰ τοῖς δοθῇ

ἡ ἀδεια νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς αὐτήν. Ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Ἀκουαβίδου πίπτει ὡσαύτως ἡ ἐν Ἰαπωνίᾳ δραστηριότης ἐνέργειαι τῶν Ἰησοῦϊτῶν, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ καταδιωγμοῦ τῶν ἐκείσε Χριστιανῶν. Ἐν τούτοις μ' ὅλους τοὺς ἀλλεπαλλήλους καταδιωγμοὺς θαυμασίαν αὐξήσιν ἔλαβε τὸ τάγμα, ὥστε κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς 17ης ἑκατονταετηρίδος ἠριθμοῖ ὑπὲρ τὰς 30 ἐπαρχίας, καὶ περὶ τοὺς 300 Συλλόγους, καὶ μέλη περὶ τὰς 14 000. Τὰς δὲ κατὰ τούτον τὸν χρόνον καὶ ἀκολουθοῦσας πράξεις αὐτῶν εἰς τὰς ἱεραποστολικὰς αὐτῶν ὁδοιπορίας εἰς Ἀθησινίαν, Ἀφρικὴν, Ἀσίαν, Ἀμερικὴν, Βρασιλίαν, Κίναν, καὶ Ἰαπωνίαν παραλείπομεν ἐνταῦθα νὰ ἀναφέρωμεν.

Μετὰ τὴν Ἀκουαβίδαν κατὰ τὸ διάστημα τῆς 17 καὶ τῆς 18 ἑκατονταετηρίδος προσηρῆθησαν ἀλληλοδιαδόχως πολλοὶ ἀρχηγοὶ ὀλιγωτέρου λόγου ἀξιοὶ μέχρι τοῦ 1773 ἔτους, ὅτε κατηργήθη τὸ τάγμα, ἐπαριθμοῦν μέλη περὶ τὰς 23000, μετὰ τῶν ὁποίων περὶ τὰς 12000 ἱερεῖς, διεσπαρμένα εἰς 39 ἐπαρχίας, εἰς 24 καταστήματα ὁμολογητῶν (professhausern) εἰς 669 Συλλόγους, εἰς 61 καταστήματα δοκιμῶν, εἰς 176 Συμινάρια, 335 ἑδρας καὶ εἰς 273 ἀποστολάς, ἐνῶ κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς 18 ἑκατονταετηρίδος εἶχε 35 ἐπαρχίας, 33 καταστήματα ὁμολογητῶν, περὶ τοὺς 600 συλλόγους, 100 συμινάρια, 160 ἑδρας, καὶ ὑπὲρ τὰς 100 ἀποστολάς, μέλη δὲ περὶ τὰς 18000. Ἄλλὰ πρὶν νὰ διαλάβωμεν περὶ τῆς καταργήσεως καὶ ἀποκαταστάσεως αὐτῶν, ὀλίγα τινὰ μέλλομεν νὰ εἰπώμεν περὶ τῶν Ἀξιωματῶν αὐτῶν.

Ἄν καὶ οἱ Ἰησοῦϊται ἐν γένει ἦσαν θερμοὶ ὑπερασπισταὶ καὶ ὁπαδοὶ τῆς Καθολικῆς θρησκείας, καὶ πάντοτε ἐκήρυττον ὅτι ὅσα κατακρίνει καὶ ἀπορρίπτει ὁ Πάπας, τὰ ἀποδοκιμάζουν καὶ αὐτοὶ, μολαταῦτα καὶ τὸ σῶμα ὅλον, καὶ τὰ καθ' ἕκαστα μέλη τῶν τάγματος ἀποφάνοντο ὄχι ὀλίγας δογματικὰς ἀρχὰς, αἱ ὁποῖαι δὲν ἦσαν ἐπι διακεκριμένα ὡς ἐμμεδερθεολογικαὶ, ἢ τὰ κοινῶς παραδεδομένα δόγματα ἐθεώρουν ὑπὸ διαφορικῆν ἐποψίν, ἰδιαιτέραν τινὰ ἔνοιαν ἀποδίδοντες εἰς αὐτά. Ἄλλ' οὐ μόνον εἰς τὴν δογματικὴν Θεολογίαν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν μετὰ ταύτης στενῶς συνδεδεμένην Ἠθικὴν ἐπιστήμην ἐξέφερον ἀξιώματα, τὰ ὁποῖα διήγειρον μεγάλα προσκομματα. Ὡς πρὸς τὰς δογματικὰς ἐριδας αὐτῶν περὶ Χάριτος, καὶ τῆς ἐκ τῆς Χάριτος βοήθειας, περὶ τῆς ἐλευθέρου βουλήσεως κτλ. παραλείπομεν ἐνταῦθα νὰ ἀναφέρωμεν. Ἰδίως δὲ οἱ Δομινικανοὶ, οἱ κυριώτεροι ἀντίπαλοι τῶν Ἰησοῦϊτῶν, ἐπολέμουν αὐτοὺς, ὅτι ἐπιστρέφοντες τοὺς ἐθνικοὺς εἰς τὴν θεογνωσίαν ἐσυμμορφοῦντο ὑπὲρ τὸ δέον μετὰ τὴν ἔθνη, ἐθιμα, καὶ τὴν γλῶσσαν αὐτῶν, ὥστε ἡ χριστιανικὴ θρησκεία ἐξωτερικῶς ἐθνικὴν σχεδὸν μορφήν ἐλάμβανεν, ὅθεν ὁ Πάπας Κλήμης ΙΑ' ἐξέδωκεν ἰδιαιτέραν βούλλαν κατὰ τῆς τοιαύτης πρὸς τὰ ἐθνικὰ ἔθιμα συμμορφώσεως τῶν Ἰησοῦϊτῶν. Ἐπίσης ἀπηγορεύθη ἀπὸ τὴν Ρωμαϊκὴν καθέδραν ἢ ὑπὸ τῶν Ἰησοῦϊτῶν εἰσαχθεῖσα ἐγγράφος, εἴτε διὰ τρίτου προσώπου γινόμενη ἐξομολόγησις. Ἄλλὰ καὶ αἱ περὶ τῆς φιλοσοφικῆς ἀ-

μαρτίας (*) διδασκαλαὶ αὐτῶν, διακρινόμενης ἀπὸ τὰς θεολογικὰς εἴτε ἀληθεῖς ἀμαρτίας καθὼ συνοδευόμενας ταύτας μὲν τὴν συνείδησιν τῆς παραβάσεως τῶν θεῶν καὶ ἐκκλησιαστικῶν διατάξεων, διήγειραν μεγάλα σκάνδαλα. Κυρίως δὲ κατηγοροῦντο οἱ Ἰησοῦϊται ὡς εὐνοῦντες χαλκράν τινὰ ἠθικὴν, καὶ ἰδίως διὰ τοῦ ἀξιώματος « οὐκ ἔστι ὁ σκοπὸς δικαιοῦναι τὰ μέσα » καταστρέφοντες πᾶσαν ἠθικὴν. Εἶναι ἀληθινόν ὅτι οἱ ἀντίπαλοι τῶν Ἰησοῦϊτῶν ὑπέπεσαν καὶ εἰς ὑπερβολὰς διὰ νὰ τοὺς κάμωσι μιστοὺς εἰς τὸν λαόν, καὶ διὰ παντοίων μέσων νὰ τοὺς ἀφαιρέσωσι τὴν κοινὴν ὑπόληψιν, ἀλλ' οὐδὲν ἤττον εἶναι ἀναπόρρητον ὅτι μετὰ τῶν Ἰησοῦϊτῶν ἐυρέθησαν πολλοὶ ἀποφαινόμενοι ἀξιώματα ἐπικινδύνα καὶ ὀλέθρια εἰς τὴν Ἠθικὴν, τὰ ὁποῖα ἂν καὶ δὲν ἐπηρεστάτευσεν τὸ τάγμα ὅλον, μολοντούτο δὲν ἐξέφρασε τὴν δυσῆσκειαν καὶ ἀποδοκιμασίαν αὐτοῦ τὸσον ἰσχυρῶς, ὥστε νὰ ἀφαιρέσῃ ἀπὸ τὰς χεῖρας τῶν ἀντιπάλων αὐτοῦ πᾶν ὄπλον, δι' οὗ ἠδύνατο νὰ τὸ προσβάλῃ. Τοιοῦτος ἐπικινδύνος ἠθικολόγος ὑπῆρξεν ὁ Διμαῖος, ὀνειδιζόμενος ὅτι εἰς τὸ θεολογικὸν σύγγραμμα αὐτοῦ ὑπερασπίζεται εἰς τινὰς περιπτώσεις τὸν ἐκ προθέσεως φόνον ἀλλὰ πολὺ πρότερον ὁ Αὐγουστίνος Ναβαρρέος εἶχεν ἀποφανθῆ ὅμοιον τι ἀξίωμα ἐπίσης κατηγορεῖται καὶ ὁ Βενυῦς ὅτι ἐν τῷ βιβλίῳ αὐτοῦ ἐπιγραφόμενῳ « Summe der Sünden » παρεδέχθη πραγματικῶς χαλκρωτάτην τινὰ ἠθικὴν ὁ δὲ Κασενέδιος, ὅτι ἐδίδασκε τὴν εἰς τινὰς περιπτώσεις ἐπικινδυνωτάτην ἀρχὴν, ὅτι ἡ ἠθικὴ ἀξία πάσης πράξεως κρέμαται ἀπὸ τὴν προαίρεσιν καὶ τὸ φρόνημα τοῦ πράττοντος, καὶ πολλοὶ ἄλλοι Ἰησοῦϊται ὀνομαστικῶς ἀναφέρονται ὡς ἰδρυταὶ καὶ ὑπερασπισταὶ δικαίων ἐπικινδύνων ἠθικῶν ἀρχῶν ὅσον ὅτι δύναται τις νὰ παραβῇ τὸν ὄρκον καὶ τὴν ὑπόσχεσιν αὐτοῦ, ἐν ὀρκιζόμενος εἶχε κατὰ νοῦν τὴν ἐναντίαν περίπτωσιν, εἴτε μετ' ἄλλας λέξεις, ἂν ἐφρόνει ἐσωτερικῶς ἐν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ τὸ ἐναντίον τοῦ ὅ,τι ὠμολόγει ἢ ὠμυεν ἐξωτερικῶς διὰ στόματος, ὅτι εἰς πᾶσαν πράξιν ἐξεταστέα ἡ τάσις τῆς προαιρέσεως κτλ. Ἀπὸ δύο ὁμοῦ κυριώτερας κατηγορίας πρέπει νὰ θεωρήσωμεν ὀλοτελῶς ἐλεύθερον τὸ τάγμα τῶν Ἰησοῦϊτῶν δὲν νομίζομεν ἀληθές, πρῶτον ὅτι ὁ Ἰησοῦϊτης εἶχε καθῆκον νὰ ὑπυκούσῃ εἰς ὅποιανδήποτε περίστασιν εἰς τὸν προϊστάμενόν του, ἂν καὶ θανάσιμον ἀμαρτίαν ἤθελε τὸν διατάξει ὁὗτος ἐν ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ καὶ τῆς ἀπολύτου ὑποταγῆς, καὶ δεῦτερον ὅτι οἱ Ἰησοῦϊται τὴν δολοφονίαν εἰς τινὰς περιπτώσεις ἐθεώρουν ὡς συγχωρητέαν, τὴν δὲ τυραννοκτονίαν καὶ ἐσύζινον. Ἡ περὶ τυραννοκτονίας διδασκαλία ἤδη ἀπὸ τῆς 13 ἑκατονταετηρίδος εἶχε γίνεαι ἀν-

τικείμενον ἔριδος μεταξὺ τῶν σοφῶν. Ἰδίως δὲ ἐν τῇ Γαλλίᾳ εὖρε καὶ ὑπερασπιστὰς καὶ ἀντιπάλους, μάλιστα ἀφ' οὗ ὁ Ἰωάννης Πάρθος κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς 15. ἑκατονταετηρίδος δημοσίως ἐξέφρασε τὴν περὶ τούτου γνώμην του. Περὶ δὲ τὰ τέλη τῆς 16 ἑκατονταετηρίδος καὶ κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς 17 ἑκατονταετηρίδος ἀνεμίχθησαν εἰς τὰς ἔριδας ταύτας καὶ οἱ Ἰησοῦϊται, καὶ ἐνῶ ἱκανοὶ εἶς αὐτῶν ὑπερασπίζοντο τὴν περὶ τυραννοκτονίας γνώμην, ἄλλοι πλείστοροι τὴν ἐπολέμουν σφοδρῶς. Καὶ βεβαίως τὸ ἀντικείμενον τοῦτο οὐδὲν ἤθελε βλάψῃ τὴν ὑπόληψιν ὀλοκλήρου τοῦ τάγματος, καὶ οὐδ' αὐτοὶ οἱ σφοδρότατοι ἀντίπαλοι τῶν Ἰησοῦϊτῶν ἤθελον δυνήθῃ νὰ ἔχωσι τοῦτο ὡς ἐπιχείρημα κατ' αὐτῶν, ἐὰν ὁ Μαριάνας εἰς τὸ σύγγραμμά αὐτοῦ de rege et regis institutione, Tolet. 1599. δὲν ἤθελε προχωρῆσαι ἐπιπεραιτέρω, δι' ἄσχυριζόμενος ὅτι εἰς τινὰς περιπτώσεις εἶναι συγχωρητέον εἰς τὸν ἰδιώτην νὰ φρονεῖ ἕναν ἐπὶ τῆς κυβερνήσεως τῆς πατρίδος του προϊστάμενον Τύραννον. Ἐπειδὴ δὲ κατ' αὐτοὺς ἐκείνους τοὺς χρόνους ἐφάνησαν ὅτι εἰς τὰς συνωμοσίας καὶ πρὸς δολοφονίαν ἀπειρίας τοῦ Ἰακώβου Κλήμεντος, τοῦ Βαρριέρου, τοῦ Ἰωάννου Χαλέτου ὑπῆρχον ὡς μέλη καὶ Ἰησοῦϊται, ἐνεκα τῶν καιρικῶν τούτων περιστάσεων ἡ περὶ τυραννοκτονίας διδασκαλία ἔλαβε σημασίαν τινὰ. Καὶ τῶντι αἱ πράξεις ἐφαίνοντο ὑποστηρίζουσαι τοὺς λόγους ὅπου συνέβαιναν συνωμοσίαι τις κατὰ τῆς ζωῆς τοῦ βασιλέως, ἐπρεπε καὶ οἱ Ἰησοῦϊται νὰ ἔχωσι μέρος εἰς αὐτήν. Μετὰ ταῦτα ὁ ἀρχηγὸς τοῦ τάγματος ἀπηγόρευσε μὲν αὐστηρῶς εἰς τοὺς ἐρίζοντας Ἰησοῦϊτας οἰονδήποτε δι' ἄσχυρισμὸν περὶ τῆς τυραννοκτονίας, ἀλλ' ἡ ἀπαγόρευσις αὕτη δὲν ἀπικατέστη τὴν ἀγαθὴν φήμην τῶν Ἰησοῦϊτῶν.

Ἡ ἐπιστημονικὴ ἐκδολεῖσις τῶν Ἰησοῦϊτῶν εἰς τὴν Θεολογίαν, καὶ σχεδὸν εἰς ὅλους τοὺς κλάδους τῶν ἄλλων ἐπιστημῶν εἶναι μέγισται εἰς ἕκαστην ἐποχὴν ἐπλούτει τὸ τάγμα αὐτῶν ἀπὸ σοφοῦ καὶ ἐξόχου ἀνδρα· ἀλλ' ἐνταῦθα μὴ δυνάμενοι χάριν συντομίας οὐδὲ τῶν περιφημοτάτων τῶν ὀνομάτων νὰ ἀναφέρωμεν, παραπιμπόμενοι εἰς ἰδιαιτέραν περὶ τούτου πραγματείαν « Smets, Was that der Jesuiten—Orden für die Wissenschaft? Aach. 1834. »

Τὸ ἐπιστημώτατον πανεπιστήμιον τῶν Ἰησοῦϊτῶν ἦτο, καὶ εἶναι τὸ ἐν Ρώμῃ Collegium Romanum, ἰδρυθὲν ὑπὸ Πάπα Γρηγορίου ΙΓ', καὶ ἀνακαινισθὲν ὑπὸ τοῦ Πίου Ζ'. Ἐχει πέντε καθηγητὰς διὰ τὴν Θεολογίαν, πέντε διὰ τὰ Μαθηματικὰ καὶ τὴν Φυσικὴν, τέσσαρας διὰ τὰς ὠραίας τέχνας, ἕξ διὰ τὴν Ρωμαϊκὴν Φιλολογίαν, ἕξ διευθυντὰς, τούτεστιν ἕνα διὰ τὸ Ἀρχαιολογικὸν Μοῦσεϊον, καὶ πέντε διὰ τὸ Ἀστεροσκοπεῖον, ἐν ᾧ ὁ Γαλιλαῖος ἐκματε τὰς πρώτας αὐτοῦ ἀνακαλύψεις, καὶ ἑρῶρους διὰ τὸ Μοῦσεϊον τῆς Φυσικῆς Ἱστορίας, καὶ διὰ τὰς ἀρχαιοτήτας. Ἡ δὲ Νομικὴ καὶ ἡ Ἰατρικὴ ἦσαν καὶ εἶναι ἀποκεκλεισμένοι ἀπὸ τὸ ἀνώτερον τοῦτο ἐκπαιδευτικὸν κατάστημα. Κατὰ τὴν παρούσαν αὐτοῦ κατὰ-

(*) Ἡ λέξις αὕτη εἶναι πλάσμα τῆς Ἰησοῦϊτικῆς Ἠθικῆς· ἐνοῦσαι δὲ ὑπὸ τὴν λέξιν ταύτην τοιαύτην τινὰ ἀμαρτίαν, ἣτις δὲν δύναται νὰ λογισθῇ ὡς ἀμαρτία εἰς τὸν πράξαντα, καθότι δὲν τὴν ἐπραξεν οὗτος μετ' ἐπιθέσεως νὰ καθυβρίσῃ τὸν θεόν. Ἐνοεῖται δι' εἰκόθεν ὅτι κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον δύναται νὰ δικαιολογῶνται ὅλαι αἱ ἀμαρτίαι, ἀρκεῖ μόνον νὰ ἀπολογηθῇ ὁ πράξας ὅτι δὲν τὰς ἐπραξεν μετ' ἐπιθέσεως νὰ καθυβρίσῃ τὸν θεόν.

στασιν λέγεται ότι επαριθμεί ὑπὲρ τοὺς 1100 φοιτητάς, κεχωρισμένους εἰς τρία τμήματα, εἰς γλώσσας, εἰς τὰς κλασικὰς σπουδὰς καὶ εἰς Ῥητορικὴν. Τὸ τμήμα τῶν γλωσσῶν διαιρεῖται εἰς τὸ Ῥωμαϊκὸν καὶ εἰς τὸ Καρχηδονιακόν· τὸ τῶν κλασικῶν σπουδῶν διαιρεῖται εἰς τέσσαρας σχολὰς, καὶ τὸ τῆς Ῥητορικῆς, εἰς τέσσαρας Ἀκαδημίας. Ἀπαντες οἱ καθηγηταὶ εἶναι Ἰησουῖται.

Τῆς καταργήσεως τοῦ τάγματος τῶν Ἰησουϊτῶν προηγήθη ἡ καταδιώξις ἀπὸ τὰς διαφόρους Καθολικὰς χώρας τῆς Εὐρώπης. Πολυεῖδεις ἦσαν αἱ αἰτίαι, ἀφ' ὧν παρεκινήθησαν αἱ κυβερνήσεις, ἰδίως δὲ αἱ Βουρβονικαὶ αὐλαὶ, ἐν αἷς μεγάλῃ ἐπιρροῇ εἶχον οἱ Ἰησουῖται ὡς Πνευματικοὶ καὶ διδάσκαλοι τῆς βασιλικῆς οἰαγενείας, νὰ λάβωσι δυσμενεῖς διαθέσεις πρὸς αὐτοὺς. Ἡδὴ οἱ Ἰανсениσταὶ εἶχον προσβάλει διαφιροτρόπως τὴν ὑπόληψιν τῶν Ἰησουϊτῶν, αἱ δὲ πλήρεις διαβολῆς ἐπιστολαὶ τοῦ Πασχάλου εἶχον ὑποσκάψει τὰ θεμέλια τοῦ τάγματος. Πρὸ πάντων ὁ μὲν ἦτο δυσμενὴς εἰς τὸ τάγμα τῶν Ἰησουϊτῶν ἡ πρὸς τὸν θεῖον τῆς 18 ἑκατονταετηρίδος, τῆς ἐποχῆς τοῦ λεγομένου φωτισμοῦ, καὶ τοῦ Γαλλικοῦ ἐγκυκλοπαιδισμοῦ. Ἄνευ τῆς ἀπομακρύνσεως τῶν Ἰησουϊτῶν ἀπὸ τὰ Σχολεῖα καὶ τὰ Πανεπιστήμια ἀδύνατον ἐφαίνετο νὰ τελεσφορῇ ἡ *Prorodos*· οἱ δὲ Ἰησουῖται, ἀρχίσαντες ἤδη νὰ παρεκτραπῶσιν ἀπὸ τοὺς ἀρχικούς κανόνας καὶ νόμους τοῦ τάγματος, καὶ ἀνασχολούμενοι μὲ πλεῖστα βιωτικὰ ἐπιτηδεύματα, παρεῖχον εἰς τοὺς πολυαριθμούς ἀντιπάλους αὐτῶν τὰ ὄπλα εἰς χεῖρας. Οἱ ὑπουργοὶ τῶν Καθολικῶν αὐλῶν ἐνόμισαν ὅτι δύνανται τὴν τάσιν τῶν ἐγκυκλοπαιδιστῶν νὰ μεταχειρισθῶσιν ὡς κατάλληλον μέσον πρὸς ἐξασθένησιν καὶ ἀραίρεσιν τῆς ἐπὶ τῶν βασιλείων ἐπιρροῆς τῶν Ἰησουϊτῶν, ὠφελούμενοι ἀπὸ πᾶσαν ἀθυναμίαν, ἀπὸ πᾶν παραμικρὸν ἐλάττωμα τοῦ τάγματος, ἵνα κάμωσιν αὐτὸ ὑποπτον, καὶ τὴν ἐκ τῆς πολιτείας ἀπομακρύνωσιν αὐτῶν παριστῶντες ὡς εὐδαιμονίαν τῆς ἐπικρατείας. Ὅτι οἱ Γάλλοι Ἰησουῖται ἐδίδον τραπεζικὰ συναλλάγματα, καὶ διὰ τῆς χρεωκοπίας τοῦ Ἰησουῖτου Λαβαλέτου ἔπαθον μεγάλας ζημίας τὰ ἐπὶ τῆς νήσου Μαρτινίκης ἐμπορικὰ καταστήματα τῶν Γάλλων, ὅτι οἱ Πορτογάλλοι Ἰησουῖται ἐν τῇ Παραγουάῃ καθιδρῶσαντες μεταξὺ τῶν Ἰνδῶν πατριαρχικὴν πολιτείαν, δὲν ἠθέλον τὰ δικαιώματα τοῦ τάγματος καὶ αἱ φιλανθρωπικὴ πράξεις τῶν νὰ διαταράσσωνται διὰ ὑπουργικῶν διατάξεων, ταῦτα πάντα ἔδωκαν ἀφορμὴν εἰς τὰς πρώτας καταδιώξεις τῶν Ἰησουϊτῶν ἐν Γαλλίᾳ καὶ Πορτογαλίᾳ (περὶ τὰ μέσα τῆς 18 ἑκατονταετηρίδος). Ὁ Πορτογαλλὸς ὑπουργὸς Πομβάλιος ἐτρεφε θανάσιμον μῖσος κατὰ τοῦ τάγματος, καθότι οἱ ἐπισημότεροι εὐγενεῖς τῆς ἐν Παραγουάῃ ἀποικίας ὑπερασπίζοντο τοὺς Ἰησουῖτας, ὅθεν (τὸ 1757 ἔτος) οἱ Ἰησουῖται οὐ μόνον ἐντελῶς ἀπεμακρύνθησαν τῆς αὐλῆς, ἀλλὰ καὶ ἐγέναν ὑποπτοὶ ὡς συνειδήτες τὴν κατὰ τῆς ζωῆς τοῦ βασιλέως Ἰωσήφ Α' γενομένην (ἄληθινῃ, ἢ πλαστῇ) συνωμοσίαν. Ἐπὶ τούτῳ μετὰ μεγάλης σκληρότητος ἀπεβλήθησαν ἀφ' ὅλων τὸ κρά-

τος καὶ ἐδημεύθησαν τὰ ὑπάρχοντά των. Τὸ παράδειγμα τοῦ Πομβάλιου ἀμέσως ἠκολούθησεν ὁ Γάλλος πρωθυπουργὸς Χοϊσεύλιος (Choiseul), ἐχθρὸς ἄσπονδος τῶν Ἰησουϊτῶν, ὡς καὶ ἡ μεγίστη ἐπιρροῇ ἐχουσα παλλακὶς Πομπαδούρ· ὁ Λουδοβίκος ΙΒ' ἠναγκάσθη νὰ καταργήσῃ διὰ βασιλικῆς διαταγῆς (τὸ 1764) τὸ ὑπὸ τοῦ Κοινοβουλίου ὡς ἐπικίνδυνον εἰς τὴν πολιτείαν κατακριθὲν τάγμα τῶν Ἰησουϊτῶν, ἀφοῦ αἱ περὶ τροποποιήσεως τοῦ πολιτεύματος τῶν Ἰησουϊτῶν ἀπαιτήσεις αὐτοῦ ἀπερρίφθησαν ὑπὸ τοῦ ἀρχηγοῦ αὐτῶν Λωρεντίου Ρικαίου διὰ τῆς λακωνικῆς ἐκείνης ἀποκοίσεως «*Sint, ut sunt, aut non sint*» (ἔστωσαν ὡς εἰσίν, ἢ μὴ ἔστωσαν). Ἡ ἄλλ' ἡ ἐκ Γαλλίας ἀποδιώξις τῶν Ἰησουϊτῶν ἐπικράνη τὸν Πάπαν Κλήμεντα ΙΓ' καὶ διὰ ἐτέρας βούλλας ἐκ νέου ἐπεκύρωσε τὸ τάγμα αὐτῶν· αὐτὴ ὁμοῦ δὲν ἐμπόδιζε τὰς ἄλλας Βουρβονικὰς αὐλὰς ἐν Ἰσπανίᾳ, Νεαπόλει καὶ Πάρμα ἵνα μιμηθῶσι τὸ παράδειγμα τῆς συγγενεῦς αὐτῶν Γαλλικῆς αὐλῆς, καὶ διὰ διαφόρους προφάσεις οἱ Ἰησουῖται ἀπηγγέλθησαν ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ Ἀβράνδου πρὸς τὸν βασιλέα τῆς Ἰσπανίας Κάρολον Γ' ὡς στασιασταί, καὶ κατὰ συνέπειαν βασιλικῆς διαταγῆς ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ (1767) συλληφθέντες ἅπαντες ἐπεδιδάσθησαν εἰς πλοία ἵνα ἐκπέσωσιν εἰς τὴν Παπικὴν ἐπικρατείαν. Παρόμοια ἐπράξεν εἰς αὐτοὺς κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος καὶ ὁ Μισούκιος, ὑπουργὸς τοῦ βασιλείου τῆς Νεαπόλεως, καὶ τὸ παράδειγμα αὐτοῦ ἠκολούθησεν ὁ ἐν Πάρμα ἄρχων Πρίγγιψ ἐκ τοῦ Βουρβονικοῦ οἴκου, καὶ ὁ ἐν τῇ νήσῳ Μάλτα ἡγούμενος τῶν Ἰωαννιτῶν (1768). Ἀφοῦ δὲ καὶ ἡ αὐτοκρατορὶσα Μαρία Θηρεσία ἀναγκάσθη ὑπὸ τοῦ υἱοῦ τῆς Ἰωσήφ Β' καὶ τοῦ ὑπουργοῦ τῆς Καουνιτίου ἀπεδίωξε τοὺς ἐν τῇ ἐπικρατείᾳ αὐτῆς Ἰησουῖτας, καὶ οὐδεὶς ὑπῆρχεν ὑπερασπιστῆς τῶν σκληρῶς καταδιωκομένων Ἰησουϊτῶν, παρατηρῶν ὁ Πάπας Κλήμης ΙΔ', ὅτι ἤθελεν εἶσθαι ὀλέθριον εἰς τὰ συμφέροντα τῆς Δυτικῆς ἐκκλησίας νὰ ὑποστηρίξῃ ἐναντίον τῆς θελήσεως ὅλων τῶν ἀπολέσαν πανταχοῦ τὴν ἐμπιστοσύνην τῶν Καθολικῶν κυβερνήσεων, οὔτε ἔχον τὴν ἀρχαίαν αὐτοῦ δραστηριότητα, ἐξέδωκε τέλος, κατ' ἀπαίτησιν τῶν Καθολικῶν αὐλῶν, τὴν 21 Ἰουλίου τοῦ 1773 ἔτους τὴν Βούλλαν *dominus aedemtor noster*, δι' ἧς καταργεῖτο πανταχοῦ τὸ τάγμα τῶν Ἰησουϊτῶν. Μὲ μεγάλην αὐστηρότητα καὶ σκληρότητα ἐξτελέσθη ἡ κατάργησις αὐτῆ κατὰ πρῶτον ἐν τῇ Παπικῇ ἐπικρατείᾳ, ἔπειτα δὲ εἰς τὴν Αὐστρίαν, εἰς τὰς Κάτω Χώρας, εἰς τὴν Οὐγγαρίαν, Πολωνίαν, καὶ τὴν Καθολικὴν Γερμανίαν. Δύο μόνον Εὐρωπαϊκὰ καὶ κυβερνήσεις ἔδωκαν εἰς τοὺς πανταχοῦ σκληρῶς καταδιωκομένους Ἰησουῖτας ἄστυον καὶ προστασίαν, τὴν ὁποῖαν αὐτοὶ ὡς τέκνα εὐπειθῆ εἰς τὰς Παπικὰς διαταγὰς κατ' ἀρχὰς ἐνόμιζον ὅτι δὲν πρέπει νὰ δεχθῶσιν, ἀλλ' ὁ Πάπας τοῖς ἔδωκε τὴν ἀδειαν διὰ μέλλοντος σκοπούς. Φριδερίκος Β' ὁ βασιλεὺς τῆς Πρωσσίας ἀπηγόρευσε εἰς τὰς Καθολικὰς ἐπαρχίας τῆς ἐπικρατείας του τὴν ἐκτέλεσιν τῆς Βούλλας τοῦ Πάπα, ἐπιτρέψας εἰς τοὺς ἐν Σιλεσίᾳ Ἰησουῖτας νὰ κατέχωσι τὰ ὑπάρχοντα καὶ τὰ δικαιώματά των,

καθὼς καὶ ἡ αὐτοκρατορὶσα τῆς Ῥωσίας Αἰκατερίνη Β' προσηνήθη εἰς αὐτοὺς μὲ φιλανθρωπίαν, παρεχόμενα μάλιστα εἰς αὐτοὺς εἰς τινὰς ἐπαρχίας νὰ δέχωνται καὶ δοκίμους. Μόλις κατὰ τὸ 1775 ἠναγκάσθησαν ἐν Σιλεσίᾳ οἱ Ἰησουῖται νὰ ἀπεκδυθῶσι τὸν ἱματισμὸν τοῦ τάγματος, καὶ νὰ παραιτήσωσι τὸν κανονισμὸν αὐτῶν. Τὰ δὲ κτήματά των μετὰ τὸν θάνατον Φριδερίκου τοῦ Β' ἐχορηγήθησαν πρὸς συντήρησιν τῶν σχολείων διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν Καθολικῶν.

Οἱ ἐξόριστοι Ἰησουῖται, καὶ τοὶ εἰς πλεῖστα μέρη ἐθεώρουν ἑαυτοὺς ἐν τῷ κρυπτῷ πάλιν ὡς κοινότητα μ' ὅλην τὴν κατάργησιν τοῦ τάγματος, παρ. χάριν ἐν Βαυαρίᾳ εὐνοούμενοι ὑπὸ τῆς αὐλῆς, μολοντοῦτο δὲν εἶδοντο πλέον δημοσίως νὰ παρουσιάζωνται ὡς σῶμα θρησκευτικόν, ἐξαιρουμένης τῆς Ῥωσίας, ὅπου ἔχαιρον εἰσέτι τὰ ἀρχαῖα δικαιώματά των· μάλιστα ὁ Πάπας Πίος Σ' τοὺς ἐσυγχώρησε (τὸ 1782) νὰ ἐκλέξωσι καὶ ἀρχηγόν· καὶ ἀφοῦ μετ' ὀλίγα ἔτη ἠύξησεν τὰ μέλη των ὁ Πάπας Πίος Ζ' διὰ τῆς ἀπὸ 7 Μαρτίου 1801 Βούλλας τοῦ ἀποκαταστήσει τὸν τάγμα τῶν Ἰησουϊτῶν διὰ τὴν Ἀευκὴν Ῥωσίαν, καὶ τὴν Αἰθιοπίαν. Ἐν τούτοις εἰς τὴν Γαλλίαν, Γερμανίαν καὶ Ἰταλίαν ἐγέναν προσπάθειαι τινες πρὸς ἀποκατάστασιν τοῦ τάγματος ὑπὸ διάφορον ὄνομα, ἀλλὰ κατ' οὐδένα τρόπον δὲν ἐπέτυχον· οὕτω π. χ. ἀπέτυχεν πρῶτον ἡ κατὰ τὸ ἔτος 1787 ἀπόπειρα τῆς ἀνανεώσεως ὑπὸ τὸ ὄνομα τῶν *Βικεντινῶν*. Μεταξὺ δὲ τῆς Γαλλικῆς ἐπαναστάσεως οἱ ἐξόριστοι Ἰησουῖται Κάρολος δε Βρογιέ καὶ ὁ Ἀββᾶς δε Τουρνιλιὺ ἐσύστησαν (τὸ 1794) παρὰ τῇ Λόβη τὴν κοινότητα «*congregation du sacré coeur*», ἡ ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Ἀββᾶ Τουρνιλιέ. Ἐνεκα δὲ τοῦ πολέμου καταδιωχθέντες ἀπὸ τὸ Βέλγιον κατέφυγον εἰς τὴν Γερμανίαν, ὅπου εὐρόντες ἄστυον εἰς τὰ περίξ τῆς Αουγσβούργης, καὶ εἰς τὴν Γοττίγγην διεπραγματεύθησαν μετὰ τοὺς ἐν Ῥωσίᾳ Ἰησουῖτας περὶ ἐνώσεως, ἧτις ὁμοῦ ἀπερρίφθη παρὰ τοῦ τότε ἀρχηγοῦ τῶν ἐκεῖ Ἰησουϊτῶν. Κατὰ δὲ τὸ ἔτος 1796 ἠνάγκασεν ὁ πόλεμος τὴν νέαν ταύτην κοινότητα νὰ ἀναχωρήσῃ εἰς τὴν παρὰ τῇ Βιέννῃ Νεϋδόρφην, ὅπου ὡς καὶ εἰς τὴν Χαγεμβρούνην ὀλίγον ὕστερον εὐρονθερούς προττάτας τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Βιέννης, τὸν Καρδινάλιον Μιγάσκιον καὶ τὴν Ἀρχιδούκην Μαριάννην ἀδελφὴν τοῦ αὐτοκράτορος Φραγκίσκου· ἀλλὰ καὶ ὁ Πάπας Πίος Σ' (1796) ἐξέφρασθη εὐνοικῶς ὑπὲρ τῆς κοινότητος διοργανισμένης ὅπως κατὰ τὸ τάγμα τῶν Ἰησουϊτῶν. Ἐν τῷ μεταξὺ δὲ εἶχε συσταθῆ ἐν Ἰταλίᾳ πλησίον τοῦ Σπολητίου ἡ κοινότης τῆς πίστεως διὰ δυτικῶν τινος Λαϊκοῦ Νικολάου Πακκαναρίου, ἐκ τῆς διακίσεως Τριέντης, ἐνωθέντος μετὰ τῶν ἐξοριστῶν Ἰησουϊτῶν πρὸς ἀποκατάστασιν τοῦ τάγματος ὑπὸ τὸ νέον τοῦτο ὄνομα. Ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ καθιευτοῦ αὐτῆς, καὶ ἐνοουμένης ὑπὸ τοῦ Πάπα Πίου Σ' ἠύξη ἡ κοινότης κατὰ τὴν μέσση Ἰταλίαν ὅχι ὁμοῦ ἀνευ καταδιώξεων ἐκ μέρους τῶν Καθολικῶν κυβερνήσεων. Ὅθεν κατ' ἀπαίτησιν τοῦ Πάπα τὰ πλεῖστα

μέλη αὐτῆς ἀνεχώρησαν εἰς Βιέννην, καὶ ἐκεῖ ἀμφότεροι αἱ κοινότητες, ἡ τῆς ἱερᾶς Καρδίας (*du sacré coeur*) καὶ ἡ τῆς Πίστεως ἠνώθησαν εἰς μίαν ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Πακκαναρίου, ἀφ' οὗ ἐκλήθησαν καὶ Πακκαναρισταί. Ἀλλ' ὅσα ἐπροστατεύοντο εἰς τὴν Αὐστρίαν καὶ Βαυαρίαν, τοσοῦτους κατεδίωκεν ἡ Γαλλία. Οἱ ἐν Κρεμόνη δόκιμοι ἠναγκάσθησαν νὰ φύγωσιν ἕνεκα τῶν προχωρούντων Γάλλων. Ἐν τούτοις εἶχον συσταθῆ ἐν Γαλλίᾳ ἐταιρεία καὶ σχολεῖα αὐτῶν, καὶ μολοντοὶ ἡ κυβέρνησις διεκλήρυνε (τὸ 1804) τὴν κατάργησίν των, οὐδὲν ἔπαιον διετηροῦντο αὐτὰ κρυφίως. Ὅστε μετὰ τρία ἔτη ἠναγκάσθη ἡ κυβέρνησις νὰ λάβῃ αὐστηρότερα μέτρα κατ' αὐτῶν· καὶ εἰς τὴν Ὀλλανδίαν καὶ Ἀγγλίαν διεδόθησαν κατὰ μικρὸν οἱ Πακκαναρισταί, οἱ καὶ πατέρες τῆς πίστεως κλούμενοι. Ἐν τῇ Αὐστρίᾳ ὁμοῦ ἀμέσως ἐδυσφημίσθησαν, εἰς δὲ τὴν Ἰταλίαν εἰς τοσούτην περιφρόνησιν ἔπεσαν, ἀφοῦ μάλιστα ὁ Πίος Ζ' προεχειρίσθη Πάπας, ὥστε οὐδὲ λόγος ἐγένετο περὶ αὐτῶν. Ὁ Πάπας οὗτος ἤθελε τὴν συνένωσιν τῶν Πακκαναριστῶν μετὰ τῶν ἐν Ῥωσίᾳ Ἰησουϊτῶν, ἀλλ' ἀμφότερα τὰ μέρη ἀπεποιήθησαν αὐτῆν. Τελευταῖον δ' ἀφοῦ ὁ Πακκανάριος ἐγκατελείφθη ἀπὸ τοὺς πλείστους τῶν ὑποτεταγμένων αὐτῷ ἀνηκόντων εἰς τὸ τάγμα τῶν Ἰησουϊτῶν, οἱ δὲ Ἰησουῖται κατ' ἀπαίτησιν Φερδινάνδου τοῦ βασιλέως ἀπεκατέστησαν πάλιν δι' ἐπιστολῆς τοῦ Πάπα εἰς τὴν βασιλείαν τῶν δύο Σικελιῶν (31 Ἰουλίου 1804), οἱ ἐν Ῥώμῃ Πακκαναρισταί, φυλάττοντες αὐστηρῶς τὸν Ἰησουϊτικὸν ὄργανισμὸν, ἠναγκάσθησαν κατὰ διαταγὴν τοῦ Πάπα νὰ ἀπεκδυθῶσι τὸν Ἰησουϊτικὸν ἱματισμὸν. Ὅτε δὲ Πακκανάριος ἐσύβη ἐνώπιον τοῦ ἱεροῦ δικαστηρίου, καὶ κατεδικάσθη εἰς φυλάκισιν, οἱ λοιποὶ ὁπαδοὶ αὐτοῦ τὸν ἐγκατέλειψαν ὀλοτελῶς καὶ ἠνώθησαν μετὰ τοὺς εἰς τὸ βασιλεῖον τῶν δύο Σικελιῶν ἀποκατασταθέντας Ἰησουῖτας, οἵτινες μ' ὅλους τοὺς πολλοὺς καταδιωγμούς ἐν διαστήματι ὀλίγων ἐτῶν εἶχον ἀποκτήσει τριακόνητα ἐκκλησίας εἰς διαφόρους τόπους, μίαν μάλιστα ἐν Ἀμερικῇ. Τέλος ὁ Πάπας Πίος Ζ' τοὺς ἀπεκατέστησε πάλιν διὰ τῆς ἀπὸ 7 Αὐγούστου 1814 Βούλλας *Sollicitudo omnium Ecclesiarum*.

Ἐν τῇ Παπικῇ ἐπικρατείᾳ ἀμέσως ἐπεστράφησαν εἰς αὐτοὺς τὰ δημευθέντα κτήματά των, καθὼς καὶ εἰς τινὰς ἄλλας Ἰταλικὰς πολιτείας, ἀλλ' ἡ διαγωγή τῶν Καθολικῶν κυβερνήσεων, καὶ ἡ πρὸς τὸ τάγμα δυσπιστία τῶν Καθολικῶν λαῶν ἀντέφρασκον εἰς τὰς λέξεις τῆς Βούλλας ὅτι «*σύμψας ὁ Χριστιανισμὸς ἀπαιτεῖ τὴν ἀποκατάστασιν τοῦ τάγματος τῶν Ἰησουϊτῶν*». Καὶ εἰς μὲν τὸ Βέλγιον καὶ τὴν Ἰρλανδίαν, χώρας Καθολικῆς, ἀλλ' ὑπὸ Διαμαρτυρομένης κυβερνήσεως, εἰσῆχθησαν ἀμέσως, ἐν δὲ τῇ Νεαπόλει καὶ τῇ Σαρδηνίᾳ, ὡς καὶ ἐν Μοδενῇ, παρεχρήθη εἰς αὐτοὺς ὀλοκλήρος ἡ ἐκπαίδευσις τῆς νεολαίας. Ἐν Ἰσπανίᾳ δὲ Φερδινάνδος Ζ' ὁ βασιλεὺς τοῖς παρεχώρησε τὰ κτήματά των, ἀλλ' ἡ ἐπαναστάσις τοῦ 1820 τοὺς κατεδίωξεν, κατὰ δὲ τὸ 1823 ἀποκατασταθέντες, ἐκ νέου περιορίσθησαν εἰς τὴν

μεταπολίτευσιν τοῦ 1830, μέχρι οὗ τὸ 1835 ὁλοτελῶς ἀπεδιώχθησαν ἐξ αὐτῆς. Ἡ δὲ Γαλλικὴ κυβέρνησις τοὺς ἠνείκετο ἐν τῇ ἐπικρατείᾳ αὐτῆς, ἀπὸ δὲ τοῦ ἔτους 1823 ἀποκατασταθέντες ἐντελῶς διεδόθησαν ταχέως καθ' ὅλον τὸ κράτος καὶ ἤσκηον μεγάλην ἐπιρροὴν οὐ μόνον εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν τῆς νεολαίας, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τοῦ Κλήρου καὶ τῶν θρησκευτικῶν κοινοτήτων, ἀλλ' αἱ βουλαι καὶ μέγα μέρος τοῦ ἔθνους ἐθεώρουν τὸ τάγμα μετὰ μεγάλης δυσπιστίας, ὡς καταδιώκον σκοπούς ἀσυμφώνους πρὸς τὴν ἐθνικὴν ἐλευθερίαν· ὅθεν ἠναγκάσθη ἡ Βουρβωνικὴ Αὐλὴ καὶ τοὶ εὐνοϊκοὶ πρὸς αὐτοὺς, νὰ διακηρύξῃ (τὸ ἔτος 1828) τὸν περιορισμὸν τοῦ τάγματος, καὶ τὰ ἐκπαιδευτικὰ αὐτῶν καταστήματα καθυποτάττουσα εἰς τὸ πανεπιστήμιον τῶν Παρισίων, αὐστηρῶς νὰ ἐπαγγυηθῇ ὑπὲρ αὐτῶν.

Μετὰ τὴν Ἰουλιανὴν δὲ μεταπολίτευσιν τοῦ 1830 οἱ Ἰησοῦται κατ' ἀπαίτησιν τοῦ Παρισίου Πανεπιστημίου ἐντελῶς ἀπεκλείσθησαν ἀπὸ τὴν ἐκπαίδευσιν τῆς νεολαίας, πρὸς ὃ συγκατένευσε καὶ ὁ Πάπας Γρηγόριος ΙΓ'. κατὰ τὸ ἔτος 1845, ὥστε ἐκτοτε τὸ τάγμα τῶν Ἰησοιτῶν καθὼς τάγμα δὲν ἔχει οὐδεμίαν ἰσχύον ἐν Γαλλίᾳ, ἀλλὰ μόνον ὅσοι Γάλλοι ἦσαν μέλη τοῦ τάγματος ἔχουν τὴν ἀδειαν νὰ διαμένουν ἐν Γαλλίᾳ, ὅχι ὡς Ἰησοῦται, ἀλλὰ καθὼς Γάλλοι. Ὡστόσο καὶ ἀπὸ τὴν Πορτογαλίαν ἀπεδιώχθησαν ἐκ νέου οἱ Ἰησοῦται κατὰ τὸ 1833· εἰς δὲ τὴν Βρασιλίαν δὲν εἰσεχώρησαν παντάπασιν μετὰ τὴν πρώτῃν των κατάργησιν. Ἀλλὰ μεγάλας ταραχὰς ἐπροξένησεν ἡ εἰς τὴν Καθολικὴν Ἐκκλησίαν ἀποκατάστασις αὐτῶν. Ἦδη κατὰ τὸ ἔτος 1818 εἶχον οἱ Ἰησοῦται ἐν Φρειβούργῃ σύλλογον ἀκμάσαντα μετ' οὐ πολὺ εἰς ὑπέρτατον βαθμὸν· ἐκείθεν διεδόθησαν καὶ εἰς ἄλλας ἐπαρχίας τῆς Ἐλβετίας. Ἀλλ' ἐν Λουκέρνη ἡ ἀποκατάστασις των εὗρεν ἀντίστασιν τινα, ὅπου ὑπῆρχον πρὸ καιροῦ Ἰησοῦται ὡς μέλη τοῦ τάγματος τῶν Πακκαναριστῶν ἐντυχθὰ δὲν ἔδυνήθησαν νὰ εἰσεέλθωσιν, εἰμὴ μὲ θορυβώδη ἐπαγνάστασιν τοῦ λαοῦ διηρημένου εἰς δύο καὶ ὄργανον καθισταμένου τῶν πολιτικῶν φατριῶν, πρὸς μεγάλην διατάραξιν τῆς ἡσυχίας πάσης μὲν τῆς Ἐλβετίας, ἰδίως δὲ τῆς ἐπαρχίας Λουκέρνης, οὐχ ἥτιον δὲ καὶ πρὸς ἄκραν βλάβην τοῦ τάγματος αὐτοῦ, καθὼς συνοδευθείσης τῆς ἀποκαταστάσεως του μὲ ἐμφυλίους πολέμους, μὲ καταδιωγμούς καὶ στάσεις, καὶ τοὶ ἰδίως ἄλλοι ἦσαν αἱ οὐσιώδεις ἀφορμαὶ τῶν διχονοιῶν αὐτῶν. Εἰς δὲ τὰς Αὐστριακὰς Ἐπαρχίας, αἴν Οὐγγαρίαν, Γαλλικίαν, Τυρόλιν, Στεϊερμαρκην, εἰς τὸ Λομβαρδοβενετικὸν Βασίλειον πανταχοῦ εὗρον ὑποδοχὴν· ὅχι ὁμοῦ καὶ εἰς τὴν Βοημίαν· εἰς δὲ τὴν λοιπὴν Γερμανικὴν ἡμοσπονδίαν οὐδαμῶς εἰσεχώρησαν· ὀλιγωτέραν δὲ ἀντίστασιν ἀπέντησεν ἡ διάδοσις των εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ Ἰρλανδίαν (καὶ τοὶ εἰς μόνους τοὺς αὐτόχθονας Ἰησοῦτάς συγχωρεῖται ἢ ἐν τῇ ἐπικρατείᾳ διαμονή,) εἰς τὰς Ἀμερικανικὰς πολιτείας καὶ εἰς τὰς Ἀνατολικὰς Ἰνδίας, ὅπου ἤδη πολλὰ ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα ἔχουσιν. Τουναντίον ἀπὸ τῆς ἀποκαταστάσεως των καὶ ἐφεξῆς ἐ-

κλείσθη εἰς αὐτοὺς ἢ εἰς Ῥωσσίαν εἰσοδος, ἀρ' ὅπου τὴν 20 Δεκεμβρίου 1815 ἐξωρίσθησαν τῆς Μετροπόλεως καὶ τῆς Μόσχας ἐνεκα προσηλυτικῆς ὀλιγαδ' ἔτη ὑστερον (20 Μαΐου 1820) ἐξωρίσθησαν ἀρ' ὅλου τοῦ Ῥωσσικοῦ Κράτους, καὶ διελύθη ὁ ἐν Παλιότσιαις σύλλογος αὐτῶν. Ὁ ἀριθμὸς τῶν μελῶν των ἀναβαίνει σήμερον μέχρι 4000, διηρημένων εἰς 16 ἐπαρχίας καὶ εἰς 250 μετόχια, ἔχοντα ὑπὲρ τὰς 50,000 ὑποτρόφους, ἔδρα τοῦ τάγματος εἶναι πάντοτε ἡ Ῥώμη, καὶ τὸ κυριώτερον κατάστημά των εἶναι τὸ αὐτοῖς collegium Romanum, ὅπου διατρίβουσιν ἑκατοντάδες Ἰησοιτῶν.

Ἀλλὰ βεβαίως ἠθέλαμεν ἀδικήσαι τὸ ὠραῖον φύλον, ἐάν τισσῶν ἐνδικατρίψαντες εἰς τὸν περὶ Ἰησοιτῶν λόγον, ὀλίγων λέξεων ἐφειδόμεθα καὶ περὶ τῶν Ἰησοιτινῶν.

Κατὰ τὸ πολίτευμα τοῦ τάγματος τῶν Ἰησοιτῶν ἐσύστησεν ἡ Ἰσραβέλλα Ῥοσύλλα ἡ ἐκ Βαρκελώνης τὸν θρησκευτικὸν σύλλογον τῶν μονάζουσῶν τῶν ἐπικαλουμένων Ἰησοιτινῶν, ὀρκιζομένων εἰς τὰς εἰρημένους ἐκείνας τεσσαρὰς ὑποσχέσεις. Ἀλλ' ὁ Πάπας Παῦλος Γ'. ὁ ἐπικυρώσας τὸ τάγμα τῶν Ἰησοιτῶν, δὲν ἀνεγνώρισε τὴν κοινότητα αὐτὴν, ὅθεν εὗρε μὲν εἰς Κάτω Χώρας ὑποδοχὴν τινα, ὅχι ὁμοῦ καὶ ἐν Ἰταλίᾳ. Ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ Ἰησοῦται δὲν ἦσαν παντάπασιν εὐνοϊκοὶ πρὸς αὐτὴν· τουναντίον ἠνάγκασαν τὸν Πάπαν Οὐρβανὸν Η'. κατὰ τὸ ἔτος 1631 ἐντελῶς νὰ ἐγκυκταλείψῃ τὸ τάγμα τῶν Ἰησοιτινῶν. Μολοντοῦτο οἱ Ἰησοῦτιναι εὕρισκοντο κατὰ μέρος διεσπαρμέναι εἰς τὰς Κάτω Χώρας, καὶ εἰς τὴν Γερμανίαν (ἐν Κολόνῃ, Βιέννῃ, Πράγῃ, καὶ Βρεσλαυίᾳ). Κατὰ δὲ τὴν 18. ἑκτονταετηρίδα συνέστη ἐν Γαλλίᾳ ἡ κοινότης τῶν γυναικῶν τῆς *Γερᾶς Καρδίας καὶ τῆς λίσσεως τοῦ Ἰησοῦ*, διωργυρισμένη κατὰ τὸ παράδειγμα τῶν ἀνωτέρω μνημονευθεισῶν καὶ τοῖς αὐτοῖς ὀνόμασι καλουμένων κοινοτήτων τῶν ἀνδρῶν, καὶ ἐνεκα τῶν πρὸς τὸν Ἰησοιτικὸν ὄργανισμὸν συμφωνούντων, καὶ μάλιστα ἐπ' αὐτῶν βασισμένων κανόνων αὐτῆς καλουμένη καὶ κοινότης Ἰησοιτινῶν. Τὸ κύριον ἔργον τοῦ σώματος αὐτοῦ εἶναι ἡ ἐκπαίδευσις τῶν κορασίων, καὶ ἡ εἰς τὰς πόλεις διάδοσις τῶν θρησκευτικῶν ἰδεῶν ἐκτὸς ἐπιστῶν καταστημάτων συντηρουμένων ὑπὲρ ἑταιριῶν πρὸς ἐκπαίδευσιν τῶν θυγατέρων τῶν πλουσίων οἰκογενειῶν, ἔχουσι καὶ μικρότερα σχολεῖα ἐλεύθερα πάσης πληρωμῆς διὰ τὰ πτωχὰ κοράσια, καὶ κατοικίας διὰ τὰς Κυρίας τὰς ἀποσυρομένας ἐκ τῆς κοινωνίας πρὸς ἡσυχωτέραν ζωὴν. Αἱ Ἰησοῦτιναι εἶναι διεσπαρμέναι εἰς πλείστας πόλεις οὐ μόνον ἐν Γαλλίᾳ, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ Βέλγιον, τὴν Ἰταλίαν, τὴν Ἐλβετίαν, τὴν Ἀγγλίαν, καὶ εἰς τὰς ἠνωμένας πολιτείας τῆς Βορείου Ἀμερικῆς. Καὶ ἐν τῇ Ἀλγερίᾳ ἀκόμη ἔχουσιν ἀποικίαν τινα.

(Ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ.)

Γαβιηλ Σοφοκλῆς.

ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΑ.

Ἡ Πανώρρα, καὶ τοὶ τοῖς παιδρὸς μόνον τῆς φιλολογίας λειψάνους ἐπιζητούσα, ἔχει ὁμοῦ τὰς κυπαρίσσους τῆς καὶ αὐτῆ, καὶ ἐκ τῶν ἀνθέων τῆς βιάζεται φεῦ! ἐνίοτε καὶ νεκρικῶς νὰ πλέκῃ στεφάνου. Οἱ ἀναγνώσται αὐτῆς παρετήρησαν ἰσως ἐνίοτε εἰς τὰς στήλας τῆς ἀνωνύμων τινῶν μεταφράσεις καλλιπεῖς καὶ καθαρευούσας, καὶ ποιηματικά τινα, χάριν ἐκφρασεως καὶ πολλὴν αἰθιμάτου· τρυφερότητα ἔχοντα, καὶ ἐπευφήμησαν ἀναμφιδόλως εἰς τῆς νεακῆς καὶ ἀριστα ὑποσχομένης λύρας τὰς πρώτας προκνακρούσεις. Ἀλλὰ χεῖρ σκληροῦ καὶ ἀώρου θανάτου ἔθραυσε τὴν λύραν ἀρτι ἐντεινομένην.

Ὁ νέος ποιητὴς ἦν ὁ πρωτότοκος υἱὸς Δημήτριος τοῦ ἐπὶ πολυμαθείᾳ καὶ ἀρετῇ εἰς τὸ Πανελλήνιον τοσοῦτον ἐντίμως γνωστοῦ Κ. Σκαρλάτου τοῦ Βυζαντίου, νέος εἰκοσαετής, κατ' ἀμφοτέρω βαδίζων ἐπὶ τὰ ἔγνη τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ἀφῆκε δὲ μέγα κενὸν ἀγκῆς οὐ μόνον εἰς τοὺς ἀπαρηγορήτους αὐτοῦ γονεῖς, ἀλλὰ καὶ εἰς πάντας τοὺς ἐκ τοῦ σύγγενος γνωρίζοντας τὰ παντοῖα ψυχικὰ καὶ διανοητικὰ τοῦ εὐγενοῦς τούτου νέου πλεονεκτήματα, κενὸν δὲ ἐλπίδος εἰς πάντας τοὺς ἡξεύροντας τί ὑπέσχετο εἰς τὴν φιλολογίαν ἢ ἐμβριθείᾳ, ἢ φιλομαθείᾳ, ἢ φιλοπονίᾳ καὶ ἡ εὐφροία αὐτοῦ. Εἰς τοὺς συντάκτας ἰδίως τῆς Πανώρρας, οἵτινες ἐπροσδόκουν ἐντὸς ὀλίγου πολυτιμον βοήθηον ἐν αὐτῷ νὰ εὕρωσι, μένει μόνῃ ἡ θλιβερὰ παραμυθία, τῆς ἀγαπητῆς του ποιήσεως ἐσχατὰ τινα καὶ ἡμίβλαστα ἄνθη νὰ συλλέξωσι, δι' ὧν ἐφαίνεται ὁ ἴδιος προνοῶν νὰ κοσμήσῃ τὸν νεκρικὸν κραββάτον του. Τὰς ἐπομένας γλυκείας καὶ πενθίμους λέξεις ἐχάραττε δι' ἀσθενοῦς χειρὸς ὀλίγας ἡμέρας πρὸ τοῦ θανάτου του, ἐν ἐπιγνώσει ἀναμφιδόλως τοῦ ἐπικειμένου τέλους· τὸ δὲ πρῶτον τῶν τεμαχίων τούτων ἐγράφη ὡς ἐπίγραμμα διαφόρων ποιημάτων ἃ εἶχεν αὐτοσχεδιάσει, καὶ ἃ ἐπεθύμει, ἂν ὁ θάνατος δὲν τὸν κατατάχυνε, νὰ συλλέξῃ ὑπὸ τὸ ὄνομα *Ἀνεμώνη*.

Μὲ ἀνεμώνην ἔστειψα τοὺς πενιχροὺς μου στίχους,
ὅς εἰς τὴν ἔαρ τῆς ζωῆς παρήξα στιγμιαίως.
Ἐκεῖνο πλὴν ἐπέσασε καθὼς προῆ ταχέως,
Καὶ οὗτοι ὁμοιάζουσιν ἀποθανόντος ἡμους.

Ὡς ἀνεμών' εἰς τὴν ψυχρὰν πνοὴν τῆς ἡλικίας
Σῆμα γυνῶν ἄς μείνωσιν ἐν μέσω τῆς ἐρήμου
Τοῦ χρόνου, ὅτ' εὐφρόνητος ἐπέρα ἡ ζωὴ μου
Μετ' ἀμιγῶν ἀνείσεων καὶ ἀρεῶν τῆς κακίας.

Τί μ' ὠφελεῖ θεοπέσιος ὁ ροῦς μου ἐὰρ ἦναι,
Ἄφ' οὗ θνητὸν τὸ σῶμά μου, ἀφ' οὗ ὁ βίος σφαῖρα;

Τί μ' ὠφελεῖ ἡ πλάσις μου ἂν ἦνε ἀνωτέρα,
Ἄφ' οὗ συναγεφύρησαν μαλ' ἡ τῆς καὶ ὀδύνη;

Ἄς ἤμην μᾶλλον ζέφυρος τὴν φύσιν βαλοαμότων,
Ἡ βυαὶ τῆς ἀνολέως μετρίων εἰς τὰ ὄρη
Ἄς ἤμην τέλος τῆς ἀγῆς ἢ προσευχῆ σου, κέρη!
Ὡραία νὰ προσέρχωμαι εἰς τοῦ Θεοῦ τὴν θρόνον.

ΧΗΝΕΣ ΓΕΛΑΣΤΙΚΟΙ.

Ὅστω πως καλεῖται εἶδος τι χηνῶν εὕρισκόμενων πρὸς ἄρκτον τῆς Ἀμερικῆς· ἀλλὰ διὰ τί, ἀγνοεῖ καὶ αὐτὸς ὁ Βυρβῶνος. Ὑποθέτει μόνον ὅτι ὁ μεταχειρισθεὶς πρῶτος τὸ ἐπωνύμιον τοῦτο θὰ εὕρεν ὁμοίω-

Χήνες.

τητὰ τινα μεταξὺ τῆς φωνῆς τῶν χηνῶν αὐτῶν καὶ τοῦ γέλωτος.

Χαρακτηριστικὰ ἰδιαίτερα τῶν χηνῶν τούτων εἶναι τὰ ἐξῆς· μέγεθος ὡς τὸ τῶν ἡμετέρων ἀγρίων χηνῶν, ῥάμπος ἐρυθρὸν, πόδες κόκκινοι, μέτωπον

λευκόν, πτερὰ, τὰ μὲν ἐπὶ τοῦ σώματος ψάρρα, τὰ δὲ ὑπ' αὐτὰ λευκά, σπανίως που μεγιγμένα μετὰ στιγμαίων μελαίνων.

Ἐν τῇ Εὐρώπῃ εὐρίσκονται τοιοῦτοι ἐν ταῖς ζωολογικοῖς κήποις.

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ.

(Συνέχεια. Ἰδε φυλλάδ. 96.)

XXIX.

Μικρὸς μικρὸς στὰ γράμματα, μικρὸς εἰς τὸ Ψαλτήρι·
 Κ' ὁ δάσκαλος τὸ σχολεῖς νὰ πᾶ νὰ γευματίσῃ.
 Στὸν δρόμον ὅπου πήγαινε, τὸν Θεὸ παρακαλιέται·
 «Θεῖ μου νὰ βρῶ τὴν μάνα μου μαζὶ μὲ τὸν πατέρα.»
 Βρίσκει τὴν μάνα κ' ἔκλαιε μὲ ξένο παλληκάρι·
 «Τί ἔκαμες, μανοῦλά μου, μὲ ξένο παλληκάρι;
 Τὸ βράδυ νάθ' ἀρέντης μου καὶ θὰ τὸ μαρτυρήσω.»
 «Καὶ τί θὰ πῆς, σκυλόπαιδο, καὶ τί θὰ μαρτυρήσῃς;
 «Ὁ, τ' εἶδαν τὰ ματάκια μου, αὐτὸ θὰ μαρτυρήσω.»
 Τὸ γέλασε, τὸ πλάνεσε μὲ μύσχο καὶ κανέλλα,
 Ἐστὴν κάμαρά της τὸ θαλε καὶ σὰν τραγὶ το σφάζει,
 Σὰν μακιλλάρης φυσικός τοῦ βγάξει τὰ σηκόσια·
 Τοῦ μάγειρα τὰ ἔδωκε γιὰ νὰ τὰ τηγανίσουν·
 Τ' ἔλατισε, τὰ ἔπλυσε καὶ κάλιν αἶμα στάζουν·
 Καὶ στὸ τηγάνι τάβαλε γιὰ νὰ τὰ τηγανίσῃ.
 Νὰ κ' ὁ πατέρας ἔρχεται στὸν κάμπο καβαλλάρης
 Φέρνει ἐλάφια ζωιτανά, ἐλάφια μερωμένα.
 Κ' ἕνα μικρὸ λαρόπουλο νὰ παῖς, ὁ Κωνσταντῆς του.
 «Γυναίκα ποῦ ν' ὁ Κωνσταντῆς, ποῦ εἶναι τὸ παιδί μας;
 «Τὸ ἔλουσα, τὸ χτένισα, καὶ στὸ σχολεῖο τὸ πήγα.»
 Ζεγγιὰ βαρεὶ τοῦ μαύρου του, στὸ δάσκαλο πηγαίνει·
 «Δάσκαλε, ποῦ ν' ὁ Κωνσταντῆς, καὶ ποῦ ναι τὸ παιδί μου;
 «Τρεῖς μέρες ἔχω νὰ τὸ ἰδῶ καὶ τρεῖς νὰ τὸ διαβάσω.»
 Ζεγγιὰ βαρεὶ τοῦ μαύρου του, στὸ σπητὶ του πηγαίνει.
 «Γυναίκα ποῦ ν' ὁ Κωνσταντῆς καὶ ποῦνε τὸ παιδί μας;
 «Δουλειὰ εἶχα κατ' ὅσπερα, ὅπου κ' ἂν εἶν' θὰ ἔλθῃ.
 «Κάτ' εἰς νὰ φᾶς, κάτ' εἰς νὰ πῆς, κάτ' εἰς νὰ γευματίσῃς.»
 Τὸ σηκοτάκι τοῦδαλε σὲ ἀσημένιο πιάτο.
 Πρώτη μπουκιά ποῦ ἔβγαλε, τὸ σηκοτάκι πήρε·
 Τὸ σηκοτάκι μίλησε τὸ σηκοτάκι λέγει·
 «Ἄν ἦσαι Τούρκος φάγεμε, κ' Ἑβραῖος κατάλυσέ με·
 «Ἄν ἦσαι σὺ ὁ πατέρας μου σκύψε καὶ φιλησέ με.»
 Χρυσὸ μαχαίρι ἔβγαλε ἀπὸ χρυσὸ φηκάρι
 Καὶ στὸ λαμό της τὸ βάλε, τῆς κόβει τὸ κεφάλι·
 Καὶ στὸ ταγάρι τὸ βάλε, στὸ μύλο ποῦ τὸ πάγει,
 Στὸ δρόμο ὅπου πήγαινε τὸν Θεὸ παρακαλιέται·
 «Θεῖ μου νὰ ἦναι ἀνοικτὸς, καὶ τὸ νερὸ βαλμένο!»
 Βρίσκει τὸν μύλον ἀνοικτὸ, καὶ τὸ νερὸ βαλμένο·
 Σήκω νὰ βάλῃς τὸ νερὸ ν' ἀλέσῃ νὰ ξαλέσῃ
 Μιάς λιγερῆς τὴν κεφαλή, ἡ λιγερὰς ν' ἀκούσουν
 Νὰ μὴ τὸ μετακάνουνε
 Τὸν πήρε τὸ παράπονο κ' ἀρχίησε νὰ κλαίῃ·
 «Θεῖ μου ποῦ ν' ὁ Κωνσταντῆς, ποῦ εἶναι τὸ παιδί μου,
 «Θεῖ μου ποῦ εἶν' ἡ λιγερή. . .

ΔΙΑΦΟΡΑ.

—ο—

— Ὁ Κ. Ἀσπερ, καθηγητῆς τῆς ὀπτικῆς ἐν Κολωνίᾳ, ἐξέθεσε τὴν 7 (19) Μαρτίου ἐν πιν αἰθούσῃ τὸ νέον τοῦ μικροσκοπίου. Μεγίστη ὑπῆρξεν ἡ σφύρη τῶν περιέργων. Ἴδομεν ἔντομα 4,000 φορές μεγαλύτερα τοῦ φυσικοῦ αὐτῶν μεγέθους, καὶ παρατηρήσαμεν λίαν εὐκρινῶς τὰ διάφορα αὐτῶν ὄργανα. Οὕτω ἐν τῶν μικροτέρων πτερῶν ἐξ ὧν σύγκεινται αἱ πτέρυγες τῆς χρυσαλλίδος, ἐφάνη ἔχων 30 ποδῶν μῆκος. Ὁ αὐτὸς καθηγητῆς ἐξέθεσε καὶ τὴν περὶ τῆς ἀποκρυσταλλώσεως τῶν χημικῶν προϊόντων μέθοδον. Ἴδομεν ὡσαύτως ἐντὸς βανίδος ὕδατος, ἀναριθμητὰ ζωόφια, ἅτινα ἐφαίνοντο ἔχοντα μεγίστην ζωηρότητα, καὶ ἐπεδίδοντο εἰς κινήσεις λίαν παραδόξους.

— Ἐπιτροπὴ συγκειμένη ἐξ ἑπτὰ γυναικῶν, ἀντιπροσώπων τῆς αἰρέσεως τῶν ἐλευθέρων γυναικῶν, παρουσιάσθη ἐσχάτως εἰς τὴν ἐπιτροπὴν τῆς Γερουσίας τῆς ἐν Ἀμερικῇ Ἀλβανίας.

Μία ἐξ αὐτῶν, λαβοῦσα τὸν λόγον, ἀνέπτυξε τὰς πολυειδεῖς σκέψεις δι' ἃς τὸ ὠραιότερον ἡμιόλιον τοῦ ἀνθρωπίνου γένους πρέπει νὰ λάβῃ δικαίωμα ψήφου. Ὁ λόγος τοῦ θήλεως τούτου ῥήτορος ἦτο καὶ εὐγλωττος καὶ ἐπιτήδειος. Ὅτε δὲ ἐτελείωσε παρεκάλεσε τὴν ἐπιτροπὴν νὰ σταθμίσῃ τοὺς λόγους της, καὶ νὰ ἐρευνήσῃ μετ' ἐπιστασίας τὸ ζήτημα.

Φίνεται ὅμως ὅτι ἡ ἐπιτροπὴ δὲν εἶχεν ἀνάγκην παραιτέρω ἐρεύνης· διότι ἐπροτίμησε νὰ σιωπήσῃ, καὶ ν' ἀποσυρθῇ ὡς ὅσον τάχιον.

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΙΣ.

—♦—

Εἰδοποιοῦνται οἱ συνδρομηταὶ τῶν δύο τελευταίων ἐτῶν, οἱ μὴ πληρώσαντες τὴν συνδρομὴν αὐτῶν, ὅτι ἐὰν ἐντὸς ἐνὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς σήμερον δὲν ἀποστείλωσιν αὐτὴν εἴτε ἀπ' εὐθείας, εἴτε διὰ τῶν ἀνταποκριτῶν τῆς Πανδώρας εἰς τὴν διεύθυνσιν αὐτῆς, τὰ μὲν ὀνόματα αὐτῶν θέλουσι δημοσιεῖσθαι διὰ τοῦ τύπου, αὐτοὶ δὲ θέλουσι ἐναχθῆ εἰς τὰ δικαστήρια διὰ νὰ ὑποχρεωθῶσιν εἰς τὴν ἀπόδοσιν τῆς ὀφειλῆς αὐτῶν.

—ο—